

P O N E N T Z I A

I I I . B I L T Z A R R E A

EKINTZA SINDIKALA

EKINTZA SINDIKALA

Zbkia

TXT 2008

DOKUMENTAZIO
ZENTROA

SARRERA

1.- EGOERA EKONOMIKOA

- 1.1.- NAZIOARTEKOA
- 1.2.- ESTATU ESPAINIARRA
- 1.3.- HEGO EUSKAL HERRIA
  - 1.3.1.- Ezaugarri orokorrak
  - 1.3.2.- Baskongadetako Autonomi Elkarte
  - 1.3.3.- Nafarroa
- 1.4.- EEE eta AKTA BAKARRA

2.- LHMA AURRERAKOI ETA AURRERATUAREN LORPENA, URRATS HANDIA GIZARTE ERALDAKETAREN BIDEAN

- 2.1.- ESTATUTAKO LAN HARREMANETAKO EGUNGO EREDU ZENTRALISTA ETA ERREALITATE NAZIONAL BEREIZTUAK UKATZEN DITUENA.
- 2.2.- LHMAREN DEFINIZIOA, EUSKAL NAZIO SUBIRANOTASUNAREN LORPENETIK SORTUA, ETA IHARDUERAREN FUNTZIOA ETA ESKUHARTZE SINDIKALERAKO TRESNEI BURUZKO KONTSIDEROAK.
- 2.3.- LHMA AURRERAKOI ETA AURRERATURAKO GURE PROPOSAMENA OSATZEN DUTEN OINARRIZKO EZAUGARRIAK.
- 2.4.- LHMA LORTZEKO BIDEAN LABen LANAREN NORABIDEA

3.- FASE HONETARAKO EKINTZA ERREIBINDIKATIBO ETA SINDIKALA

- 3.1.- HELBURU OROKORRAK
- 3.2.- ARLO SOZIO-POLITIKOAN BI ERREALITATERI ERANTZUN BEHARRA: ENPLEGUAREN BEHINBEHINEKOTZEA ETA EUSKAL INDUSTRI EHUNAREN OINARRIAREN ERAISPEN ARRISKUA.
- 3.3.- NEGOZIAKETA KOLEKTIBOA ETA PRECO (Gatazken Konponbiderako Prozedura)
  - 3.3.1.- NK
    - 3.3.1.1.- NKren errealitatea
    - 3.3.1.2.- NKko gure dinamikaren helburuak
  - 3.3.2.- NK eta PRECO
- 3.4.- ENPRESA ETA SEKTOREKO ESKUHARTZE SINDIKALA / GATAZKA EKONOMIKOAK
- 3.5.- IHARDUERA SINDIKALA KOLEKTIBO ESPEZIFIKOENGANA HEDATZEA: EMAKUME ETA GAZTEAK.
- 3.6.- IHARDUERA SINDIKALA GIZARTE-EKONOMIARA HEDATZEA.
- 3.7.- IHARDUERA SINDIKALA ETA EKOLOGIA
- 3.8.- IHARDUERA SINDIKAL INSTITUZIONALA, GURE EKINTZA SINDIKAL ETA ERREIBINDIKATIBOAREN OSAGARRI ETA LAGUNGARRIA.
- 3.9.- IHARDUERA SINDIKALA EGOERA EKONOMIKO ETA SOZIAL OROKORRERA HEDATZEA.
- 3.10.- EKINTZA ERREIBINDIKATIBOAREN ANTOLAKETA-GARAPEN ETA NEURRIAK

1.- EGUNGO EGOERA EKONOMIKOAZ

1.1.- NAZIOARTEKOA

1.1.1.- HERRI DESARROILATUAK

- 1 Izan dira munduan halako gertaera batzuk, batetik gaur egun bizi dugun nazioarteko egoera hau ekarri digutenak eta, bestetik, gizateriaren geroa bera moldatzen ari direnak, datozen hogeitakoa behintzat, bai. Besteak beste, nahitaez aipatu beharko ditugu hemen ondoko hauek: «bentakotako sozialismoa(?)» deituaren kiebrea eta porrota; Perestroikak daraman martxa; nola sakabanatu den Varsoviako Paktua; Persiar Golkoko Gerraren ondorioz sortu eta «ordena berria» deitzen dugun hori; emantzipazio nazionalako mugimenduen berpiztea; alemaniarrek berriro batu egin direla, etab. Gertaera hauek guziek batera, Bigarren Mundu Gerratik hona ezagutu den aldaketa politikorik inportanteena errepresentatzen dute dudarikan gabe.
- 2 Munduaren gaurko egoerak duen ezaugarri berezietako bat hau da: ekonomia, globalki begiraturik, desazelerazio prozesu batean sarturik dagoela. Ekonomiaren mundu mailako haziera-tasa 3%-koa baldin bazen lehen, 1990ean 2%-ra jaitsi zen eta gainbehera honetan segitzen du oraino ere. Badira, hala ere, joera honetatik ateratzen diren salbuespen aipagarriak: Alemania, Japonia, Austria eta Turkia, lehen biak batez ere.
- 3 Munduko ekonomiaren «joera natural» hau mantsotzen eta leuntzen du, herri desarroilatuek lehen materien gain ezarri duten galga edo kontentzioa, artifiziala bada ere. Joera hau, beraz, depresioa dela defini dezakegu, nahiz eta Persiar Golkoko gatatzaren akaberak, eragin zuen «euforia» hargatik, orduan zuzperraldi baten itxaropenak ekarri.
- 4 Herri desarroilatuetako ekonomiaren «egonkortasuna» dela eta, jakin beharreko datu inportante bat PEHO-ri (a) dagokiona da (Petrolio Esportatzaile Herrien Organizazioa). Hauek, petrolioaren erauzketa politikari dagokionez, petrolio upelaren prezioa estabilizatuko omen dute, beti ere, herri industrializatuaren garapena «errazteko» mailan. Jakina, hauxe izan zen Golkoko Gerra ekarri zuen egiazko motibuetako bat, eta ez printzipio demokratikoen defentsa, egun haietan esan bezala. Arrazoi diferente samarrak, beraz.
- 5 Azpimarratu behar da hemen iparramerikar ekonomiak jasaten duen ralentizazioa eta mantsotzea, traza atzerakor edo rezesiboak ere nabarmen direla. Industri mailako desazelerazioa, dolarren ahuldadea, haziera-tasa eskasak: hauek dira ezaugarri bagusiak. Haziera-tasa 1989an 2,5%-ekoa baldin bazen, 1990ean 0,9%-raino erori zen.
- 6 Alemaniar ekonomiak osasun sendoa duela esan daiteke, baina kontuz hori ere. Batasunak espektatiba eta itxaropen baikorrak ekarri ditu, mendebaldean batez ere. 1990eko haziera-tasa 4,9%-koa izan zen, baina honek tentsio inflazionista jarraiak eragiten ditu.
- 7 Alemaniako ekialdean, aldiz, espektatibak ezin baikorrak izan. Egoera eskasa bizi dute benetan hango bost eskualdeetan. Gaur bat bihar bestea, etengabe ari dira enpresak ixten; langab+ezi tasa 9%-koa dute (Lehengo Errepublika Demokratikoan 6%-koa zuten), eta langabezia bikoiztuko zaiela ikusten dute oso urte gutxitan. Beraz, lehengo AEDn latz ordaindu beharko dute integratu izana.

- 8 Japoniako ekonomia, bestalde, bolada onean dabilela esan daiteke. Daukaten haziera-tasa (6,1%-ekoa 1990ean) munduko batezbestekoa baino altuagoa da; industri produktzio indizeak eten gabe ari dira goraka eta langabezi-tasa, berriz, beheraka. Agerikoa denez, guzti honen ondorioz yen indartsua daukate.
- 9 1991 urtea hasi arte, gogorak ziren Erresuma Batuan errezesio eta inflazio sintomak. Atonia eta ahulezia ziren, berriz, ezaugarri nagusienak Italian, Frantzia eta Kanadan. Hauetako langabezi-tasa, espero denez, 1990eko 6,1%-etik 6,8%-ra pasako omen da 1991ean.
- 10 Lerro hauek idaztean, esan dezagun bada, hobetu egin dira herri industrializatu guzietako espektatibak eta itxaropenak, hasiera-tasak igoko direla espero da, nahiz eta Europan, datorren 1992rako, langabezi-tasa 9%-ra igoko dela uste izan. Iduri du, hala esan liteke, guzti hau ekarri duena Persiar Golko Gerraren akabera «zorionsuaren» eta 1993an martxan jarriko den E.A.B.-ek (Europar Akta Bakarra) (b) sorturiko espektatiben konbinazioa izan dela. Egia, ordea, besterik da: ez dago benetako arrazoirik joera desazeleratzailea gainditzeko itxaropenik izateko.

1.1.2.- EKIALDEKO HERRIAK

- 11 Europa Ekialdeko herrien egoera nabarmen okertu da azkenaldi honetan. Beren egoera hori determinatzen dutenak, batez ere, lau faktore hauek dira: inestabilitate sozial eta politikoa; harreman komertzialen erreforma, SESB-i dagokionean batipat; bertako sistema ekonomikoak merkatu-ekonomiarako bidean sufritzen dituen nahastekak; eta petrolioaren prezioaren garestitzea.
- 12 Halako ziztuan gertatu bait dira aldaketa politikoak, ez dute egitura politiko iraunkorrak sendotzeko aukerarik izan. Honez gainera, kontuan izan behar nolako tentsioak sortu dituen leku horietako herri zapalduen emantzipatu nahiak, Baltiko aldean batez ere. Herri hauetako egoera ekonomikoan, beraz, ezaugarri nagusia depresio ekonomikoa da. Hau gertatzen ari da haziera ekonomiko eskaseko (edo negatiboko) testuinguruan, finantzazio problema ikaragarriak dituztela, infrastrukturaren aldetik sekulako eskasia dute, baliabideak erabakitzean efikaziarik eza da nagusi, produkzio ekipoa zaharkitua dago oso, etab. Merkatu-ekonomiarako iraganbidea, bada, gehienetan mingarri gertatzen ari zaie. Produktu nazional gordina, esaterako, Ekialdeko herri guzietan erori da 1990ean, nahiz eta ez berdin izan leku guzietan. Errumanian, 1990ean, 15% erori zen PNG-a, Polonian 12%, Bulgarian 10%, Hungarian 5%, Txekoslovakian eta SESB-en 3%.
- 13 Dauden bezala daudela, nekez egin daiteke gerorako prebisionik, are gutiago dagoen informazio eskasia dela eta. Transformazio ekonomiko hauek sekulako baliabide finantzarioak eskatzen dituzte eta hauek, berriz, estabilitate politikoa eskatzen dute batez ere. Geroari buruz esan daiteke, ziur samar gainera, SESB sistema kapitalistan integratuko dela argi eta garbi. Ezin oraingoz asmatu sobietar ekonomiak nolako egitura izanen duen. Dakiguna da, 1991eko uztaillean estu eta larri aritu direla «zazpiei» laguntza ekonomikoa eskatuz, momentuz laguntza politikoa bakarrik eskuratu badute ere. Eta hau batetik adierazgarri gertatzen da eta bestetik determinatzaile, SESBeko balantza Gorbachov-en proiektuaren aldera eror dadin.

1.1.3.- GARABIDEAN DIREN HERRIAK

- 14 Golkoko Gerraren akaberak etorkizun beltza ekarri die garabidean diren herriei. Akabera honek suposatzen du mundu garatu eta desarrollatuak indartu egin dituela berriro esplotazio moduak, hauen helburua herri garatuetako haziera eta ongizate mailak garantizatzea delarik.

(a) PEHO, Petrolio Esportatzaile Herrien Organizazioa. Esp.: OPEP, Organización de Países Exportadores de Petróleo.

- 15 Herri hauetako egoera ekonomikoak okerrera egin zuen, gogor gainera, 1990 urtean. Haziera-tasak beherakada latza jasan zuen (0,5% 1990ean, baina 4,2% 1988an eta 3% 1989an); per-capita errentaren aldaketa-tasa ere negatiboa da.
- 16 Herri hauek aurrera egin ezinik egoteko eta hala segitzeko arrazoirik nagusiena herri garatuen aldetik sufritzen duten esplotazioa dute. 1990ean sufritu zuten, ordea, derrepenteko frenaldia, haziera-tasa urte honetan lehengo 3,1%-tik 0,6%-ra jaitsi bait zen, eta honen motibua petrolioaren garestitzea izan zen. Petrolioak sekulako inportantzia dauka herri hauetariko anitzetan, inportatu beharreko energia honen hagitz menpeko bait dira.
- 17 Zaila da egoera orokor hau banan-banatztea, desberdintasun handiak direlako batzuetatik beste-
etara. Esate baterako, Asiako haziera-tasa (5,3%) munduko batezbestekoa baino franko haundia-
goa izan zen 1990ean; baina haziera-tasa negatiboak izan zituzten Afrikan (ia 2%), Hegoamerikan
(-1%), Ekialde Erdian (-1,5%) eta European garabidean direnek (-2,9%).
- 18 Datu global hauen azpian ere badira desberdintasunak. Haziera oso potentea da Asiako Hego-
ekialdeko herrietan (Tahilandia, Hego Korea, Taiwan), nahiz eta egun hauetan geldi samar dauden
herri industrializatuetakoa desazelerazioagatik. Ekialde Erdian, Kuwait, Irak eta Jordaniako pro-
dukzioa uzkuertza behartua gertatu da eta honek ondoren negatiboak ekarriko ditu zona horre-
tarako. Hegoamerikan ere nabarmenak dira diferentziak. Petrolioak esportatzen duten hegoameri-
kar herriek 2,5% inguruko haziera-tasa lortu dute, baina esportatzen ez dutenek 3% inguruko
beherakada.
- 19 Kontu korrontearen mailako balantzaren defizitak, jakina, areagotze nabaria bizitu du petrolioak
inportatzen duten herrietan, baina petrolioaren prezioa igo delako bakarrik ez. Kontuan izan
behar da, baita ere, esportatzen dituzten lehengaien prezioak asko erori direla, dolarra deprezia-
tu dela, munduak nolako estankamendua jasaten duen gaur, etab.
- 20 Bi arazo itogarri inflazioa eta kanpozorra dira, Hegoamerikan batez ere. Hango prezioen haziera-
ren batezbesteko tasa 1.500% ingurukoa da. Banku Mundialak emandako datuetan ageri denez,
garapen bidean diren herrietako kanpozorra 1,34 bilioi dolar ingurura ailegatu zen 1990ean,
urtero 6% igotzen delarik (80.000 milioi dolar). Haziera honen erdia baino gehiago zorrak sortu-
tako interesengatik da.
- 21 Faktore guzti hauek, agerikoa denez, ikaragarritako eragina dute herri hauen haziera ahalmene-
an eta bertako bizi-mailan. Duten egoera, gainera, zirkulu bizioso bihurtu zaie eta ezin dira zirkulu
horretatik irten, herri desarroilatuek, iparramerikarren kontrol zorrotzaren azpian, lehengaien
ezartzen dieten prezio-politika gatik.
- 22 Eta 1991n berriro, «zazpiek» ez diote kasurik egin nahi izan garabideko herri hauen dei larriari,
hain itogarria gertatzen ari zaien kanpozorren arazoari irtenbide bat emateko. Auzi hau dagoe-
neko espoleta berandutuko leherkari bihurtu da eta geroan kolokan jar lezake ahaltsuen klub'ak
mundu guzian astoindarrez ezarri duen oreka zalantzatsua.

1.1.4.-

MUNDUKO ORDENA BERRIA

- 23 Persiar Golkoko Gatazkaren desarroiloak eta akaberak aukerarik ematen digu hain izen ponpo-
soko Munduko Ordena Berri honen ezaugarriak igerri ahal izateko. Honek, damurik, ez du gauza
berri haundirik, mantentzen bait dira esplotazioaren oinarrizko parametroak. Ageriko da, beraz,
ordena berriaren inestabilitatea hainbat eta hainbat arazorengatik: kurdoak, palestindarrak,
nazionalitate emergenteak, garabideko herrien esplotazioa, etab. Guzti hauen borroka geldi
erazteko arront aparatu politiko-militar indartsua behar da, erabat errepresiboa, eta honek gero
eta problema haundiagoak izanen ditu itxurazko oreka bat mantentzeko, baita demokrazia forma-

leko koordinaden barruan ere.

- 24 Nazioarteko ordena berri hau dela eta, aipagarria da Vidal Villa-ren liburua: «Hacia una economía mundial». Hau da, guk uste, Golkoko Gerra akitu ondoan egin diren azterlanetan serioena. Lan honetan egilea ausartu egin da epe hurbil batean Gizadiaren etorkizuna markatuko duten aspektuak -ekonomikoak gehienak- iragartzera.
- 25 Vidal Villaren konklusiorik garrantzitsuena, agian, hau izan daiteke: ekonomiak mundu-mailakoa izateko joera duela bere promotore nagusien eskutik, enpresa multinazionalak eta nazioarteko bankuak. Egileak, Samir Amin-ekin bat etorritik, prozesu honek mundu-mailako akumulazioa, pilaketa, dakarrela ikusten du. Are gehiago, epe luze batean, gaurko sistema munduko estatu bakarra sortzera bideraturik dagoela iragartzen du. Hau ez da lehen aipaturiko mundumailaratzearen ondorioa baizik, honetarako gainegitura politikoak, legislatiboak eta militarrek egokitzen joan behar badu ere. Guzti honek, argi dago, kontraesan-foko indartsu bat sortuko dela esan nahi du, batetik mundumailaratzeko prozesua eta bestetik egungo estatu-nazioak direla, eta bigarren hauek izateko arrazoia bera galtzen joanen direla. Sistema, agian, egoera berri batera eboluzionatzen ari da, eta geroan indar nahiz zentzu gehiago izanen dute herriek gaurko estatuak baino, gaur diren bezala behintzat.
- 26 Dirudienez, nabaria da oraingoz behinpein sistema kapitalista mundu mailan sendotuko dela, eta sistema bakar gisa, gainera. Gizarte sozialista deituak sistema kapitalistan integratuko dira, nahiz desberdin egin. Batetik, AED -Alemania Handian bateraturik-, Txekoslovakia, Hungaria eta Polonia, seguraski, Aberatsen Klubera pasako dira, Sistemaren Gune deituko dugunera. Honetarako bitarteko urrats bat emanen dute, Europako Komunitate Ekonomikoan osotara integratuz, aurrez ekonomi egokitzapen eta birregituratze prozesu kostoso eta mingarriak bizi beharko badituzte ere. Bestetik, Jugoslavia, Albania, Errumania eta Bulgaria ditugu. Herri hauek teknikaren aldetik atzeratuagoak dira, baliabide gutiago dituzte, eta Sistemaren Periferia deituko dugunaren muge barruan geldituko dira.
- 27 Vidal Villarentzat ezezik, edozein analisigilerentzat ere, galderarik nagusiena SESB eta bere etorkizuna dira. Aipatu dugu arestian, gainera, SESB gaur egun jasaten ari den egoera kaotikoa. Perestroikak aurrera egitea lortzen badu, esan daiteke soviatar egitura ekonomikoak sanozteak aukera emanen diela bere ekonomia berriro bizkortzeko eta emaitza ikusgarriak kontsegitzeko. Orain nekez esan daiteke SESBko prozesua zer-nolako gizartera bideratuko den, ekonomia kapitalista garbi-garbi baten ezaugarriak izanez bukatuko duen, edo Perestroikak bere abiapuntuan izan dituen sustrai sozialistek bestelako gizartera bideratuko duten. Guztiarekin ere, aipa ditzakegu bi puntu: SESBko prozesuak ez ditu Ekialdeko beste herrietakoak dituen ezaugarri sinplistik; eta, jakina, ezaugarri batzuekin ala besteekin, SESB mundu mailako ekonomia kapitalistan integraturik geldituko da, oso-osorik edo zenbait estatuen segregazio prozesuak bizi eta gero, gero eta biziagoak diren emantzipazio nazionaleko prozesuen ondorioz.
- 28 Ikusten ahal da, halaber, gerora hiru bloke kapitalista izanen direla: USA, EEE eta JAPONIA. Kontradikzio gogorak izanen dituzte beraien artean merkatu mundialengatik elkarren lehian, nor-gehiagoketa hauek gatazka beliko izatera iritsiko ez badira ere. Hiru gune ekonomiko eta gune militar bakarra, OTAN buru dela. Bloke politika hau galtzen joanen da sistema bakarra izanen delakoz. Baina, nolana ere, ez da militarismoa desagertuko. Funtsean Hirugarren Munduko estabilitate eta egonkortasun politikoa «kontrolatzeko» erabiliko da, eta lehengaez hornitzen duten zentruen mantenimendua garantizatzen, hauxe bait da Gunearen garapena eta ongizatea garantizatuko duena.
- 29 Europak bizi duen bateratze prozesua areagotuko da. Sistemaren logika ekonomikoa gailenduko zaie bateratzearen aurkako erresistentzia politikoei. Aldez aurretik, ordea, asmatzen zaila da bateratze prozesu honetan SESB beste edozein gizarte kapitalista bezala sartuko den ala nahiz hurbilean ibili kanpoan geldituko den, gizarte «misto» bat eraturik. Itxura guzien arabera estatuak

izanen dira bateratze hau burutuko dutenak. Alabaina, estatu-nazioen egokitzapen historikoak, nazionalitateen pizkundearekin batera, gaintutuko du, iduri duenez, estatu-nazioen erresistentzia hauek beren egiteko zaharkituari utzi beharko dioten neurrian. Luzea eta garestia izanen da prozesu hau, baina azkenean iritsiko duen Europa Bateratuko ordezkapen organoak herrietako ordezkari osatuak egonen dira, ez gaur egun ezagutzen ditugun estatuen ordezkari. Agerikoa da halako egoera batera iristeko premiazkoa izanen dela emantzipazio nazionalen borroka areagotzea, eta hau litekeena da baldin eta Historiaren gaur egungo joerari begiratzen badiogu.

- 30 Ekialde-Mendebalde arteko kontradikzioak desagertu eta, bizkortuko diren kontradikzioak Ipar eta Hegoaren artekoak, Sistemaren Gunea eta Periferiaren artekoak izanen dira. Ez da baztertu behar, dena den, Hirugarren Munduko herrien artean eman daitekeen enfrentamendurik (Iran-Irak, Arabiar Herriak-Israel, Irak-Saudi Arabia...). Honela, bada, sistemaren «egonkortasuna eta estabilitatea» garantizatu ahal izateko, ez dezaten desordenarik ekarri presio demografikoak, goseak, elikadura gabeziak eta politikoki ebatzi gabeko auziek, Hirugarren Munduaren gainean kontrol politiko-militar haundiagoa egitera «behartua» gertatuko da sistema bera.
- 31 Vidal Villak dio azkenean, gaurko sistemak 20 edo 30 urteko bizia duela, eta datozen hamarkadetak ezaugarri nagusia teknologia berriak agertzea izanen dela. Hauek batetik gorakada ekonomikoa ekarriko badute ere, bestetik haragi bizitan jarriko dituzte problema ekologiko eta ingurugirozkoak. Bukatzeko dio: «baliteke konklusio hauek norbait ezkor iruditzea; nik errealistak direla uste dut. Halako indarra bait dute prozesuaren barneko kontradikzioek, Ipar eta Hegoaren artekoek, Gunea eta Periferiaren artekoek, zalantzarik gabe diot epe luzeago batean lehortuko direla kontradikzio hauek, eta Periferia periferia izateari uzteko borrokatuko dela. Hura izanen da, orduan bakarrik, hori erdiesten duenean, Gizateria osora zabalduko den gizarte berdinzale eta igualitarioaz, zuzen eta libreaz hitzegiteko ordua».

1.2.- ESTATU ESPAINOLA

- 32 1990ean, Persiar Golkoko krisiak eragindako itzarobideak franko hoztu baziren ere, gaur egun esan dezakegu ez dela gatazka hartarik eratorritako sintoma negatibo haien arrasto haundirik gelditzen. Ondorio zuzenik izan zuen, halako eragintxo bat kontu korrante alorreko defizitean eta prezioetan. Estatu espainoleko ekonomiak aspaldiko okerrak ditu, berezkoak, egitura mailakoak. Hauek gero eta defizit hazkorragoak eragiten dituzte kontu korranteen balantzan, enpresarienetekin-tasa gainbeherako aldera jota dago duela urte bitik hona, mundu mailako krisia turismo bidezko dibisen sarrera gutitzen ari da... Baina, E.A.B. martxan jarritakoan kapital multinazionalak estatu espainolari asignatzen dion eginkizuna da buruhausterik haundienak sortzen dizkiena, bai PSOE Gobernuari, bai enpresari eta langileei, motibu diferenteengatik bakoitzari, noski.
- 33 1990 urteko datuek argi erakusten dute estatuko ekonomiak bizi duen desazelerazio prozesua. BPG (a) 1989an 4,8%-koa baldin bazen, 1990ean 3,7%-koa da, aldi berean demanda globalaren hazieran beherakada bat gertatu delarik.
- 34 Adierazgarria da oso kapital finko mailako inbertsioen hazierak izan duen beherakada, 13,7%-tik 6,7%-ra erori bait da 1990ean. Eta adierazgarria diogu desazelerazioaren elementu bultzatzaile gisa izan dezakeen eraginagatik.
- 35 Defizit publikoak aurrera darrai bere progresioan, dagoeneko BPGaren 3,5%era iritsi delarik. Egoera honek izanen du ondorioz Gobernuaren politika sozial-ekonomikoetan, aitzinago ikusiko dugun bezala.
- 36 Ezin ukatu 1990ean enplegu alokatua, soldatapekoa, hazi egin zela berriro. Datu ofizialen aurrean, baina, bi ohar egin beharko gutierrez: lehena, abaila geldiezinean doala goraka enplegu pre-

karioa, estabilitate eta luzera gutikoa, dagoeneko 30%-eko kota pasatua bait du. Bigarrena, errealitate mingarri bat izkutatzen dela estatistika ofizialetan, langabezia desanimatuari eta etsituari dagokiona, hau da: ekonomia "ez-ofizial" edo izkutukora gero eta gehiago pasatu behar duten hiritar guztiak. Eta guzti-guztiak kontuan harturik ere, eta datu ofizialetara mugatuz, enplegu-sorreraren haziera desazeleratu eta mantsotu dela esan behar dugu.

- 37 Laburbilduz erran behar dugu gaurko egoera ekonomikoaren ezaugarriak hauek direla: aipatua dugun desazelerazioa, inbertsio-tasaren eta irabazi-tasaren beherakada enpresarien aldetik, estankatu dela langabezia, gehitu honi enplegu prekarioa eta langabezia etsituaz lehen esan duguna, gehiagotzen doaz krisi-espeditentziaz, ikusten denez inflazioari bide monetarioz aurka egitea arraz zaila gertatzen ari da, defizit publikoa alarmatzeko modukoa da, eta balantza komertzialak, zerbait hobetu bada ere, mantendu ezin den defizitarekin segitzen du.

1.2.1.-

KONPETENTZI GAITASUNERAKO PAKTUA

- 38 Atal honetan luze aritu behar dugu, besteak beste datozen urteotako ekintza sindikala izugarri baldintzatuko duelako. Konpetentzi gaitasunak loa galerazten dio gaur egun Solchagaren Kabinetari. Hala behar, gainera. Europako Elkarte Ekonomikoan itsumustuka eta zentzurik gabe sartzeak, eta Europako Akta Bakarra martxan jartzetik datorren "desafioak" -Estatu espainoleko kapitalismoak Europa mailan duen posizio subsidiarioa, hots, besteren laguntzaile huts izatekoa, kontsideratu behar bait da-, ekarri dute ondoriorik, eta hil ala biziko bihurtu diote Estatuko Ekonomi Kabinetari konpetentzi gaitasunaren auzia.
- 39 Berdin segitzen du Estatu espainolaren eta EEEn artean zegoen desfaseak. EEEn sartzeak zenbait diferentzia leuntzeko aukera eman du, baina nabarmenak dira hauek oraino. Konparazio batera, BPGri dagokionez, per capita indizea komunitateko batezbestekoaren 79,7%-ra iristen da; enplegurik eza (16,3%) Europako batezbestekoa baino bi aldiz handiagoa da; eta inflazio-tasak hiru puntuko diferentziarekin segitzen du EEEn erdialdeko herriekin konparatu ezker.
- 40 Baldin eta estatuko langabezia eta komunitatekoa parekatu nahiko balira, estatuko ekonomiak komunitateko batezbestekoaren gainetik hazi beharko luke hamarren bat urtez jarraian, oinarriko orekarik hautsi gabe beti ere.
- 41 Baina gaur egun Gobernu Espainola guztiz ere kezkatzen duena konpetentzi gaitasunean duen desfasea eta atzerapena da. Azken kinkenioan, OCDEko herriekin konparaturik, konpetentzi gaitasuneko diferentziaz 22,8% erori da; eta trukamoldeen eta kostu laboral unitarioen aldetik 13,1% erori da EEEn erkin erkatu ezker.
- 42 Dena den, lehen lehenik egin beharrekoa hitz hau, konpetentzi gaitasuna, argitzea da, adiera anbiguoak bait du.
- 43 World Economic Forum delakoak kontsideratzen ditu, besteak beste, honako alderdi hauek: inbertsioak erakartzea, enpresen "erasokortasuna", Gobernuaren bizkortasun ekonomikoa nola barnekoa hala nazioartekoa, finantzak, zientziak, administrazioa, teknologia... Kontzeptu guzti hauen arabera esan behar da Estatu espainola OCDEkoen artean azkenetako postuan dagoela, diren 24ren artean 19garren, hain zuzen ere.
- 44 Egoera honek, logikoa eta sinesgarria izanik, Solchagaren Kabinetari ondorio interesatu eta bere aldekoak ateratzera bultzatu du, hau dau, konpetentzi gaitasunik ez omen da soldatengatik; eta axolagabeki ahazten ditu bertan jatorriz diren egiturazko akatsak eta enpresarien jokaera negar-

(a) BPG Barne Produktu Gordina. Esp.: PIB (Producto Interno Bruto).

garria. Ez digute honela ezer berririk erakutsi.

- 45 Egia da, bertako produkzio mailagatik Gobernu espainolari sekulako arazoak etorriko zaizkio Europako Akta Bakarra martxan jartzean. Problema honi irtenbiderik ematea arras nekeza zaio, eta ez du moldatuko ez epe hurbil batean ez soldatak "geldituz" ere, Gobernu Sozialistak "saldu" nahiko lukeen bezala, ezta gutxiagorik ere.
- 46 PSOEko Gobernua elbarri aurkitzen da azpi-azpiko problema moldatzen hasteko. Hau da, zintzo aztertu beharko lituzke bai politika enpresariala bai bere politika sozial-ekonomikoa bera. Eta elbarri dela esan dugu, PSOE kapitalarekin bat eginik dabilela nabaria delako. Honi esker patronalaren laguntza dauka, Gobernatzen segitzen du, baina ezin du politika sozial-ekonomiko ezker-tiarrik ondu eta moldatu. Konpetentzi gaitasuna irabazteko, beraz, duen bide bakarra ideologia kapitalista zaharrenaren irtenbide historikoa du, ahal den merkeena saldu, honetarako soldata kostuak behar adina gutxituz. Logika honek bultzaturik eta bideraturik, Solchaga Kabineteko teknokratek, Estatu espainoleko kostu laboralak, neurri unitarioen arabera, EEEkoen artean azken puntan daudela oharturik, posizio erlatibo horretan mantendu behar dituztela erabaki dute. EEEko estatu zentralek konparazioz kalitateko produktuak saltzen dituzte, teknologia aurreratukoak, horretantxe bait dute haiek abantaila. "Estatu espainolak konparazioz duen abantaila bertako lan-esku merkea du, eta horixe behar da erabili eta esplotatu", dio Solchaga jaunak.
- 47 Gobernuak, bada, helburu politiko garbia eduki du sindikatuekiko harremanetarako. Konprometatu nahi izan ditu langile klasea itotzen duen tuerkari buelta bat gehiago eman ahal izateko, langileen errebindikazioak apaltzeko. Eta hori egin nahi izan du langileak lehen, hain lazgarri gertatu zaien birmoldaketa prozesu guzian, egin zitzaizkien planteamentu faltsuez biziki oharturik daudenean.
- 48 Azken batez, bada, Konpetentzi Gaitasuneko Plana (eta hobe Plan izena ematea eta ez Paktua, zeren Pakturik lortu ala ez, Gobernua prest bait dago Plana, gertatuko dena gertatu, aurrera ateratzeko) honelaxe ager dezakegu funtsean eta labur-labur:
- 49 HELBURUA: Balantza Komertzialeko defizita jaistea, "konpetentziazko" prezioak mantentzea, eta katalaren eta lanaren arteko indar erlazioa lehenbizikoaren aldera jartzea. Hitz batez, kapitalaren irabazi edo etekin-tasa haunditzea.
- 50 BITARTEKOAK:
- 51 - Soldatak gelditu, soldaten dirua ez dadila produktibitatea baino gehiago hazi. Bestela esanik, soldatek Produktu Nazional Gordinean duten partea berriro ere txikiagoa izan dadila.
- 52 - Zabaldu eta ugaritu enplegu prekarioa (maniobra hau ederki disimilatu nahi dute "lan-merkatuko malgutasuna" hitz teknikoaren azpian).
- 53 - Presio fiskala haunditu, baina ez nolana, laneko errenten gaineko zergak eta kontsumoaren gaineko zerga-kontua errelatiboki areagotuz. Azken batez, kapitalaren aldekoa da zerga-ezartze hau ere.
- 54 - Asistentzi gastuak gutxitzera jo. Bestela esanda, segituko dute Ongizateko Estatua desmantelatzen, hauxe bait da politika sozial-ekonomiko neoliberalaren joera. Gobernu espainolaren 1991 urteko aurrekontu murriztaileak, inbertsio publikoetan jaitsiz, eta Abril Martorell-en proiektua plazaratzea, pentsionistendako botika-laguntzak gutxituz, PSOEko Gobernua urte batzuetatik hona hartzen ari den neurrien antzekoak baizik ez dira. Filosofia eta jokamolde honen exenplurik lazgarriena Aseguro Soziala poliki-poliki beheraka nola doan ikustea da.

- 55 - Produkzio aparatua birmoldatu, honetarako birmoldaketa berriak eginez, hauek lanpostu galtze ikaragarria ekarriko dutelarik Estatuko hainbat lekutan, Euskal Herri aldean batez ere.
- 56 - Politika monetario murriztailea, soldaten gelditzearen elementu osagarri gisa, xedea inflazio-tasa behin betikoz kontrolatzea izanik.
- 57 CCOO eta UGT bide honetan sartzeko lehen intentuan porrot egin du Solchagak, ez du sindikatu horiek paktua onartzerik lortu. Ondoren hartu dituzten neurriak, nahiz eta paktua onartua izan ez delako hartu direla esan, aurrez ere argi iragarriak zituen Solchagaren Kabinetak modu batez ala bestez, eta ez dute inor ustekabeen harrapatu. Datozen hilabeteetan ikusi beharko da CCOO eta UGTren jarrera, paktua ez onartuz, benetakoa den ala, protagonismorik emanen liekeen zenbait kontsesioren ondoren, gerora prest azalduko diren Plana aurrera atera dadin. Bizitzak erakusten digunez, halakorik gertatzea ez litzateke batere harrizkekoa.
- 58 Ezin du inork ukatu Plan hau gogorra, arras gogorra dela langile klasearentzako. Orain hilabete batzuk dagoeneko parekatu genituen Moncloako Paktuak eta Konpetentzi Gaitasuneko Plana. Lehenbizikoak "saldu" zizkiguten "demokraziarako iraganbide" zuzen bezain beharrezko zirela esanez. Oraingoan "Europarako iraganbidea" da abonatzen duten aitzakia, kaltetuak lehengoak berak izanik.
- 59 Salatu behar dugu, inondik ere, Plana aurkezteko darabilten hizkera maliziosa. Batzutan "Progresuko Paktua" ere esaten diote. Inork, ezker gogorik zerbait duenak behintzat, ezin du progresuaren aldeko eritzi hain erreakzionarioa eta langileen aurkakoa den neurri sorta hau. Benetan latza da produkzio ahalmena haunditu ahal izateko patronalak honetan duen erantzukizuna ahanzte. Patronala ez da gauza izan produkzio sarean europar kutsuko "arrazionaltasun" apurrik ezartzeko; euforia handiko boladan ahaztu egin zitzaion autofinantzatu behar zuela bere burua, eta ez aritu orduko eszedenteak, soberakinak, xahutzen eta bururikan gabe gastatzen; ekipo erdi zaharkituak dituela iritsi da 1992garrenera; ez du ikerkuntzan batere kezkarik izan, eta hala gaudela, teknologia modemoetatik urrun baino urrunago, ...
- 60 Plan hau austeritate programa bat da. Demanda globala uzkur eraziko du eta, ondorioz, irabazi enpresarialetako itxaropideak geldieraziko ditu. Eta itxaropiderik gabe, espektatibarik gabe, patronalak ez du inbertituko. Inbertsiorik gabe, berriz, nekez hobetuko da produkzio ahalmena benetan...
- 61 Honenbestez, bada, berriro ere "hispano" gisako irtenbidea da planteatzen: soluzio kojunturalak. Jakina, honelako konponbideek klaserik ahulenaren bizkarrera botatzen dute zamarik astunena eta ez dute problemaren benetako muinera jotzen laguntzen inoiz. Egitura mailako birmoldaketa produktibo-ekonomiko-soziala behar da hemen, Administrazio desberdinetako pentsamoldeak eta mentalitateak aldatu behar dira, ustelkeria kendu, eta, baita ere, erabakizun dauden auzi politikoak moldatu, Europa guzian egiazta daitekeenez, hauek ekonomiaren munduan duten eragina oso kontuan hartzekoa bait da.
- 62 Arrazionaltasunik eta banaketa-justiziarik somatzen ez dugulako, utzi diguten bide bakarra Paktu edo Plan honi aurre egitea da, erabat eta buruz-buru gainera. PSOeko Gobernu osoz latsa-galduta da, ahalkegabetu da. Dagoeneko esan dute Plana "kosta ahala kosta" beteko dela. Ezer guti espero genezake Gobernu honen eskutik ikusirik zertara eramanez nahi duen greba legea laneko munduan, hiritar segurtasunerako legeak orohar duen helburu bera ezarri nahi bait dio, hau da: ez du disidentzia bakarrik kriminalizatu nahi, disidentzi itxura bera ere kriminalizatu nahi dute.

1.3 HEGO EUSKALERRIA

1.3.1.- PUNTU OROKORRAK

- 63 Ez da dudarik. Gaur bizi dugun egoera honetan Euskal Herriaren etorkizuna jokatzeko ari gara, gaur dugu geroaren giltza. Eta hau esatean ez dugu alde politikoa bakarrik aipatzen. Alde ekonomikoa da egungo kojuntura honetan garrantzia berezia hartzen duena, eta hainbestearainokoa hartu du, non eragin eta eragiten bait du gure berehalako etorkizun politikoan, geroaren giltzarik nagusia izan den delarik.
- 64 Ongi dakigu denok birmoldaketa fase berri bat datorrigula gainera, eta arras bortitza. Hau aski ez balitz, ikusirik E.A.B. martxan jartzeak eskaintzen digun perspektiba hain ezkorra eta Gobernu Zentralaren Konpetentzi Gaitasuneko Plana, zindo eta tinko ekin beharreko egoera latza baino latzagoa dugu begi aitzinean. Badakigu borroka hau arront zaila dela. Bai. Baina badakigu, orobat, guduka honetan langile klasearentzako irabazitako guzia gure askatasun prozesurako ere irabaziko dugula.
- 65 Hego Euskal Herriaren egoeraz analisisaren bat egitean, gogoan izan behar dugu egoera ekonomikoaren eboluzioa ez dela berdina izan Mendebaleko hiru probintzietan eta Nafarroan. Eta hau bi arrazoi nagusirengatik batez ere: lehen lehenik, bateko eta besteko egitura sozial-ekonomiko desberdinagatik. EKAN industria da oinarri nagusia. Hau dela eta, 70eko hamarkadan produkzio eredu kapitalista jasaten hasi zen krisiagatik eratorritako ondorioak benetan bortitzak izan genituen, ikusirik gainera euskal industriaren sostengua zirela gainbehera joandako produkzio ereduaren artean (siderurgia, eraikuntza, itsasuntzigintza, kimika...) krisiak gehien jotako sektoreak (edo mundu mailako birregokitzapen boladan zirenak).
- 66 Nafarroan oinarri agropekuarioak eragin espezifiko indartsuagoa dauka, errelatiboki harturik. Honexegatik, bada, birmoldaketako lehen fasearen ondoriozko nahasketak leunagoak gertatu dira, baita bere eragin sozial-politikoak ere.
- 67 Gure ustez, hala ere, bada bada bigarren faktore baldintzatzailerik bat ere, politikoa alegia. Erreforma Politikoak, batetik, bi esparru politiko diferente ezarri dizkigu. Honek, nahitaez, konpetentzi mailak indartsuagoak ala ahulagoak izan, beti izaten du ondoren desberdintzailerik. Are gehiago, PSOEn politika sozial-ekonomikoa desberdina izan zen gai askotan EKA eta Nafarroan. Birmoldaketa politika, alderdi askotatik, EKAN "kastigu politikoa" izan zen -gogoratu Euskalduna Astilleroko kasua-. Aldiz, Nafarroan garatu den politika sozial-ekonomikoa EKArekiko diferentziak areagotzera bultzatu dute, azpikeriaz bada ere, EKA eta Nafarroaren arteko harreman politikoak, ekonomikoak eta sozialak indartzea kaltegarria zela senti erazteko.
- 68 Honenbestez, eta esparru juridiko disgregatzaile honek zail egiten digulako gure nazioaren mailako datuak prestatzea ere, zatika egiten dugu egungo egoeraren azalpena.

1.3.2 EUSKAL KOMUNITATE AUTONOMOA

- 69 Arestian aipatu dugunez, krisi ekonomikoak zartako ikaragarria eman dio EKAko industri munduari. 1975-85 hamarkadako haziera-tasa 0,3%-koa izan genuen, eta Estatukoa orotara 2,1%-ekoa izan zen aldi berean. Praktikan, beraz, esan daiteke bolada horretan geldialdia, estankamendua izan zela nagusi. Orduan 150.000 lanpostu galdu genituen, 100.000 industriakoak zirelarik. Hargatik, industri sektorea 1975ean 50% izatetik 1985ean 42% izatera pasa zen.
- 70 Agerikoa da "industriak teknologia berrietara egokitzeko ezintasuna, eta nola haziera ekonomikoari hala enplegu mailari eusteko aukera emanen zuten irtenbideak bilatzeko ezgaitasuna, ezintasuna, erakutsi duela", Gasteizko Gobernuak dioen bezala. Eta egia da, baita ere, "enpresak saiatu zirela produkzio maila hobetzen batipat plantilak ajustatuz eta produkzio ekipoa arrazionalizatzen eta gaurkotzeko inbertsioak eginez". "Honela kostu laboralak asko gutxitzea lortu zen orduan", diote Gasteizkoek, eta gaineratzen dute "Krisi ekonomikoari emandako konponbideak

ez duela euskal produkzio aparatua dibertsifikaziorik lortu". Esan dezagun, gainera, altzeirua-
ren eta transformazio metalikoen industriak segitzen duela, mundu mailan egoera depresiboan
dirautelarik, EKAKo ekonomiaren sostengu nagusia izaten, industriako balio erantsi gordinaren
57% izatera iritsiz gaur egun.

- 71 Gasteizkoen analisi hau akatsak eta hutsak kontatzera mugatu da. Ez du inoren erantzukizunik
aztertzen, ezta entrepresariena ere, nahiz hauek errealitate teknologiko eta ekonomiko berrietara
egokitzeko gai ez izan, itsuturik ihardun direlako kostu laboralak gutxitu asmoz plantilak murriz-
ten eta erritmoak azkartzen. Ezta EAJko Gobernuaren erantzukizunik ere. Hauek, zegokien espa-
rruko kompetentzien eskastasuna izkutatzen ahalegindu dira, eta kontua ez da Gobernu Zentrale-
ko politika sozial-ekonomikoari aurre egiteko ausardiarik izan duten ala ez, politika horren kola-
boratzaile eta garantizatzaile fin eta sendo gisa jokatu bait dira.
- 72 Egia da, bai, EKAKo Gobernuak halako neurri batzuk hartu eta erabili dituela (Sustaketa Planak,
Inbertsioen Laguntzarako Planak...), baina, gero ikusi zen bezala, jendaurrean ongi gelditzeko,
estuasunetik nolabait ateratzeko planak baizik ez ziren. Gogoratuko ditugu, baita ere, Foru Dipu-
tazioek emandako laguntza fiskalak eta Zamudioko Parke Teknologikoaren antzeko proiektuak.
Guzti honetan milioi mordoska ederra sartu dute, ez da gezurra. oso gutxi balio izan dute, ordea,
lorturiko emaitzetara eta industriaren gaurko egoerari begiratzen badiogu,
nola Gobernu Zentraletik zetozen dirutza guziek (Enpleguaren Sustaketarako Fondoak, Indus-
trialtze Larriko Zonaldeak,...) hala EKAKo Gobernuak beretik jarri dituenek. Erabili dira, batez
ere, lanpostuak galtzea subentzionatzeko, produkzio ekipoen itxurazko modernizazioak finantza-
tzeko, eta herri-diruak onestasanik gabeko iharduera batez xahutzeko.
- 73 Eta gaur egun gertatzen gara Industri Birmoldaketaren II Fasea deitu beharreko honen aurrean.
Hau gainera datorkigu eta alde zurretik esaten digu etorkizun beltza dutela gure industriak eta
ekonomiak oro har. Ez dugu gai hau gehiago jorratuko, zeren 1991ko Maiatzaren Lehenetik
burutzen ari garen politika sindikalean, GEUREA DEFENDA DEZAGUN lemapean, aski xehe eta
sakondu dugulako bizi dugun egoera hau.
- 74 Gasteizko Gobernua ikuspegi benetako eta errealista batetik iheska dabil. Ezin duelako, gai ez
delako? Erantzukizunik ez argitzearren? Egungo esparru politiko honen mugaoen ikaragarriak ez
aitortzearren? Gure errealitate gordin honek, baina, ez du halakorik ezkutatze aukera haundi-
rik ematen: arrisku bizian dago enpresa askoren etorkizuna: AHV, altzeiru bereziak, Sestaoko
Itsas Astilleroa, itsasuntzigintzako sektore osoa, papergintza sektore osoa... baita enpresa txi eta
ertain anitz ere (Durangaldea, Behe Deba Arroa). Base industrialik gabe gelditzeko arrisku bizian
gaude, base ekonomikorik gabe beraz, honek gure proiektu politikoa, birreraikuntza nazionala,
indarrak gabe utz dezakeelarik.
- 75 80ko hamarkadaren hasieran oso analisi burugabeak egin ziren Euskal Ekonomiaz. Analisi horien
sustrai zerbitzu sektorean jarri beharreko konfidantza zen, industriaren ordezkatzeko zuelakoan
eta hala ekonomia bizkortuko. Hego Euskal Herriko ekonomiaren ezaugarrietara begiratu, ezi-
nezkoa da halakorik gertatzea. Lortu behar duguna besterik da, hots, Euskal Ekonomia egokitu,
baina gure nortasuna bazterreraziko duen eta gure etorkizuna itoko duen inolako menpekotasu-
nik gabe. Urte hauetan, egia da, asko hedatu da zerbitzu sektorea, baina Administrazio Publikoen
hedapenagatik batez ere. Euskal ekonomiak bere ezaugarrietara egokitzen ez den zerbitzu sek-
tore ahul bat dauka, eta ez da iristen ekonomia desaroilatueta ratio-etara (EEEn 62% baldin
bada, guti gorabehera 50%-era iristen da hemen). Urgentea eta larria da, beraz, egitura indus-
trialaren euskarri izanen diren zerbitzuak heda araztea.
- 76 Gaur gaurkoz, Hego Euskal Herria gainbeherako industri zonalde bat da. Eta krisi ekonomikoak
erreta utzi dituen honelako zonaldeetako historia berrikusten badugu, ikusiko dugu ez direla
batere leku erakargarriak gertatzen kapitalak inbertsioak birtzikla ditzan. Era guztietako ahalegin
gogor bat behar da berriro ere erakargarri gerta daitezen, zerbitzuen eta azpiegituren aldetik

batez ere. EKA eta Gobernu Zentrala, 1989an, euskal Y-a, itsasportuak eta superportuak desarrolatzeko akordio batera iritsi ziren. Gaur, Gobernu zentralak bazterturik dauzka EKAKo Gobernuarekin hartutako konpromezuak, eta jokabide honek are haundiagoa egiten du 1993ri begira bizi dugun zalantza.

1.3.2.1 SEKTORE AGROPEKUARIOA

- 77 Azpimarratzekoa da EEEEn sartu izana, izan ere duela 30 urtetik hona Politika Agrario Komuna bait du, eta honek nekazaritza edo agrikultura eredu jakin bat determinatu eta baldintzatu du. Gure nekazaritza EEKora moldatu beharra, beraz, PAK delakoak jasaten duen krisiak eta doitze-neurri gogor batzuek markatu dute. Honekin esan nahi dugu galeren eta enpleguen prozesua azkartu egin zela 1986tik aurrera.
- 78 Egokitzapen honek etengabeko birmoldaketa ekarri du euskal nekazal mundura. Eta kontuan izan behar ditugu hemengo nekazal-unitate txikiak, zailtasun geografiko eta orografiko objektiboak, eta sektore honetako populazio aktiboaren prestakuntza eskasa batetik, eta zaharkitze nabarmena bestetik. Estrategikoa da, bai, nekazaritzaren funtzio sozial-ekonomikoa eta ekologikoa, baina PAKen esparru honetan ez du inolako kompetentzi gaitasunik.
- 79 Gelditu gabe ari da jendea lan hau uzten, lanbide misto batera pasatzen, eta errenta agrarioen galera etengabea da. PAKek markaturiko politika esplotazio edo ustiategi handien aldekoa izan da, eta ahalbide ekonomiko haundiak dituzten herrien aldekoa. Baztertu egin du osotara nekazal ustiategi familiar txikiaren eredia. Honek, berriz, nola produkzioa hala laguntza publikoak esku gutxitan konzentratzea ekarri du. Eta gehitzen badizkiogu honi PAKek berak jasaten duen krisi presupuestarioa, eta egituragatiko eszedenteekin sortutako arazoak, lehengo desoreka areagotu egin dela esan behar. Zera esan nahi dugu, prezioak, produkzio-kotak, tasak etab. murriztean, eta hauek beste neurri batzuekin batera linealki aplikatu direnean, sekulako kaltea egin dietela Euskalerrikoa bezalako agrikulturei eta baita EEKeko nekazari gehienei ere.
- 80 Gero eta gehiago, transformazio-industriak dira prozesu agroalimentarioko nagusitasuna eta hegemonia dutenak, eta banaketa enpresen esku azken bolada honetan. Hauek dira, beraz, merkatuko joko-erregelak markatzen dituztenak, eta nekazariak produzituriko lehen gaiak ahal den preziorik txikienean hartzeko orduan hitza dutenak. Esan daiteke, hortaz, goraka doala industria agroalimentarioa, eta lehentasunez laguntzen diotela administrazio euskotarrak, nafarrak, estatualak eta europarrak, jakina, produktoreen aldekoago liratekeen neurri politikoen kaltetan. Industria hau gero eta gehiago ari da konzentratzen eta honek, noski, multinazionalak azaltzea dakar; bestalde, produkzio-prozesu osoaren kontrola (makineria, haziak, genetika, teknologia, transformazioa, banaketa...), produkzio egitura lagungarri izatera pasa bait da, funtsezkoa izatera iritsi da.
- 81 Nekazal politika estatala eta autonomikoak ez dira PAKen besoak baizik. Eta beste maila batean, PAK hau area baldintzatuago geldituko da GATTen nazioarteko negoziazioetan, hauetan hegemonia duelako USAk eta honek merkatuetako protekzionismo gutiago eta liberalizazio handiagoa nahi duelako mundu guzian.
- 82 Testuinguru honetan, beraz, euskal nekazaritzaz hitzegitean, nekazaritzan aplikaturiko eredu ekonomikoagatiko ondorio negatibo zuzenak konpentsatu ahal izateko jasaten dugun babesgabatasunaz, eta politika nahiz gestio mailako defenda ezinez eta gaitasunik ezaz hitzegin behar dugu nahitaez. Hau da, gero eta enplegu eta errenta gehiago galduko ditugula, eta honek bere eragina izanen duela sektore honek ukitzen dituen herri eta eskualdeetan. Ez baldin bada aldaketa sakin egiten nekazal politikako neurrietan, eta PAKeko berrikuntzek ez dute honelakorik deus ere erakusten, ezin hitzegingo dugu etorkizun itxarobidez. Laguntzako neurriek leunduko dute eboluzio hau hein batean, baina ez dute inoiz dinamika sozialaren eta produkzio egituraren zuzperketarik ekarriko. Ezin gara hemen hobeki ala okerrago egon daitezkeen produkzioko azpisektoreez hitzegin hasi. Problema globala da, orokorra. Gehienetan, nekazariak geroari buruz apostu

haundiren bat egin dutela entzutean, ongi dakigu hortik zer datorren: inbertsio izugarriak, kapitalik gabe gelditzea eta lehen baino zor haundiagotan sartzea.

- 83 Honenbestez, esan dezagun PAKen mugatan den nekazal politikako sistema hau, bere besoek gestionatzen dutelarik, kaltegarria zaiola euskal agrikulturari, ondorio txarrak epe laburrean eza-gutu daitezkeelarik. Ez dago beste biderik gure nekazarien interesak defendatuko dituen euskal politika agrarioa, bertakoa eta autonomia, egiteko, hots, gure esparru juridiko-politiko hau aldatu behar dugu.

1.3.2.2 ARRANTZA SEKTOREA

- 84 Arrantza sektoreaz mintzatzean, analisia benetakoa izan dadin, bere azpisektoreak ere analisatu beharreko ditugu. Alde batetik, azpisektore bakoitza esparru diferentea delako, eta bestetik, denak ere egoera arras desberdinetan murgilduak bizi direlako. Beraz, desegokia litzateke sektore hau globalki aztertzea, ondoren ikusiko dugunez arront errealitate desberdinak direlako.
- 85 Arrantzak 6 azpisektore lituzke, hau da: Bajura, Altura, Bakailaoketa, Atunontzi izoztaileak, Arrastreko Izozaileak eta Legazketari edo Palangrero txikiak.
- 86 Gure implantazioa sindikatu gisa bi azpisektoretan zentratzen da: Bajura eta Altura, biak ere arront inportanteak izanik gure ekonomiakarako, hauen arrantza baita gure itsasportuetan deskargatzen (eta ez besteetakoa, Legazketari txikiena salbu). Hauek hemen uzten dituzte beren irabaziak eta bidenabar beste sektore anitz dute baldintzatzen. Beste azpisektoreetako untziek baseak Canariasen, Vigon eta beste hainbat lekutan dituzte, Euskalerriko marinel asko badabilte ere.
- 87 Egungo errealitatearen azterketari ekinez, erran dezagun Bajurakoa dela azpisektorerik haundiena, 4.000 arrantzale edo enplegatzen dituela. Eta azpisektore hau da egoerarik kritikoenan bizi dena. Asko dira Galiziako hainbat tokitara saldu diren arrainuntziak, eta beste hainbeste dau-de salgai. Hauxe dugu, halaber, azpisektorerik abandonatuena ere: barku txiki eta zaharrak, arrantzaleak batezbeste urtez zaharrenak, teknologia berririk erabiltzeko urratsik apenas eman gabe eta arrantza egiteko modu ia tradizionalari eutsiz osotara.
- 88 Europatik sorturiko legeen arabera, hiru hilabete ere egin behar dituzteitsasoratu gabe. Jakina, honela gutxitzen da produkzioa, arrain gutxiago atrapatzen da, antxoa eta hegaluzea batipat, hauek gero eta gutxiago izaki gure itsas bazterretan.
- 89 Bigarren azpisektorean, Alturakoan, Euskalerriak bi portu ditu arrantza-mota hau biltzen dutenak: Pasaia eta Ondarru.
- 90 Orain 10 urte inportantzia handikoa zen Pasaia eta gaur egun desagertzeko zorian daukagu. Besterik gertatu da Ondarrun, azken 10 urteotan gero eta inportantzia haundiagoa irabazi baitu. Gaur egun bera da arrain freskoan porturik garrantzitsuena.
- 91 Azpisektore honetan sekulako eragina izan du 200 milako legea egin den bezala indarrez aplikatzeak. Debatua zuten beste nazioetako itsasertzetara hurbiltzea bera, azken finean lege horiei kasurik egin gabe jokatu behar izan dutelarik, honek izaniko ondoren guziak izanik (beste herrietako patruilariekin istiluak, multak, etab.).
- 92 Gaur egun eta dagoeneko Europako Ekonomi Elkartean sarturik, Bruselan dituzte itsas-munduko legeak erabakitzen, han ematen dituzte arrantza-baimenak, han arautzen dute nolako tresnak erabili eta nolakoak ez, han dute arrain-kala eta lekuetako atsedena dia nolakoa eta zenbat denborakoa izanen den; eta jakina, gu Estatu espainiararen menpean gaudela, eta hau Bruselaren menpean, arrantza-politikari dagokionez, egoera honek sekulako problemak sortzen ditu

arrantzan egin ahal izateko. Hau garbi daukate Holanda, danimarka eta Europako beste zenbait naziok, hain zuzen ere, gurea baita haien merkaturik hoberena, geu garelako kontsumitzailerik haundienak.

- 93 Eta hauxe izan daiteke arrainuntziak gutxitzeko onetsi nahi duten proposamenaren arrazoia. Aitzaki gisa diote itsasoa sobera esplotatzen ari garela eta eskatzen diote espainiar Estatuari 1966rako bere manupeko itsasuntzietarik 40% kentzeko.
- 94 Arrantza klase honetan ari diren arrantzaleak 1.750 inguru dira.
- 95 Bakailaoketarien azpisektorean, berriz, aurrerapen gutxi azken hamar urte hauetakoa. Ez da barku berririk egiten, lehendik dauzkatenak zaharkiturik daude oso, eta aski hondatuak gainera.
- 96 Arrantza klase hau Kanada eta Groenladiako itsasertzetan egiten da, hots, europar itsasertzetarik urrun usatzen da.
- 97 Lan-modua alde batera utzirik, azpisektore honen arazorik larriena eta haundiena arrantza-tokiak mantentzea da. Beste Estatuak urtetik urtera traba gehiago jartzen dituzte beren itsasertzetan arrantzan egin nahi duten atzerritarrentzat, eta hau dela eta, espainiar Estatu behartua dago akordio bereziak izenpetzera matrikula espainola duten itsasuntziak ur horietan ari daitezen. 575 dira azpisektore honetan lanean jarduten dutenak.
- 98 Beste azpisektorea dugu Atunontzi Izoztaileena. Honetan ere ez da aldaketa haundirik somatu azken hamar urteotan, arrantza klase honetako barku kopourua mantendu eta bizpahiru berri ere egin direlarik.
- 99 Hauek ere europar uretatik urrun dihardute lanean, Akrika erdialdeko uretan batez ere. Honegatik ezinbestekoa da akordioak paktatu beharra hango estatuekin, arrantzan han egin ahal izateko. Azpisektore honetan 650 inguru dira langileak.
- 100 Hurrengo azpisektorea Arrasteko Izoztaileak. Hauek ere Europatik kanpoko uretan dihardute, Amerika Erdialdean eta Hegoamerikan gehiena. Eta arrantzarako akordioak behar dituzte hauek ere. Azpisektore hauxe dugu gehien aurreratu duena. Gaur egun barku berriak ditu, teknologia modernoa darabil, etab. Azpisektore honetan 800 arrantzale inguru ditugu.
- 101 Azkenik, Legazketarien edo palangreroen azpisektorea. Gaur egun krisian amilduak dauzkagu. Batetik, barku txikiak dituztelako, barkuko bizpahiru arrantzale gehienez; eta bestetik, urrutira ere joan ezin direlako arrantzura, eta denboralea denean itsasoratu ezin direlako, gainera. Gure itsabazterretan aritu behar dute, bada, nahitaez.
- 102 Gure itsas bazter hau, dagoeneko sobera esplotatua dago, bertan arrantzuan ibiltzen diren barku asko Legazketarienak baino haundiagoak ere izaten direlako eta gure inguruko arraina izugarri gutxitu delako.
- 103 Bermeotarrak eta Hondarribiakoak dira arrantza klase hau egiten dutenak. Ikusgarria da zenbat gutxitu diren barkuak. esate baterako, Bermeoko 30 barku, arrantza mota honetan ari direnak, desguazera eramanez dituzte datorren urtean, ezin bait diote gaurko kompetentziari aurre egin dauzkaten bitartekoak dauzkatela.
- 104 Bukatzeko erran dezagun arrantzak, oro har, baduela denekikoa den zerbait: agortzen eta ahi-tzen ari direla kaladeroak, hauek gero eta gutxiago direla, gelditzen diren gutxi horiek kontrolpean daudela eta, bestalde, orain izenpetuak dauden trataduak ez berritzeko izugarritzko arriskuan garela.

105 Arraina bera arras baldintzatu eta mugatua daukagu saldu behar denean ere. Europa probesten ari da Espainiaren ahultasuna, eta egunetik egunera inportantzia haundiagoa ematen zaie aipatu baldintzei, hauek arrantzarako baimenak zailtzen dituztelarik. Eta arrainaren prestakuntza ere, izoztu, ondu, etab., askoz aurreratuago dago Europako beste edozein herritan.

1.3.2.3.- GASTEIZKO GOBERNUAREN "KONPETENTZI GAITASUNeko" PLANA

106 Ez dirudi Gasteizko Gobernuak onduriko lanak halako Plana edo proiektu ekonomiko-soziala direnik. Esan daiteke asmo onez beteriko aitorpenak direla, egoera kezkarri baten aurreko alarma seinaleak eta beren burua zurrizteko asmoz eginiko lanak. Nabari da guzti horien azpian halako ezintasun bat, konpetentzi eskasiaren eta PSOEn jarrera idorraren frutu dena, hau beti prest bait dago ekonomia mailako edozein larrialdi txantaia politikoetarako tresna gisa erabiltzeko.

107 Nolanahi ere, eta argi dago, Gobernu Zentraleko Planaren eta EKAkoaren artean diferentzia nabariak daude. Nahikoa zabal eta luze aztertu dugu lehenbizikoa, bai dituen asmoen bai erabiliko dituen bitartekoen aldetik. Gasteizko Gobernuarenak, berriz, onartzen ditu Gobernu Zentralak diseinaturiko birmoldaketa plan guziak, ihes egiten du Bizkaiko Labe Garaietako auzia dela eta, honen etorkizuna azken finean Gobernu Zentralak erabaki behar duela ezinbestekotzat emanez, eta gainerako industriei dagokienez, protagonismo administratiboa eta gestio ahalmena ditu eskatzen. Ez da gai, ordea, Euskal Herriaren etorkizuna hil edo biziko egoerara daramaten halako plan industrialei aurka eginen dieten indarren buru jartzeko. Ikustekoa da dagoeneko erabat abandonaturik daudela sektore agropenariarioa eta arrantzalea, nahiz egoera larria duten. Bada beste datu bat ere komentatzea merezi duena: langabezia egitura moduan txertatu da gure ekonomian. Gaur egungo langabezi tasa 18% inguruan dabil (154.455 langabe 1991ko ekainean, 16.899 Araban, 70.436 Bizkaian, 41.455 Gipuzkoan eta 25.496 Nafarroan), eta 1981ean ez zen 16% baino haundiagoa. Honez gainera, gogoan izan behar dugu zenbat hazi den laneko prekariotasuna, Estatukoaren antzeko samarra, eta langabezi etsitua, izanen bait dira 30.000 pertsona hurbil enplegua bilatzeari utzi eta horretan etsi dutenak alferrikako erizita. Guzti honek ondorio paregabeak dauzka, nahiz eta gizartearen alde "ezkutuan" estaliak gelditzen diren, ondo arduratzen bait da sistema halakorik halakorik kanpora atera ez dadin.

108 Gasteizkoen Konpetentzi Gaitasuneko Plana E.Porter-ek gasteizko Gobernuak berak hala eskaturik egindako lanean oinarritu da (jakingarria da, edonola ere, lan hau zentzugabekeria handizat hartu zuela Gasteizko Gobernuan lehen egon zen Ekonomi Kontseilariak, Luis Atienza jaunak). Porter-en konpetentzi gaiotasuneko printzipioak Euskadiko kasuan aplikatu eta hara zer dioten:

109 1.- Elkarrekin konpetitzen dutenak enpresak izaten dira, ez nazioak. Enpresa bakoitzak beste nazioetako enpresa arerioekin konparaturik sortu eta mantentzeko abantaila konpetitiboa da nazioarteko konpetentziaren oinarria. Konpetentzi abantailak klase askotakoak izan badaitezke ere, bi kategoria hauetako batean sartzen dira den-denak: kostu txikiagoak izan edo desberdin jokatu (kalitate hobeko produktu edo zerbitzua emateko gaitasuna, prezioaz gainekorik eskatzeko moduan, beraz).

110 2.- Industriaren etengabeko berrikuntza eta hobekuntza funtsezko dira konpetentzi abantailari eusteko.

111 3.- Nazioarteko konpetentzia geografian aldetik bildurik dauden industrien "clusters" moduan agertzen da frankotan (kontzeptu honekin industri multzo edo elkarketa adierazi nahi da).

112 4.- Konpetentzi abantaila lortzeko hamarkada batzuk behar dira, eta ez da halakorik ziklo enpresarial laburretan lortzen. Beraz, nekez ebitatzen ahalko da Euskadik 1993an sufritu behar duen konpetentzi txokea. 1993ko zartakoa aritzearren hartutako babes neurri guziak, ez da pentsatu behar luzaroko produkzio ahalmena hobetu asmoz egin daitekeenaren ordezkotzat direnik.

- 113 5.- Zer daukan hartan oinarrituz saiatu behar du nazioak bere abantaila lortzen. Baldin Euskadik kompetentzi gaitasuna hobetzeko lanaren emaitzak bost urteren buruan ikusi nahi baditu, bere ahaleginik haundienak jarri beharko ditu, hain zuzen ere, lehendik nazioarteko kompetentziarako basea emanez arrakastaz desarroilatu dituen area ekonomikoetan. Kompetentzi abantaila alor edo area berrietan desarroilatu nahiak arrisku haundiak dakartza eta zaila izanen da horietan ezer lortzea datorren menderarte, baldin eta lortuko balitz.
- 114 6.- Ez da industriarik berez ona edo txarra denik. Euskadiko arazo larria bere ahaleginak industria batzuen kompetentzi gaitasunean zentratzea da, bezeroen beharrari oraindik urte askotan erantzuten jarraitu behar dioten industrietan, alegia; eta ez du hainbesteko inportantziarik industria berri topikoenetan parte hartzeak (super eroaleak, robotika, bioteknologia, etab.).
- 115 7.- Ez nazioak ez bertako industrietan ez dute zertan haundiak izan behar nazioarteko mailan konpetitu ahal izateko.
- 116 8.- Kompetentzi abantaila mantentzeko prozesua ez da batere eroso enpresentzat, ezta horietan ari diren langileentzat ere.
- 117 Ikusten denez, lan honetan egiten den bakarra "kompetentzi abantailaren printzipio" konbentzionalak funtsean dituen oinarriak zerrendatzea da. Kontzeptu tekniko honek, dena den, ez ditu Euskadik nazio gisa dituen ezaugarri bereizgarriak eta premiak kontsideratzen, ezta inolako erakuntza nazionalako proiekturik ere. Ekonomiako teknokratek egin ohi duten analisietako bat, beraz, bere ikuspegian EAJ ere bat datorrelarik. Beren asmoa, hain zuzen ere, gaurko egoera abiapuntutako harturik, "daukagunik errentagarriena, produktiboena eta konpetitiboena indartzea da". Logikaz, bada, politika honek egin dezakeen bakarra gure ekonomiak dituen desajusteak, deskonpentsazioak eta desorekak areagotzea da. Eta ahaztu egiten ditu, gainera, bai Nafarroa bai Iparraldea. Beraz, gure azken ondorioa da Gasteizkoen Plan hau partxe eta adabaki mordo bat dela, ez dituela azpi-azpiko problemak konponduko, eta ez duela eraikuntzara nazionalaren oinarri sortzeko balioko.
- 118 Industri Kontseilaritzak honako cluster edo sailak hautatu ditu: makina-erramintarena, elektrodomestiko handiena, altzeiru bereziena, unitziratze eta manipulatuena (Bilboko Portua), elikadurarena, turismoa eta aisiarena, eta paperarena. Lehenbiziko hirurak lehentasuna dutenak dira. Cluster edo azpisektore hauek dira, uste denez, 92tik aitzinera konpetitzen ahalko dutenak, eta horietan zentratuko dira produkzio maila hobetzeko ahaleginak.
- 119 Eta lan honi hasiera emanen zaio, Gasteizkoek iragarri bezala, makina-erraminta sektorearekin, gero elektrodomestiko handiekin eta ondoren altzeiru bereziekin. Makina-Erraminta sektorearekin erabiliko den filosofia honetan datza: kontsideratzen dute sektore honetako atal batzuek badutela kompetentzi gaitasunik eta beste batzuek ez. Hortaz, "arreta jarri behar da ziklikoenak ez diren eta konpetitiboak diren ataletan, batipat Taiwan-ek egiten duen gero eta kompetentzia haundiagoari aurre egiteko". Makina-Erramintak EKAko BPGren 75% errepresentatzen du eta bertako esportazioen 4,3%.
- 120 Altzeiru bereziei dagokienez, berriz, abiapuntuko premisatzat hartu da "Euskadin altzeirua funtsezkoa dela", baina bide berriak hartu behar dituela: "gaur ez da txaparen demandarik -diote-, kontua da altzeirua oinarritzat hartuz osagaiak edo konponenteak produzitu behar direla, baina, produktu bukatu gisa, ensanblatuak eta muntatuak izateko aukera ematen dutenak". Gasteizko Gobernuak proposatu dio BCIRi (Banco de Crédito Industrial) Acenor Taldeko akzioen 15%-a erosiko duela. Gobernu Zentralak onartu zai daude. Halaz guztiz ere, gainean dago oraindik iragarritako birmoldaketa, eta honek, batetik, 1.000 lanpostuz goiti galtzea ekar dezake, eta bestetik, 60.000 milioiz goitiko "birflotamendu" kostuak.

- 121 Ohar gaitezkeenez, Gasteizko Gobernuak aipatu gabe utzi ditu Siderurgia Integrala, Itsasuntzīgintza eta Ekipo Elektriko Ondasunen sektorea (Estatuaren kontrolpean daudelako!).
- 122 Industri Sailak 30.000 milioi izanen ditu eskuartean zailtasunak jota dauden 20 bat enpresari laguntzeko, guztira 6.000 lanpostu dituztelarik galtzeko arriskuan. Laguntza hauek "erreskate" moduan eman daitezke momentuko krisietatik ateratzeko, edo "birregituraketa" moduan baldin eta lanen birmoldaketa, merkatu berriak irekitzea, etab. suposatuko duen "bideragarritasun" planik badago, edota "orientazio laboral berrirako laguntza" moduan, langileak prestatu eta birtzīklatzeko.
- 123 Gasteizko Gobernuak prestatu duen organigraman bada mahai hirukia, Sindikatuek, Patronalak eta Administrazioak osatu behar dutena. Mahai honen eginkizuna EKAKo Administrazioiko Planen segizioa egitea da. Gure organizazioak ere egon behar du mahai horretan, inolako aitzakiarik gabe, Administrazio desberdinek planifikaturik daukaten lanpostu galtzea ahal den txikiena izan dadin batez ere. Eta mahai horretan egon behar dugu, baita ere, bertako analisi eta erabakietan euskal ikuspegitik emandako enfoke global eta makroekonomikoa emateko, Administrazioek, Patronalak eta Sindikatuek, soma daitekeenez, emanen duten ikuspegi sektorial eta partziala ez bezalakoa.

1.3.3.- NAFARROA

- 124 Nafarroako egungo egoera sozial-ekonomikoaren analisiaren desarroiloan nahitaez gogoan izan beharreko elementua da langabezia, bertan dituen konnotazio bereziak eta guzti 80ko hamarkadaren bigarren erdialdean eman den bizkortze ekonomikoa, sozialki honela karakterizatu da:
- 125 Langabezia estabilizatu da, azken bi urteotan batez ere, lan-merkatuak presio demografiko txikiagoa izan duelako gehienbat. Nafarroako langabezi-tasak, halere, altuegiak dira eta halaxe segitzeko itxura dute, urte askotan gainera. Langabeak 1991ko martxoan 27.120 ziren, populazio aktiboaren 13% hain zuzen ere, eta hau Estatuko batezbestekoa baino txikiagoa izanik ere, komunitateko tasatik (8,3%) hagitz urrun dugu.

EUSKAL ETA NAFAR EKONOMIAREN ETORKIZUNA

- 126 Behar dugu nafar ekonomiako zenbait sektore berrikusi, etorkizun zalantzatsu eta kezagarria bait dute. Gure ekonomiaren oinarrizko zutabe direnez, horiek desagertzea edo beren inportantzia errelatiboa galtzea hil edo biziko izan daitekeelako politika geurea eta integrala diseinatzeko orduan, hipotekatu ere egin dezaketelarik Euskal Herriaren edozein proiektu politikoa.
- 127 Hemen ditugu: burdingintza integrala, eraikuntza nabala, paper eta lehen sektoreak, automobil industria eta auxiliarrak, esneki eta kontserba industriak,...
- 128 Nafarroan eragin zuzena dutenak, hauek dira:
- 129 Papergintza sektorea: Estatu espainol osoan gero eta gehiago da inportatzen dena, bertako barne kontsumoaren 50% galtzea ere ekar dezakeelarik. Honen motibu nagusia eman den arantzel jaitziera bortitza da, aldi berean makina berririk instalatu ez eta milaka lanpostu galduz.
- 130 Lehen sektorea: Denok ezagutzen ditugu nolako ondorio latzak ekarri dizkien Nafarroako nekazari eta abeltzainei EEEn sartzeak. Hauek, gainera, hurbil den integrazio osoagatik, areagotu egingen dira.
- 131 Kontserba sektorea: Arront atomizatua dago, lantoki txiki gehiegi dituela bai lan-eskuaren aldetik bai fakturazioaren aldetik. Konpetitzeko esperantza guti europar desafioaren aurrean.

- 132 Automobil sektorea: Itxuraz atzeraka dabil (momentuz behintzat), dirua garestiegi dabilelako, BEZa altuegia delako eta ahultasunezko psikosi zabaldu bategatik. Psikosi hau enpresa fabrikatzaile berek sortu dute BEZ delakoa jaitsi erazi nahian. Sektore honetako egoeragatik enpresa laguntzaileak beren produkzio mailak jaisten ari dira eta enplegu erregulaziorako laguntzak eskatzen.
- 133 Esnekien sektorea: Perspektiba ezin okerragoak ditu 92 urterako. Azken hilabeteotan entzute handikoa gertatu da euskal esne fabrika fusionatuetan eman diren istiluengatik, bertako plantilak birregituratu behar dituztela iragarri dutenean, eta honek ondorio gaiztoak izanen dituelako INLENA nafar lantegian.
- 134 Guzti honez gainera aipatu beharrekoa da gure komunitatera etengabe eta gero eta gehiago datorren kapital atzerritarra. 1990ean 40.600 milioi pezeta izan ziren, 89an baino lau bider gehiago, duela 3 urte baino 31 aldiz gehiago. Atzerritarren inbertsio hauen sarrera lagundu eta goratu du Urralbururen Gobernuak. Alabaina, agerikoa da hipotekaturik gertatuko dela gure baliabideen parte handi eta funtsezko bat, eta hipotekaturik gure etorkizun ekonomikoa ere nafar gizarte-ari arrotzak zaizkion interesen eskutan. Eta kanpotar interesek, ahal den etekinik haundienaren bila, erabakiko dutena ez da gure gizartearen interesekin bat etorriko, edonork dakien bezala.

1.4 EEE ETA AKTA BAKARRA

- 135 Europar Akta Bakarria martxan jartzea dela eta, horren inguruko hizketa guziaz arront triunfalista da, eta ez da irabazi enpresarialen irabaziak nola haziko diren eta zenbat lanpostu sortuko diren baizik aipatzen. Dudarikan gabe, propaganda kanpaina ikaragarria dute antolatu, Estatuko langileen gainean izanen diren efektu negatiboak ixil erazi eta izkutatu nahi dituen. Lehena berriro, orain ere beste guziaz gainetik ageri dira Kapital Multinazionalaren interesak, zokoratzen dituztelarik langileen bizi-maila eta etorkizuna. Hego Euskal Herriari dagokionez ere, "Europa Berri Haundia" jendea liluratzeko darabilte, gure jendearen artean sakon bezain zabal sentitzen den subiranotasun errebindikazioa estaltzeko.
- 136 Europar Akta Bakarria dela eta, gure jarrerak erabateko prebentzioa izan behar du, eta ez batere baikorra, zeren Gobernu espainolak guzti honetan erakusten duen menpeko posizioagatik, "oinarrizko" birregituraketa (siderurgia integrala, altzeiru bereziak, itasuntzigintza, etab.) prozesuen aurrean halako jarrera pasiboa hartzearen alde bait dago, Euskal Herriko gobernu autonomikoen aldetik ere gauza bera ikusten delarik, inoperatibitatea, konformidadea eta kontrajokorik eza. Guk, aurreberrian, ez dugu Europar Akta Bakarria gaitzesten, ezagutzen ditugu industrieta-ko birregituraketa eta erreajuste premiak ere. Ezin dugu onartu, ordea, halakoak beti irabazi hutsaren ikuspegitik egitea, langile klaseaz ahazturik, eta beren kalkuluetan "Euskal Herria" alda-gaia eta bertako behar bereziak kontuan hartu gaberik.
- 137 Gure eritzirako, Europar Akta Bakarria martxan jartzeak langileentzako dakartzan arazoak hauek dira:
- 138
- Diferentzia teknologikoak direla eta, produkzio eta konpetentzi mailako diferentziak beraz, erreajusteak, birregituraketak eragin dira enpresa handi, txiki nahiz ertainetan. Zerbizuetako sektorean, orobat, publikoak nahiz pribatuak izan, sortu berri den konpetentziak jendea kaleratzea, lan-baldintzen aldaketa, etab. dakartza.
- 139
- Hartzen baditugu, batetik, haziera akumulatiboa duten eskualdeak, eta bestetik, gainbeherako eskualdeak, horien arteko desberdintasun gero eta handiagoak, nola bizimoduari hala lanari dagokienez, ondorio txarrak dakartza. Ez ahaztu Hego Euskal Herria gainbeherako industri area dugula, eta gaurko sistemaren joera "eskualdeen arteko diferentziak" handitzearen aldeko dela.

- 140 • Langile mugimendu "nazionalak" ekiteko bezala defendatzeko ahalmenak ahultzeko arriskuan dituzte (gurea bezalako herri txikietan batez ere), eta, aldiz, Bruselan enpresa handiak eta han-hemengo politikak gero eta gehiago "multinazionalizatu" behar direla erabakitzen dute. Gai honetan, behar-beharrezko gertatuko zaigu Langile Mugimendua-ren borroka koordinatzea Multinazionalen botereari aurre egiteko.
- 141 • Laneko organizazioa "unilateralki", aldebakarretik eraberritzeko joera gero eta handiagoa (malgutasuna, denbora partzialeko kontratuak, etab.)
- 142 Mugak "desagertzen" direnean, enpresa arteko kompetentziak produkzio maila handitzea ekarriko du, soldata eta alokairuak "geldieraziz", erritmoak azkartu eraziz, eta lan merkatua "malgualgo" eginez. Kapitalak horrela "europar kompetentzi gaitasuna" haundiagotu nahi du, Japonia eta USArri aurre egiteko.

ESKUBIDE SOZIALAK

- 143 80ko hamarkadaren hasieratik, gehienon adostasunaz, "europar eremu sozialaz" hitzegiten ari gara. Hasieran "europar legislazio sozialaz" ere aipatu zen. Ikusten denez, batzuek derriorren bete beharreko testu bat egitera jo badute ere, beste batzuek ez dute asmo onez beteriko deklarazioa besterik egin nahi izan. Beraz, Europar Akta Bakarraren motibazio neo-liberalek, Estatu batetik besterako diferentziek eta europar patronalaren jarrerak -honek ez bait du Europa mailako legislazio sozialik ikusi ere egin nahi-, gauden egoera honetara bultzatu gaituzte, eta Delors berak ongi dioenez, hemen ez du inork deklarazio "moralak" baizik egin nahi.
- 144 EEE sortu zenean, eskualde pobre eta aberatsen arteko desberdintasuna 1:2 neurrikoa zen. Gero Danimarka, Erresuma Batua eta Irlanda sartu ziren eta desberdintasun eskala 1:5 izatera pasa zen. Eta Grezia sartu zenean desberdintasuna 1:10 izatera iritsi zen, gero Portugal eta estatu Espainola sartzean mantentzen delarik.
- 145 Inperialismoaren zentruetako bat da EEE, eta honen baitan ikusten da nazioarteko lan zatiketa bat. Estatu batzuek (Portugal, Grezia, Espainia) lan-esku merkea jarri behar dute (hauen kostu laboralak dira komunitateko bajuenak). Diferentzia hauek areagotzea da Sistema Kapitalistaren oinarria. Eta "eskualde" eta herri diferenteen arteko desberdintasun sozialen aurka egiteko EEEen halako fondo estrukturalak ere diren arren (FEDER, FEOGA, FSE), kontua da EEE jaio zenetik herri hauen arteko diferentziak haunditu egin direla. Beraz, nekez espero genezake halako Europako Karta Sozial bat izatea, herri guziendako obligaziozko arauak bilduko dituen, hau sistemak dituen printzipioen beraien kontra bait dago.
- 146 Honenbestez, bada, 1992tik aurrera, langileari hara nolako Europa eskainiko zaion: merkantzien, kapitalen eta lanaren zirkulazioa libre izanen da. Bizigiroa, berriz, txarra eta makurra. Estatu aberatsek pobreen aurka eginen duten kompetentziaren ondoriozko zartakoa latza izanen da. Soldata, bizimodu eta laneko diferentziak aregotuko dira. Merkatu ekonomiako "lege basatia" maila guzietan zabalduko da, eta ezin nabarmenago gainera, nahiz eta itxura arrazionala eta gizatiarra emanen zaion. Urrun gara, urrun, paradisu laboraletik, justiziazko, demokraziazko eta libertatezko erresumatik.

2.- LHMA AURRERAKOI ETA AURRERATUAREN LORPENA, URRATS HANDIA GIZARTE ERALDAKETAREN BIDEAN

2.1.- ESTATUKO LAN HARREMANETAKO EGUNGO EREDU ZENTRALISTA ETA ERREALITATE NAZIONAL BAREIZTUAK UKATZEN DITUENA.

- 147 Estatu espainiarreko lan harremanen egungo ereduak, lan arloko arau-ekintza osotasunean, Estatuaren organo zentralen eskumena da. Aipatu estatuaren arau-gaitasuna legeak onartu zein araudiak egiteko ahalari dagokio. Ondorioz Autonomi Elkarteek (gurean Baskongadak eta Nafarroa), ez daukate legeak egiteko gaitasunik arlo sozio-laboralean, Estatutik datorren lan-legeria betetzeko gaitasun soila daukatelarik. Estatuko organo zentralak garatu dute lan harremanei dagokien oinarritzko arautegia. Langileen Estatutua eta Askatasun Sindikalerako Lege Organikoa dira araurik aipagarrienak, biak helburutzat, lan harremanetarako estatu marko bakarraren zentralizazio tinkoa bermatzea daukatelarik.
- 148 Beste alde batetik, Gizarte Segurantza eta halako gai garrantzitsuei dagokienez, lege eta arauak egitea Estatuari dagokio ere, honela Autonomi Elkarteek ez daukate inolako eskumenik arlo honetan. Gehitu beharra dago ezen, Konstituzio Epaitegiak, 1989ko uztailaren 7ko epaitzan, baliabide ekonomikoen kudeaketa eta Gizarte Segurantzaren sistemaren finantz administrazioa, era berean, estatuari dagokiola adierazi zuen. aipatu erakundearen "kutxa bakar" jitea sendotuz, Gizarte Segurantzaren kudeaketa Autonomi Elkartei transferituz dezentralizatzea eragotziz.
- 149 Lan harremanen ereduaren zentralizazio politikoak Autonomi Elkarteek beren iharduera eremuak lan legeria eta beronentzako beharrezko diren administrazio zerbitzuen barne araupeketa berrira mugatzea dakar.
- 150 Finean, lan legeriaren arloan, Elkarte Autonomikoen legegintz-gaitasunik eza dela eta, estatuko legeriak eta zehazki LE eta ASLOk lan harremanen araupeketan leku garrantzitsu dute.
- 151 Era berean, LEren aipatu gune berezia goratu egiten da arau-ahalaren iharduerari utziriko margen zabalaz. LEk babestu egin ditu hainbat Erret Dekretu eta Ministraritzak Agindu gai garrantzitsuak araupetzerakoan; kontratu moetak, gutxienezko alokairuak, lan baldintzen funtsezko aldaketak, kontratuen etenaldi eta deuseztatzeak, ABF (FGS), hauteskunde sindikalak.
- 152 Langileen Estatutua eta ASLO (Askatasun Sindikalerako Lege Organikoa) lan harremanen estatu-ereduaren eraketarako oinarritzko arauak dira. Bai halaber, Funtzio Publikoaren Eraldaketaren 84/30 Legea eta Ordezkaritza Organuen Legea... LORS, funtzionari-eremuari dagokionez behinik behin.

- 153 LE eta ASLOn ezarririko lan harremanen estatu ereduaren izaera zentralista eta bateratzailea honako aspektu hauetan nabarmentzen da batik bat:
- 154 1.- LEk, estatuko sindikatu adierazgarriek negoziaketa menpera dezaten ahalbidetzen du eta maila baxuagoko alderdi negoziatzaileak baldintzatzen ditu konbenio markoaren figuraren aintzatespenaren bitartez. Komenio markoak negoziazio kolektiboaren egitura araupetzen du, berau piramide modura antolatuz eta "kaskada" erako negoziazioa ekidinez. Zenbait arlo araupetzen ditu, berauek maila baxuagoetan ezin daitezen negoziazio gai izan.
- 155 Komenio markoen bigarren moetak aipatu gaien negoziaketa maila baxuagoetara eramatea du ezaugarritzat, baina komenio edo akordio markoan aipatu gaien negoziazioa beheagoko mailetatik bidera dezaten erizpideak ezarriz. Dena dela, artikulaturiko negoziazio kolektibo eredu honekin, goiko erabakiek, negoziazioaren behe mailak eraginkorki binkularaztea nahi da. Ondorioa erpinean, sindikatu eta ugazaberiaren goi karguen artean estatu mailan ematen den negoziazio kolektiboaren eta alderdien autonomia kolektiboaren printzipioaren nolabaiteko porrotaren zentralizazio eta burokratizazioa besterik ez da, euskal eremuan negoziazio kolektiboaren praktika bereiztuaren garapenerako oztopo bilakatzen dena.
- 156 2.- ASLOk "ordezkaritza sindikal handiagoa"ren kontzeptua egi bihurtzen du eta diskriminazio argia ezartzen du sindikatuen artean iharduera sindikal eta ordezkariakoari dagokionez. "Sindikaturik ordeztuenek" "ordezkaritza ordezkagarria gozatuko dute lurralde eta funtzio eremu guztietan" ezartzeak, berauei funtzio ordezkagarriatiboak bete daitezkeen eremu guztietan egon eta ihardutea ahalbidetzen die, eta batez ere negoziaketa kolektiboan. Honela, eremu zehatz batetan ihardun dezakete nahiz eta ordezkariak txikia izan ala inolakorik ez izan. Ondorioz, akordio interkonfederalak edo lehen aipaturiko akordio markoak negoziatzeaz gain, lurralde eremua edozein delarik ere, sektore- komenio guztiak negoziatzen dituzte, edo negoziatzen dituzakete.
- 157 Kategorizazio honen ondoreak honako honetara ere hedatzen dira:
- 158 -ordezkaritza instituzionala, GANI(INSS) , IGI(ISM), ENI(INEM), ABF (FGS)etan parte hartzen dutenak sindikatu hauek direlarik.
- 159 -ondare sindikala, ALOSen babespean eta praktikan "ordezkagarrienak" ekonomi-irabaziak ateratzen dituzte ondare publikoaren erabileraz.
- 160 Honi, sindikaturik ordezkagarrienei lehentasuna emanez subentzio banaketan Administrazioak daraman diskriminazio politika gehitu behar zaio.

2.2.-

LHMAren DEFINIZIOA, EUSKAL NAZIO SUBIRANOTASUNAREN LORPENETIK SORTUA ETA IHARDUERAREN ETA ESKUHARTZE SINDIKALERAKO TRESNEN FUNTZIOARI BURUZKO KONTSIDEROAK

- 161 1.- Lan harremantzat, botere berbetan, indar antagonikoen artean ematen den harremana jotzen dugu, kapitala eta lanaren artean alegia.
- 162 LHMA beraz, harremana definitu eta zehazten duen eta kapitala eta lanaren arteko indar koerlazioa baldintzatzen duen lan ordenamendu juridikoa da.

- 163 Lan ordenamendu juridikoan jatorri ezberdineko bi arau mota dira izankide; ohizkoa, alderdi bien autonomia kolektiboaren ihardunean, ugazaberia eta mugimendu sozialaren dialektikatik sortu eta NKren bitartez adierazia, eta gure kasuan, Euskal Nazio Instituzioetatik, Euskal Nazio Subiranotasunetik ondorioztaturiko Euskal Botere Politikotik, sorturiko arau eta legeak, eta egun Estatuko organo zentralak beretzat dauzkatenak.
- 164 2.- Kapitala eta lanaren arteko indar koerlazioa zuzenen baldintzatzen duena lan-ordenamendu juridikoa eta honen barruan, legegintz jatorria daukana bada ere, faktore gehiago dira indar koerlazio egoera zehatz bat definitzen dutenak. Politika ekonomikoa eta soziala definitzen duen neurri multzoaren mota eta ezaugarriek (politika fiskala, aurrekontuei dagokiena, errenta politika, industri politika, enplegu politika,...) oso eragin handia daukatela indar koerlazio egoera jakin bat osatzerakoan.
- 165 LHMA euskal eremurako erreibindikatzeak estatuaren eskumen eskusiboa ukitzen duen neurrian, honen materializazioa marko juridiko-politiko berri batetan baino ez da posible, marko berri honen ardatza euskal nazio Subiranotasunaren aintzatespena delarik, eta honek politika ekonomiko eta soziala diseinatzeko legegintz-gaitasuna darama barnean.
- 166 Beraz, kapitala eta lanaren artean eremu berri bat proposatzen dugunean, zentzu zabalean egiten dugu, lan ordenamendu juridikoak definiturikoa baino zabalagoa, nahiz eta hau, Lan Harremanetarako Marko Autonomoaren gune kontzeptuala izan.
- 167 3.- LHMA erreibindikatzerakoan, langileentzat funtsean mesedegarriagoa izango den indar koerlazioa lortu nahi dugu, askoz ere oreka handiagoa adierazten duen harremana nahi dugu. Eta hau, teorikoki baino gehiago, benetan egingarria da, euskal eremuan indar koerlazioa, esperientziak erakutsirik, Estatuko gainontzekoan baino mesedegarriagoa den neurrian, nahiz eta legegintz-materializaziorik ez daukan Euskal Nazio Subiranotasunik ezean.
- 168 Beste alde batetik, nazio Subiranotasunaren lorpen berreskuraketarako, eta ondorioz, LHMArenerako, gertuturiko estrategia bakarra ENAMetik dator, gu bertako partaide garelarik, kultura aurrerakoia, aldaketa nahia eta izpiritu iraultzailea. Ondorioz, burutzapena, ENAMen behar beste indar biltzearen eta jauzi politiko garrantzitsu baten ondorio da.
- 169 4.- Joan den hamarkadan izandako esperientziak erakutsi digu, ez Hegoaldeko instituzio politiko eta administratiboek ez eta gizarte-eragileek ere (ugazaberia, sindikatuak) ezin izan dutela estatu zentralako instituzioek, sarritan estatuko gizarte-eragileengandik eta EEEtik datorren laguntzarekin ere egindako ekonomi, gizarte eta lan politikaren planifikazio eta burutzapenean pisuzko aldagai bakar bat ere sartu.
- 170 Euskal langileriaren bizi baldintzak baldintzatu eta zehazten dituzten oinarritzko prozesu guzti hauek, euskal gizartearen eskuhartze eta erabaki eremutik kanpo daude eta gizarte honen "garapen kanporakoia" eragiten dute, langileen beharrizan ekonomiko eta sozialen aldean lehentasuna daukaten estatu eta nazioarteko interes ekonomikoen garapena hain zuzen.
- 171 Kapitalaren boterearen mugaketak eta, ondorioz, indar koerlazioan eta politika ekonomiko eta soziala diseinatu eta burutzeko eskumenetan ematen den jauziak, LHMAren erreibindikazio eta programaren ondoriozkoa delarik eta gure Nazio Subiranotasunaren aintzatespena daramanez, ekintza erreibindikatibo eta sindikalerako birtualtasun handiagoa eta gure gizartearen garapena beraren interes eta beharrizanetatik orientaturik egotea ahalbidetzen du.
- 172 5.- Problematika honekin loturik bi pentsamolde nagusi daude euskal eremuko sindikalismoaren baitan, gurea eta ELArena.

- 173 ELAk, "EUSKADIn lan harremanetarako berezko sistema" baten alde egiten du, zenbaitetan ere aipatzen du "EUSKADiko lan harremanetarako berezko markoa". Kontzeptua oinarrian garatzean euskal eremuko negoziazio kolektiboko praktika bereiztu batekin identifikatzen du. Negoziazio kolektiborako egitura egonkor bat ezartzean, hots, dimentsionamendu osoa ondoriozko instituzio— garapenarekin, LHKn (CRL) eta, NK eta besteetatik ere, PRECO, sortutako arazoen epaizkanpoko konpontzean materializatuz, eta NKari hauteskunde sindikaletako espazio garrantzitsua emanez, hots, lan harremanen edukin guztia NKren bitartez gauza dadin sustatuz, euskal eremuan, lan harremanetarako gune autonomoa izan daitekeena.
- 174 Proposamen honi honako kontzeptzio hauek eusten diote:
- 175 - Gizarte eragile eta lan legezketasunak lan harreman arloan bete beharreko espazioa mugatzean, leku garrantzitsu bat ematen dio gizarte eragileenari eta lan legezketasunak sustaketa eta laguntza funtzioei atxekirik soilik eta oso edukin gutxi araupetu behar duela uste du. Alde sozialen autonomia kolektiboaren printzipioaren ihardunean, eta negoziazio kolektiboaren bitartez araupetu behar dira lan harremanen edukinak.
- 176 - Estatutu baskongadoak, arlo sozio-laboralean eskaini duena kolokan jartzen du, baina ez du zalantzan jartzen autogobernua ahalbidetzen duen arau gisa dauzkan legezketasun eta potentzialtasuna. Estatutuan datzan Hitzarmen-izpiritua desnaturalizatua izan dela uste du eta beronen emaitzak PSOE Gobernuaren zekenkeria politikoari leporatzen dizkio.
- 177 - NK berezko iharduera delako ezaugarria ematen dio, ia ekintza sindikal eta erreibindikatibo bakarra. Beronen funtzioa beraz, oinarritzkoa da eta ia eksklusiboa, eta beste batzu garatu behar baditu (espedienteak), abagadune arazoiek eragina da. Eta uko egiten dio bere iharduerak dimentsio politikoa ere izateari.
- 178 Kontzeptzio hauetatik eta ente autonomikoen legegintz-gaitasunik ez horretatik abiatuz, eta "legegintz-aldaketarik egongo ez dela" ikusirik, alde sozialen autonomia kolektiboaren tresna planteatzen du, metodo eragile gisa ere, NKari ahalik eta espazio negoziatzaile gehien emateko nahiez, hots, LE eta ASLO NKren bitartez inguratu, aurre egin beharrean, eta arautegi zentralistak ezarritako baldintzak ahaztu. Honela, estatutu— markoaren gutxiegitasunaren arazoari aurre egitea ekiditen du. Ez du konstituzio eta estatutu-markoa espreski osotasunean zalantzan jartzen, edo gutxienez ez dio nabarmenki aurre egiten, honek planteamendu koherente bat exijituko bait luke Kontituzio espainolaren aldaketa bat erreibindikatzeari begira, berau bait da orohar euskal nazio erreibindikazioak eta partikulariki arlo sozio-laboralari dagozkionak guztiz mugatzeaz arduratzen den oinarritzko araua, finean, euskal nazio subiranotasunaren aintzatespenaren barruan, benetako LHMA bat eratzea eragotziz.
- 179 6.- LABek, autonomia kolektiboarako eskubidea erabiltze soila eta negoziazio kolektiboa finkatzen duten mekanismo instituzionalak erabiltzea lan harremanetarako benetako autonomia lortzeko ez dela nahikoa uste du. Hau dela eta Konstituzio Epaitegiaren 1982/35 epaitza gogoratu behar da; LHKak ezin duela berez lanbidearteko erabakirik hartu, ez eta "lan harremanetan eragiteko araurik" ere, hauek Estatuko organo zentralen eskumen eksklusibo direlako.
- 180 7. Arazoari aurre egiteko zeharbide honen eraginkortasun eta bidegarritasuna balioesterakoan, kontutan hartu behar da ELAren tesiak garamatzen gunean, estatuaren arau-iharduerak beronen eskumen eksklusiboa izaten segitzen duela, eta datu honek ASLO eta LE eta gainontzeko arauak, aipatu ditugu hauen ondorioak, oraindik indarrean daudela adierazten digu. Badiraute ere beste abagadunetan, estatu mailan konzertazio akordioak berregiteko aukerak. Beraz, Estatuaren oztopatze gaitasuna, baita gizarte eragileena ere, handia da, aipatu epaitza adibide bat da, eta arrisku handiko faktoreek ukitzeke diraute, NKren praktika bereiztuaren sakontzeko estrategiari dagokionez behinik behin. Horrek, ELAk proposaturiko metodoek eta diseinatutako bideak sorospen eta behinbehinekotasun izaera daukatela adierazten digu.

- 181 Inguru hau jadanik oso partzialki baldin badago ere, Baskongadetan asko geratzen zaigu oraindik NKren praktika bereiztuaren garapen asebetegarria lortzeko eta Nafarroako egoera are larriagoa da, baina egoeraren diagnostikoak -euskal langileak ukitzen gaituzten arazo larriak, kapitalaren aldeko indar koerlazio ikaragarria-, bide honen gutxiegitasunen adierazle argi eta garbia dela esatera garamatza, lan, gizarte eta ekonomi arloan Euskal Nazio Instituzioek arauak emateko gaitasunik ez dagoen bitartean.
- 182 8.- Beharrezkotzat jotzen dugu NKren praktika bereiztua euskal eremuan, euskal eremuko sindikalismoaren hedapenaren islada delako, euskal langileen beharrezko erantzuten dielako, eta, hemen ezarririk dauden gizarte eragileengandik, lan harremanen edukinaren atal bat araupetzen duelako.
- 183 Hala ere ez da zuzen eta hertsia NKri egitura arazoaren konponbidean mugagabeko birtualtasuna ematea, berau garatzen den eremuaren abstrakzio eginik, hots: kapitala eta lanaren arteko indar koerlazioaren egoera ahaztuz. Baina ez eta, egitura arazoak konpontzea ahalbidetuko duen tresna estrategikoaren kategoriara igotzea ere. Esperientziak adierazten digu NKren emaitzak, egungoa bezalako egoera ez mesedegarrian, zoritxarrez honetara mugatzen direla: kasurik hoberenean, partzialki, ugazaberiak harturiko epe luzerako neurriak leuntzen ahalegintzera, alegia. Adibidez, enpleguaren behinbehinekotasunaren errealitatea izugarritzko abiaduraz ezarri da eta Mugimendu Sindikalaren ekintzetatik ezer gutxi lortu da. Plantemendu honen oinarritzko gabezia, dinamika sindikalak ukitzen duen testuingurua eta indar koerlazioa zehazteko legegintz/arau-gaitasunak daukan funtzioa ahaztea da. Horregatik, LABentzat LHMA erreibindikatzeko, ezer baino lehen, Euskal Nazio Instituzioen legegintz-gaitasuna erreibindikatzeko da.
- 184 9.- Neurri horretan bi kontzeptzio ezberdin aukeratzen dira ekintza sindikalak izan eta hartu behar dituen tresnak balioesterakoan. Gure kasuan, ia esklusiboki negoziazio kolektibora jotzea erredukzionismo sindikalean jaustea dela uste dugu. Ekintza sindikalak, NKren iharduera ekintza sindikaleko elementu eta ataza garrantzitsutzat hartzeaz gain, tresnak dibertsifikatu eta atazei ekiteko gauza izan behar du, alde erreibindikatibo, eragileari garrantzi emanaz, gomentzitzeko daukagun ahalmena areagotzeko asmoz, eta kapitala eta lanaren arteko indar koerlazioan jauzi garrantzitsuak lortzeko perspektiba eta lehentasunaz. Indar koerlazioko jauzi garrantzitsuek adierazpen eta dimentsio espreski politikoa daukate eta ondorioz, gure erantzunkizun eta funtzioa da, ekintza sindikal eta erreibindikatiboaren tresna eta atazak hedatzeaz gain, gure iharduera sindikalari dimentsio politiko argi eta zehatza ematea. Gure iharduera tresna-esparru zabalago batetan oinarritzen dugu eta gure atazak dibertsifikatzen ditugu, indar koerlazioan oinarritzko aurrerapausuak eman nahi ditugu, NKk eta ekintza sindikal eta erreibindikatiboak emaitza hobekak eskaini eta birtualtasun nabarmenki altuagoa izan dezaten.

2.3.-

GURE LHMA AURRERAKOI ETA AURRERATURAKO PROPOSAMENA OSATZEN DUTEN OINARRIZKO EZAUGARRIAK

2.3.1.-

ORDEZKARITZA KOLEKTIBOA ETA HAUTESKUNDE SISTEMA

- 185 Enpresetan langileen ordezkari organo bateratuak iraun erazi beharra, eginkizun nagusitzat hartuz, sekzio sindikalen iharduerarekin bateragarria.
- 186 LABek ez du zuzentzat hartzen langileen ordezkari bateratuen protagonismo eta eskumenak sekzio sindikalenetakoez ordezteko nahia.

- 187 Ez da onargarria sindikatuari enpresa barruko ordezkaritza - monopolioa ematea, hau baino hobe delarik ordezkaritza-bide bikoitza, bata hauteskunde bidezkoa eta bestea sindikatu bidezkoa.
- 188 Ez dugu planteatu behar ordezkaritza modu bi hauen arteko harremana, hauteskundera eta sindikala, lehia edo alternatibitate berbetan, osagarritasun eta laguntza berbetan baizik, batez ere sekzio sindikala organo bateratuarekiko.
- 189 Ordezkaritza bateratu eta sekzio sindikaletako organoen eskumenen arteko oreka sustatzen da, ordezkaritza-erakunde biak indarreango legeriak emandakoak baino eskumen zabalagoez zuztatuz.
- 190 Enpresa batzordeek langile guztien ordezkaritza globala daukate, eta ez partzial hutsa, beren afiliatuak ordezkatzeko dituzten sindikatuak bezala.
- 191 Beste alde batetik, enpresa batzordeen gailentzeak langile eta enpresaren arteko batasun prozesua ahalbideratzen du, bai halaber, sindikatuena beraiena ere, organo bateratuetan beren afiliatuak egotearen bidez. Berez, negozioazio kolektiboan sekzio sindikalek egiteak komenio kolektiboen pitzaketa ekar lezake, langile mugimendua sakabanatuz.
- 192 Euskal langileek, sindikatoen bidez, beraien bizi baldintzetan eragiten duten erabakiak hartzen dituzten erakunde erabakiekin eta instituzio guztietan ordezkaritza edukiko dute: sindikatuak euskal gizartearen eraldaketan eginkizun garrantzitsua garatuko dute eskudun foro eta estamentu ezberdinetan egonik, arlo sozio-laboral eta ekonomikorako politika bat garatzeko.
- 193 Lan harremanetarako marko autonomo bat ezartzeak nazio eremuko instituzio erakundeak eratzea ekarriko du, bertan, gizarte eragile, sindikatu eta ugazaberiak presentzia eta partaidetza nabarmena eduki beharko dutelarik.
- 194 Azpimarratu beharra dago indar sozialen partehartze— erakundeek politika ekonomiko eta sozialak definitzeko lanetan eskuhartzeko ahalak izango dituztela. Nabarmendu nahi dugu ere sindikatuak, aipatu instituzioetan daukaten presentziaren bitartez, Botere Publikoek hainbat arlori buruz hartzen dituzten erabaki politikoetan eskuhartuko dutela; alde batetik, arlo sozio-laborala (lan legeria, Gizarte Segurantzak, Lanbide Hezkuntza, lan osasuna, e.a.) baina baita ekonomi arloa eta beroni loturikoak ere (fiskaletatea, industria, energia, garraioak, etxebizitzak, kontsumoa, ingurugiroa, e.a.)
- 195 Hauteskunde sindikalak ezereztatzeari begirako planteamenduen aurrean, LABek hauteskunde hauetara aldizka deitzeko beharrezkoak baiezten du, erakunde sindikal ezberdinen ordezkagarritasuna benetakotzeko metodo kontrastagarri gisa, enpresa batzorde eta langile-ordezkarien burokratizazioa ekiditeko, ekintza sindikalaren kontrola egiteaz gain.
- 196 Hauteskunde prozesuaren antolaketa eta garapenean administrazioak eskuhartzearen aurrean; protagonismo sindikal esklusiboa, gutxiengo sindikal azpimarragarriekiko begirunez. Ordezkaritza anitza eta proportzionala izan behar du, gehiengoaren arauera oinarritutako ordezkaritza esklusiboaren aurka.

2.3.2.- ASKATASUN SINDIKALA

- 197 - ASLOn ezarritik dagoen sindikaturik ordezkagarrienaren figuraren egungo eraizpidea ezereztatzea. Sindikalista abertzaleok ezin ditugu onartu ordezkagarritasun sindikalerako indarreango parametroak; hauek estatuko sindikalismoari irradiazioagatik ordezkaritza ematen bait diote sektore eta eremu guztietan, sarri askotan beronen ordezkaritza eskasa edo hutsa

kontutan hartu gabe, NKn eragin bereziko arazoa dena, berau.

- 198 Hurrenez-hurreneko hauteskundeetan gutxienezko ezarpena lortu duten sindikatuek instituzioetan partehartzeko daukaten eskubidearen aintzatespena.
- 199 Pilatutako ondare sindikalaren banaketa orekatua; bai halaber, sindikatuen arteko diskriminazioa ekidingo duen sindikatuentzako subentzio politika, berauen ordezkagarritasunarekiko guttiz proportzionala.

2.3.3.-

NKraKO ESKUBIDEAREN ARAUPEKETA

- 200 Enpresazgaindiko eremuko komenio kolektiboen batzorde ordezkagarrietan parte hartzeko ordezkaritza beharkizunak exijitzea, exijigarri den gutxienezko ordezkagarritasuna lortu duten sindikatu minoritarioen presentzia proportzionala bermatuz, diskriminazioa eta ondoriozko aukera sindikal minoritarioen bazterketa espreski debekatu behar delarik.
- 201 Zenbait herritan negoziazio kolektiboak negoziatzeko legezkotasuna eskuratzeko era gisa erabiltzen den aldean elkarren aintzatespenaren sistema goitik behera arbuiazen dugu.
- 202 Aurrekoarekin loturik, LABek komenio kolektiboen eraginkortasun osoa sustatzen du eta estatutuzkanpoko edo eraginkortasun mugatuko komenioen kontra dago, langileen banaketa eta aldentzerako faktore bat delako, are gehiago, kontutan hartzen badugu ugazaberiak NK desnaturalizatzeko agertutako nahia, izenpetzen duen sindikatuko afiliatuak eskusiboki ukitzen dituzten komenioak sinatu nahiez, plantilaren gainontzekoa banakako paktuen pean geratuko litzatekeelarik.

2.3.4.-

ALDEEN AUTONOMIA KOLEKTIBOEA ETA BOTERE PUBLIKOEN ARAUEMATE-AHALA

- 203 LHMAren testuinguruan eta lan harremanen araupeketan botere publikoen eginkizunaren murrizketaren aldekoekin aurkajarriz, botere publikoek kapitalaren boterearen mugaketan eta indar koerlazioa bidezkoago eta, beraz, langileentzako mesedegarriagoa izango den testuinguru bat sortzen funtzio garrantzitsua bete behar dutela aipatu behar da.
- 204 Alde sozialen autonomia kolektiboa lan harremanen araupeketaren oinarritzko printzipio artezlea, eta negoziazio kolektiboa lan harremanen araupeketaren oinarritzko tresna izateak, konpatiblea izan behar du marko juridiko-politikoaren aldaketaren ondorioz sortutako Euskal Botere Publikoek lan harremanetan eskuhartze garrantzitsua eduki behar izatearekin, iharduera sindikalari birtualtasun handiagoa emateko indar koerlazioa mesedegarria ahalbidetuz.
- 205 Botere publikoen arauk gutxienezkoaren izaera edukiko dute negoziazio-autonomia kolektiboaren aldean. Horrela, komenioaren klausula batek lan baldintza bat legezko gutxienezkoaren azpitik ezartzen badu, klausula hori hutsala izango da. Beraz, negoziazio-autonomia kolektiboak ezin izango du gutxienezko legezko trataera langileen kalterako derogatu.
- 206 Autonomia kolektiboaren funtzioa izango da, alde batetik, aipatu legezko gutxienezko hori hobetzea, beronen txartoagotzea galeraziz. Adibide gisa, organo bateratu eta sindikalen eskumenak, legearen arabera ezarriko dira, baina komenio kolektiboek hobetu ahal eta behar izango dituzte, eskumen haiek zabaldu eta garatuz.
- 207 Negoziazio kolektiboaren edukinak gainera, askoz ere zabalago eta sortzaileagoa izan behar du, lege ezarritako gutxienezkoak hobetzera mugatzerako baino; negoziazio kolektiboa ez da lan

baldintzak ezartzea soilik, aitzitik, lan harremanak arautu behar ditu osotasunean, gatazken konponbiderako epaizkanpoko bideak, enpresetako euskalduntzea sustatzea, e.a.ek noegoiazio kolektiboaren xede izan behar dute, nahiz eta hobetzeko gutxienezko araurik ez egon.

- 208 Botere Publikoen arauemate-ahalari funtzio garrantzitsu bat ematea ez da ikusten lan harremanetarako araupeketan NKri gorderiko espazioa mugatzearen ikuspegitik, langileen bizi eta lan baldintzei babes nahikoa eta gutxienezkoa emango dieten eta, Nazio Subiranotasuna aintzatestea den jauzi politikoaren kontestuan, gure gizartearen indar koerlazioaren egoera lege bidez gauzatu eta adierazten duten berme batzuren beharrianaren filosofia inposatzea baizik.
- 209 Aipatu arau nahiko eta gutxienezkoak egoteak, ez du inolaz ere NKren eginkizun eta edukina gutxiesten.
- 210 Lan harremanak arautu eta zehazten dituzten edukien errotiko desaraupetzeak Ugazaberiaren asmoen alde jotzen duela egiaztatu behar da; malgutze politikak deiturikoak dira.

2.4.-

LHMA LORTZEKO BIDEAN LABen LANAREN NORABIDEA

- 211 LHMA aurrerakoi baten lorpenak, berarekin batera Euskal Nazio Subiranotasunaren aintzatespena eta Euskal Nazio Instituzioen legegintzarako ahalmen nahikoaren erreibindikapena daramatzen neurrian, ENAMen borroka politikoari irispide luzeko betekizuna ematen diogu zeregin honetan, hau da, borroka politikoa tresna nagusitzat hartzen dugu Marko Juridiko-Politikoaren aldaketarako.
- 212 - Ildo horretatik, LABek ENAMi egiten dion aportazioa ondoko honetan zehazten da:
- 213 - Gure praktika politiko-sindikala, euskal langileriaren interesekiko uztartze bezala ulertuta, ENAMen koordinada politiko, estrategiko eta taktikoetan barneraturik dago.
- 214 - ENAMen iharduera politikoaren parte aktiboa gara. Erakunde eta militante bezala hartzen dugu parte -ENAMeko gainerakoekin batera- mobilizazioetan, kanpainetan, hauteskundeetan,... Zentzu honetan, afiliatuek ere ENAMen ihardueretan parte hartzea lortu behar dugu.
- 215 - Langileen Mugimendua eta ENAM osatzen duten gainontzeko burruken arteko lotura sendotzeko lan egiten dugu. Euskal langileriaren aurrerapena ENAM osoaren aurrerapenaren menpe dago. Beraz, L.M.k ENAMen garaipena behar du bere interes estrategiko eta berehalakoak aurrera eramateko bideak zabaltzeko.
- 216 - Euskal langileriarengan eta L.M.an daukagun eragin sindikalaren hedapena, geure antolaketa-hazkundera, LABen inguruan indar biltzea, horixe da ENAMen beraren indar biltzea, hazkundera eta hedapena areagotzeko hartu behar dugun bidea.
- 217 - ENAMen beste burruka batzuren osagai direlarik, lan eremuetan agertzen diren aspektu eta egoera guztien erreibindikazio eta garapena, gure karakterizazioaren funtsezko ezaugarria diren aldetik, gure eskuhartze politiko-sindikalaren barruan daude (euskalduntzea eta euskararen erabilpena, errepresaliatzen direnen lan eskubideen iraupena,...)-

- 218 2) Geure eskuhartze-alor espezifikoan honako lan hauek burutzen ditugu, ENAMek Euskal Nazio Subiranotasuna lortzeko garatzen duen burruka politikoa indartu eta osatzeko xedez:
- 219 - Erizpide orokorra (gizarte/ekonomi-eskuhartzerako egitaraua) edo, euskal eremuan eta euskal langileriaren helburu partzialak estaltzen dituen eta, langileen interes orokor eta zuzenen ikuspegian dauden gizarte-desoreka eta beharrezanetan oinarritutako erreibindikazio sail bat garatzen dugu, Negoziazio Politikoaren helburu politikoeikiko loturari begira egon behar duena. Eta, egingarri izanez, izaera sozio-politikodun gizarte-mobilizazio prozesuak sustatzeko balio izango duena.
- 220 - Bereziki ekonomi-arloan azaltzen diren lan gatazkak bulkatzea ahalbidetzen duten baldintza objektiboak dauden esparrura bideratzen ditugu, sektore-eremu mailetara, edo beraien lurralde- -hedapena sustatzen dugu sorburu ezberdina daukaten mobilizazioak bateraraziz, ukitutako langile eta gizarte-guneek beren bizipen eta praktikatik bertatik, edozein ekonomi-gatazkatan datzan osagai politikoa nabaritu eta, indarreango Marko Juridiko- -politikotik eratorritako oraingo instituzioek konponbide asebetegarriak proposatzeko erakusten duten gaitasunik eza egiazta dezaten.
- 221 Oraingo instituzioengandik etorritako politika eta neurrien jarraipen sistematikoa eginik (Industri-politika, Txirotasunaren aurkako burruka Plana, Aurrekontuei buruzko Politika...), beraien mugapenak, gabekeriak eta, errekurtsioak eta bete nahi dituen beharrezan arteko korrespondentziarik eza nabarmentzen ditugu.
- 222 Zenbait instituzio-eremutan daukagun presentziak beraiek ezkututzen dituzten barrutiko mugapenak erakutsi eta hedatzea dauka oinarritzko helburutzat.
- 223 Gizarte-mobilizazioa areagotzearen alde dihardugunean, sorburu eta edukin politikodun mobilizazioekin baterarazteko asmoaz jokatzeko dugu.

3.-

EPEALDI HONETARAKO EKINTZA ERREIBINDIKATIBO ETA SINDIKALA

3.1.- HELBURU OROKORRAK

- 224 Oraingo gizarte/ekonomi-egoerak erabateko lehentasunezko tratamendua eman erazten digu enpleguaren behinbehinekotzeari eta, euskal eremuan dagoen industri-krisi larriari.
- 225 Aldibaterako kontratazio mota ezberdinen ugalketaren azpian, ugazaberiak lan harremanetan daukan kontratu-boterea areagotzeko, mugimendu sindikalaren izaera sorosgarria azpimarratzeko helburua datza. Ugazaberiak horrenbestez bilatu duen lan harremanen zatiketaranzko joera arriskugarria nabarmenki faboratzen duen bide bat da eta mugimendu sindikalaren garapenari eusteko linearen aurkako eraso zuzena.
- 226 Euskadin oinarritzko industria bere eraispen partzial edo osoaren arrisku larriaren menpean dago. Gure geure ekonomi eta gizarte-garapen ereduari ekiteko, eraispen arriskuak dakartzan ondore asaldariak tamaina handikoak dira. Jokuan dauden faktoreen garrantziak era berean erantzutera behartzen gaitu, tamaina handiko eskuhartze politiko-sindikala, eraispen prozesuaren aurkako tamaina handiko burruka garatzera, alegia.
- 227 Lan merkatuaren degradazio eta, euskal langileriaren ondoriozko desegituraketa soziologiko prozesu gogor baten aurrean gaude. Desegituraketa prozesu hau sistemaren krisiaren eta burututako politiken emaitza da. Halaber, kapitalak, gobernuaren oneritziak, kapital bilketa bermatzeko ezarri duen baldintza soziopolitikoak da ere. Oso jarrera aktiboa hartu behar dugu, geure eragin sindikala langileriaren eraketaren bilakaerari egokitzeko xedez.
- 228 Ekoizpen indarren eraldaketa prozesu zorrotz eta sendoak langileriaren industri-osagaiaren garrantzi erlatiboaren murrizketa dakar ondorioz. Inertziak gida gaitzan ahalbidetzen eta geure eragina sektore honetara mugatzen badugu, epe luzera begira, ahultzeko arriskuarekin egingo dugu topo.
- 229 Emakumeak eta gazteak lan merkatuko talderik zokoratuenak dira eta, gure helburua langileriaren lan baldintzak homogenotzea den aldetik, geure iharduera sindikala bi kolektibo hauengana hedatu behar dugu aktiboki.
- 230 Euskadin gizarte-ekonomiak, eta kooperatiba-mugimenduak bereziki, daukan garrantziak, gure iharduera sindikala eremu honetara ere hedatzera behartzen gaitu. Kooperatibetako lan harremanak sindikalduek behar ditugu industri-demokrazia berreskuratzeko orientabideaz; lan antolamendu eta enpresal ihardueraren gainean langileek daukaten erabaki eta kontrol ahalmena murrizte eta desnaturaltzerantz dagoeneko ezarrita dagoen, eta areagotuz doan, joeraren aurka egiteko norabidean. Asanbladaren boterea baztertu eta gizarte-kontrola mugatzeranzko joera ahuldu behar dugu.

- 231 NKren dinamika beheraldi batetan dago, UGT, ELA eta CCOOko garatutako politika sindikalaren ondorioz, batik bat. Iharduera sindikalaren aldiune honetan, doinu erreibindikatzaile eta mobilizatzailea igoko duen dinamika sindikal urrakorra garatu behar dugu.
- 232 Bestalde, NKren edukinak eta industria eta, lan merkatuko aldaketen bilakaeraren artean dagoen disfuntzioak, NKk ekin behar dien gaiei eman beharreko garrantziari dagokionez, berrorientaketa sakon bat exijitzen du. Edukinak, funtsean, alokairu eta lantsaioetara mugatzeak, gero eta garrantzi handiagoa daukaten gaiak ugazaberiaren aukerakotasunezko boterearen eremuan gera daitezzen dakar. Mugimendu Sindikalaren kontrol eta botere ahalmena areagotu behar da. Euskal eremuan NKren praktika bereizturantzko joera hedatu eta faboratzeko geure linean sakondu behar dugu.
- 233 Enpresan eskuhartzean, bai eta sektore mailan ere, gure iharduera sindikalean berebiziko jauzia ematea lortu behar dugu. Geure ihardun sindikala ekonomi/finantz errealitatea, kudeaketa eta etorkizunerako planak era gaurkotu eta sistematizatuz ezagutu eta jarraipen egitera bideratu behar dugu, errealitate eta politika hauen enpresaren etorkizuna eta, enpresako lan harremanen gainontzeko aspektuetan burutu beharreko iharduera sindikala baldintzatzen bait ditu. Abantaila hartzea da helburua, lan harremanetan boterea eta kontrol ahalmen sindikala, enpresa batzordearen bitartez areagotzea, eta enpresariarena murriztea. Indarreango legeriak ematen digun sorospidezko funtziotik enpresako indar korrelazio zehatzean oreka handiagoa isladatzen den maila batetara igaro behar dugu, lan aspektuak enpresariak zehaztutako irispide luzeko neurri eta egitateen inguruabarretan tratatzera etsi gabe. Lan antolamenduak zehaztutako lan baldintzak, lan osasuna eta enpleguko behinbehinekotasuna enpresaren esparruan, gure eskuhartze sindikalean lehentasun maila handia eman behar diegun arazoak dira.
- 234 Eskuhartze sindikal osoagoa burutu behar dugu, lantegietan bertan zuzenean eskuhartzeari ematen diogun lehentasun berberaz; instituzioetan parte hartzea, eskuhartze politiko-sindikalaren linea nagusiei laguntzeko zeregin osagarri gisa ulertzen bait dugu.
- 235 Gizarte-desoreka eta beharizanen errealitatean eta langileen interes orokorretan oinarritutako erreibindikazio sail baten garapenerantz jo behar dugu, euskal langileriaren helburu partzialak beteaz, LHMA aurrerakoi eta aurreratuaren norabidean gizarte-mobilizazio prozesuak sustatu ahal izateko.
- 236 Ekonomi eta gizarte-politikaren plano orokorrean, geure eskuhartze eta erantzuna areagotu eta sistematizatu behar dugu.
- 237 Bideratu nahi ditugun zereginen burutzapen asegarriak Ekintza Erreibindikatibo eta Sindikalaren egituraren garapenean jauzi garrantzitsua eskatzen du; honexek izan behar du kongresu honetan bete beharreko erronka nagusia, sindikatuaren afiliatu guztien antolagarritasuna eskaini ahal izateko modukoa, oinarriko militantzia erregulatu eta egonkortzeko, beren lan ihardueraren esparru zehatzean arazoei erantzutean protagonismo nagusia har dezaten, hobeto antolatutako barne iharduera politiko-sindikala ahalbidetzeko eta zuzendaritza organo ezberdinei beren esparru ezberdinetan, iharduera sindikal ausart eta bereiziagoa ahalbidetzeko.

3.2.- EUSKAL INDUSTRI-EHUNAREN OINARRIAREN ERAISPEN ARRISKUA ETA ENPLEGUAREN BEHINBEHINEKOTZEA: BI ERREALITATERI SOZIO-POLITIKOKI ERANTZUTEKO BEHARRIZANA.

3.2.1.- INDUSTRI-EHUNAREN OINARRIAREN ERAISPEN ARRISKUARENTZAKO ERANTZUN SOZIO- POLITIKOA

- 238 Ondorio gisa eta, Euskadiren oraingo industri eta ekonoiegoerari buruzko atalean egindako azterketa ekonomikoari atxekituz, gauza bakar bat geratzen da azpimarratzeko: Euskadiko industri-ehunaren oinarriaren eraispen arrisku handia dakarren irispide luzeko industri-
doikuntzazko prozesu zorrotz baten garapen betean gaudela, hain zuzen.
- 239 Iragan hamarkadaren lehenengo erdialdean aplikatutako zoritzarreko industri-politikaren ondoren, non lanpostu suntsipen ikaragarria ezarri, enpresa garrantzitsuak eraitsi eta ekonomibaliabide eskergak gastatu bait ziren, industri-egiturak eta euskal ekonomiak duela 7-8 urte agertzen zituzten arazo berberak diraute funtsean, dagoeneko EEEen praktikoki sarturik egoteak larriagoturik, neurri politikoak hartzeko aukerazko arloa EEEk inposatzen dituen mugapenek erabat baldintzaturik bait dago.
- 240 Egoera honetatik erator daitezkeen ondorio sozial eta politikoen izaera dramatikoak euskal burgesiarengan berarengan eta Eusko Jaurlaritzan somatzen den urduritasun eta igurikapen-krisian dauka islada.
- 241 Egoera honen aurrean, arnasaldi luzerako planteamendu oso baten bitartez aurrea hartzea besterik ez dago, abagadunezko ekimen batetan ahitu ez dadin. Sindikatuak proposatutako GIZARTE-FRONTAren ekimenean gauzatutako lan norabideak, gainera datorrigun eraispen arrisku handia balaztatzen saiatu behar du, gobernu zentralak bere jarrera errotik alda dezan behartuz. Aipatu ekimenak langilearen mobilizazioa ENAMen iharduera politikoarekin batera jokatzen du, Herri Batasunean adierazia, urraskako prozesu baten bitartez, euskal gizartearen mobilizazio handi bat sortzeko xedez, eta mobilizazio honek, unean uneko ekintza batetan ahitu beharrean, iraunkortasuna eduki dezan.

3.2.2.- ENPLEGUKO BEHINBEHINEKOTASUNA

- 242 1- Lan merkatuko 'zurruntasuna', hots, kontratazio mekanismoak, mugikortasuna (geografikoa, funtzionala eta balioaniztasunezkoa), eta kanporaketa, batetik, eta aleko lan-kostuak bestetik, ekonomi-arazoen sorburu nagusia direlako atxaki eta gezurraren azpian, PSOEn hurrenez hurrenako gobernuak, ugazaberiaren pentsakera ultraliberalistekin erabat ados, lan merkatua desorekatzeko obsesiozko iharduera oldarkor bat hedatu dute. Iharduera horrek erdiguneetariko bat okupatu duela baieztateke, azken urteotan zehar garatutako ekonomipolitika eratzen duten neurri-sailaren barruan protagonismo handiena daukana agian.
- 243 Bere burua sozialdemokratizatzen jotzen duen alderdi baten Gobernutik eta, ekonomiaren lehiakortasunik ezak, EEEen sartzeak, teknologialdaketen tamainuak eta lanaren nazioarteko zatiketa berriak ezartzen duten ekonomi-erronka gogorren aurrean, industri-ekoizpen apartuaren zuzenketa eta eraldaketarako politika artez eta eraginkor bati ekin beharrean, ugazaberiaren ahalmen eragilea, oraindik areago, zabaldu eta indartzeko jarrera hartzen du, aurkeztutako arazoak konponduko dituen estrategia gisa.

- 244 Logika neoliberal horri esker, enpresalgoari esku-eskura jartzen dio lan merkatua 'malgutzeko' neurri sail oso bat, lan harremanen arloan ugazaberiaren boterea areagotzeko tresna gisa, mugimendu sindikalaren kontratu-ahalmena, dagoeneko murriztua, kaltetuz.
- 245 2.- Lan kontratazioari buruzko araudiak, gizartea eta langileak ukitzen dituzten premiazko arazoei ekiteko benetan eduki ez den izugarritzko borondate eta abiaduraz burututako eraldaketa atzerakorra pairatu du. Desorekatze eta behinbehinekotzean PSOE Gobernuak diseinatu eta garatutako enplegu politikan ia eskusiboki oinarri dela esan daiteke.
- 246 Ekonomi-krisialdia hasi zenetik hainbat xedapen gertatzen aritu dira ildo honetan, baina 1984ko Langileen Estatutuaren eraldaketarekin heldu da oraingo egoera onartezin honetara, non, aldibaterako kontratazio era ezberdinen ugalketaren bidez, lanerako eskubidearen oinarritzko printzipioak hutsaldu bait dira. Legegintz aldaketa hauek zuzen-zuzenean erasotzen dute botere sindikala, lan harremanetan, negoziatziorako beraren ahalmena eta legezko estatutua murrizten bait ditu.
- 247 3.- Aplikaturako desorekatze neurrien emaitza, behinbehineko kontratuak azken urteotan zehar izan duten gehikuntza esponentziala izan da. 1987an, estatu-mailako estatistika ofizialen arabera, aldibaterako kontratazioa alokairudun enpleguaren osotasunaren %15,6koa zen bitartean, gaur egun alokairudun enpleguaren herenaren inguruan dabil. Euskadiko egoera oso ezberdina ez delakoan gaude.
- 248 Joera, larrituz segitzekoa da INEMen erregistratutako inoizkako kontratu kopurua, kontratu berrien multzoaren %95en inguruan dago. Egoera honek ez dauka inolako zerikusirik EEEko herrien egoerarekin.
- 249 Halaber, behinbehineko lanaren gehikuntza basatia eta lan istripuei dagokienez, gertatzen den hazkunde korrelatiboa azpimarratu behar da.
- 250 4.- Martxa honetan, behinbehineko enpleguak urte gutxiren buruan, enplegu osoaren portzentaia nagusia edukiko du eta, epe ertainera, beraz, bai jubilazio jariatzen zein beste arrazoiez, enplegu finkoa behinbehinekoaz ordeztaren dinamika galgatzeko gai ez bagara, enpresetan geratutako zaigun panorama inoizkako enplegua gehiengoa deneko plantilak izango dira, ekintza erreibindikatzaile tinko eta erasokorra burutzeko ekarriko dizkigun zailtasunekin.
- 251 5- Kontutan hartu bbeharr dugu lan behinbehinekotasun eta zatiketarik mugimendu sindikalaren amiltze arrisku larriak ezkututzen dituela Indarreango legeriak langileak ordezkatzeko dituzten erakundeei ematen dien kontrol eta kontratu-ahalmena, dagoeneko murriztua, desnaturaltzeaz gain, behinbehinekotasun egoerari erabat loturiko otzantasun, menekotasun eta etsipen jarrerak sortzen dira. Enpresariak, langile finko eta inoizkako arteko aurkaketa eta zatiketa sustatzeko daukan nabiobra boterea indartzen da. Aipatu jarrera horren hedapenak indar, sendartasun eta erantzuteko ahalmena kentzen die erakunde sindikalei enpresalgoaren erasoan aurrean, eta ez du ahalbidetzen behinbehinekotzuriko langileak erakunde sindikalei hurbildu, edo bertan afiliatu eta ordezkari izan dezaten.
- 252 6.- Kontratu-moten abusuzko erabilpena eta iruzurra, ugazaberiak aukerakotasunez maniobratzeko daukan boterearen indartzearen gauzapena dira. Eta, besteak beste, honako era hauetan agertzen dira:
- 253 - Aldibaterako kontratuen erabilpena, finkatutako mugak gaindituz, gehienezko iraupenari buruzko mugapenei iseka egiteko hainbat bide baliatuz, kontratu-figura ezberdin, langilea enpresaz enpresa igaroz doaneko balizko enpresa-nahasketa, e.a.en bidez.

- 254 - Obra edo zerbitzu zehatz batetarako kontratuak, non ez bait da ez obra ez zerbitzua agertzen.
- 255 - Esku-lanaren kostua merketzeko asmoz eta gonbentzitzeko daukan boterea probetxatuz, enpresariak lantsaio osoan lan egitera behartzen du denboraldi batetarako kontratatutako langilea.
- 256 - Trebakuntzarako kontratuak, non ezarritako prestakuntza ez bait da ematen, lanean bertan egiten delako atxakipean.
- 257 Praktikarako kontratuak, ezateko arrazoirik ez duten egoeratan.
- 258 - Aldibaterako kontratazioa, edonolako delarik ere, zeinetan langileari maila bat egokitzen zaion arren, goragoko beste bati dagozkion zereginak bete behar bait ditu.
- 259 7.- Behinbehinekotasunak langile finko eta inoizkakoen arteko zatiketaren aldeko baldintzak sortertzatzen ditu. Ildo honetan, ugazaberiak alokairu-baldintza ezberdinak ezartzeko egin dituen ahaleginak komenio nahikotan gauzatu dira, bai aintzinasun kota zehatz bat ezarriz, zein inoizkako langileei besterik aplikatzen ez zaizkien alokairu baxuagodun maila zehatzak sortzeko mekanismoaren bidez.
- 260 Hainbat balizkotan aldibaterako kontratazioa langile finkoen aurkako arma gisa erabiltzen da; adibide gisa:
- 261 - Enpresariak telegidatutarik ihardunez, inoizkako langileek batzordekideen aginduaren kontraerabakia.
- 262 - Zenbait baldintza kaltegarriren ezarpena lanean, presiobide gisa inoizkako langileak erabiliz...
- 263 8.- Gazteak eta emakumeak dira behinbehinekotasunaren baldintzak eta ondoreak bizikien pairatzen dituzten kolektiboak, lan merkatuko talderik zokoratuenak diren aldetik, hau da, langabezi tasa ikaragarriak bildu eta, ekonomia ezkutua zein txartoen ordainduriko lanbide-mailak areen jasaten dituztenak.
- 264 9.- Gobernuaren neurriek laboraturik, ezarri den endakatzea hain larria da ezen hura, langileen ordezkarietara kontratuen oinarritzko kopia deritzana eman dakien behartzen duen 1991/2 Legea aldarrikatzeko beharrea aurkitu bait da. Hala ere, ez dugu ahaztu behar desorekatze, behinbehinekotasun eta iruzurraren funtsak, laboratzen eta legezko estaldura ematen dieten arau multzo zabala indarrean dagoen bitartean iraungo duela.
- 265 Behinbehinekotasunaren fenomenoari datxezkion bidegabekeri eta hurrupakuntz mailak eta, garapen sindikalari dakartzkion arriskuak ikusirik, jarrera sindikal ausarta, erradikala eta mingarria hartzeko beharrezko ondorioztatzen da, enpleguaren degradazio fenomenoaren hedapena balaztatu nahi badugu, behintzat. Arazoaren gaindikotasunak irispide luzeko ekintza eta erantzun sindikal eta politikoa eskatzen du.
- 266 Lehenbizi, behinbehinekotasunaren aurka bururatzeko borondateak iharduera urrakor eta erneagoa ekarri behar du negoziazio kolektiboaren bidez, sektore-eremuetan eta enpresa mailan, NKri buruzko atalean garatzen den bezala.
- 267 Arazoaren gaindikotasun eta garrantziak, negoziaketa kolektiboa den tresnaz eta enpresan garatutako iharduera sindikalaren bidez soilik, ikuspegi orokorrean asebetegarria daitekeen

konponbide bat lortzea zaila dela pentsarazi behar digu. Ez da aurretiaz baztertu behar, edo daukan garrantzia kendu edo jaramonik egin ez, gizarte-mobilizazio partziala edota orokorrak lortzearen bila ibil daitezkeen ekintza sindikal orokorragoko beste linea batzuren garapenari. Ezin zaio legezko markoaren eraldaketari ekin, ohizko ikuspegitik soilik. Behinbehinekotasunak lortutako garapen mailak eta, enpresariak behinbehinekotasunaren sakontzean eta lan harremanen desegituraketan erakusten duen erasokortasun eta pozak, Gobernuan bere burua defendatzen agertzen duen uste sendoa egiazaturik, parametro orokorragoetatik bideratutako ekintza sinkikal bat garatzera behartzen gaitu. Gizartea eta langileak lan harremanen desegituraketaren arazoaren hedapenak daukan egitur irispidearen jakitun ipini eta partaide bihurtuko dituen ekintza sindikala behar da, fenomenoaren maltzurkeria eta klase elkartzunetik ezak, langileen arteko zatiketak eta bizitza-baldintzak desomogenotzeko joerak Langileen Mugimenduari, gizarte-harremanen garapenari eta bizitza zein lan baldintzei dakarzkieten ondorio kaltegarriak barnera ditzaten. Eta balio beza, gizarte-mobilizazio partzial edota orokorretarako baldintzak faboratzeko, osagai politikoa areago nabarmenduko den eremurantz gidatuz gatazka, lorpen partzialak konbinatu, osatu eta egituratuz, aldibaterako kontratazioaren legezko markoaren errotiko eraldaketa batek behar dituen aurrerapausu politiko nabarmenek, lan harreman aurrerakoien marko autonomoen iparra ikusteraz diezaieten euskal langileei.

3.3.- NEGOZIAZIO KOLEKTIBOIA ETA PRECO

3.3.1.- NEGOZIAZIO KOLEKTIBOIA

3.3.1.1.- NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAREN ERREALITATEA

- 268 Azken urte hauetan, desnaturaltze prozesu bat ikusten ari gara Negoziazio Kolektiboaren periodo-prozesuan, langile borroka eta borroka sindikalaren arloan. Politika sindikal motak, CCOO, UGT eta ELAren tankerak, neurri haundi baten, dinamika erreibindikatioaren galtze kezkarria, langileen partehartzearen gutxiagotzea eta espero zitekeen presio gaitasunarena ere sortu duten kausak azaltzen ditu. Politika honen ondorioz, batez ere, nolabaiteko interes falta eta mobilizazio apatiaren tonuan areagotze kezkarria ezarri da.
- 269 Sindikatu erreformisten politika sindikala, erreibindikazio prozesu bat sortzerakoan, interes instituzional- korporatiboak, aparatu sindikalen interesen osagarria langileen interes zuzen eta lehentasunezkoen gainera geratzea sortzen duen filosofia sindikalean inspiratuta dago, filosofia horretan negoziazio prozesuaren osagarri autoerregulatzaileraren erreibindikatioaren gainera ezartzen delarik. Negoziazioa, interes eta ideia kontrajarrien eztabaidatik elikatutako prozesua baino, berez helburu bezala kontsideratzen da. Kontzepzio hauek, aipatutako sindikatuak, base eta langileekiko gero eta zabalagoak eta autonomoagoak diren erabaki espazioak autojasotzeko duten interesa daukate atxekituta, eta fenomeno honen finkapena da NKren prozesuan dagoen egoera azaltzen duen zergatiatariko bat.
- 270 Filosofia hau, informazio blokeoan, luzatzeko taktiketan, fruiturik ez daukaten negoziaketan luzatzean, langileen mobilizazioaren baliabidearen erabilpen testimonial eta sinbolikoan, mobilizazio estrategia uztean, azken batez, oinarritutako metodologia batetan, politika batetan gauzatu da, zeinek ez dituen konpentsatzen negoziazio prozesuak, mobilizazio neurriekin.
- 271 Erabakitze gaitasunaren autonomizazioa eta, negoziazio prozesuan, langile baseekiko, aparatu sindikalen protagonismoaren areagotzeak, NKren marku bera higitu egiten duten praktikak ekarri ditu, eraginkortasun mugatuko akordioak bezalako praktikak.

- 272 Patronalak, bere interesak jarraituz eta aipatutako sindikatuetak buruzagien interesekin duten harreman maila batetik abiatuz, sekzio sindikal eta aparatuetako buruzagitzarekin negoziatzearen aldeko joera bultzatzen du, bere interesak gehiago faboratzen dituzten koordenadetan negoziatzeko eta negoziazio metodologia honen bidez, kontratu markua degradatzea eta lan harremanak zatitzea ahalbidetuko duten baldintza potentzialak bultzatzeko helburuak gidaturik.
- 273 Komenioen iraupena bi urtetara luzatzea NKan aipatutako egungo egoeraren isla da, eta beste alde batetik, langileen agitazio eta erreibindikazio maila galtzeko joera faboratzen duen faktore bilakatzen da.
- 274 NK funtsean, soldata gaietara eta lantsaiora mugatu da. Euskadin, Estatuarekiko dagoen dinamika sindikal handiagoa eta gure presentzia ere, sendotasun erreibindikatiho hori azaltzerakoan garrantzia duen faktorea bada ere, eta bi aspektu horietan lorpen hobeak ahalbidetu arren, urteanitzeko perspektiban, gure ustez, balorazioa ez da asebetegarria. Lortutako lantsaioaren murriztea, langabezi maila ikusirik, baita bere funtzioa enpleguaren banaketan eta bere irispide luzeko izaera ere, eznahikoa da, argiro. Ugazaberiarengan erresistentzia handiagoa sortzen duen erreibindikazioa dela aipatu ere. Murriztea 1987tik aurrera gertatu da, batez ere, eta murrizte eznahiko hori partziala izan da, edo, beti inbertsioekin loturik egon ez diren produktibitatearen igoeren bidez erabat moteldua, eta bestalde, ugazaberiak ordu-gertutasuna, urteko ihardunaldiaren birbanapen parametroak bezalako mekanismoak ezarri ditu, lantsaioan burututako murrizketan gutxiegiako irispidea desnaturaldtu egin dutenak.
- 275 Ugazaberiaren jarrera ofentsiboa garbi agertzen da ere NKan. Edukinak ia soilik soladata gaietara mugatzeak, langileen lan-baldintzen zehaztapenean gorako garrantzia eta izaera inportantea duten aspektuak, ugazaberiaren esparru mugatua izatea ahalbidetu du, bere botere diskrezionalaren esparruaren zati izatea eta beraz, alde batetik ezarriak izatea. Ondoko honetaz ari gara: behinbehineko kontratazioaz, aldaketa teknologikoen organizazio eta enplegu eraginez, inbertsio politikaz, lanbide birziklapen eta hezkuntzaz, Lan Segurtasun eta Osasunaz, zatikatze eta azpibanaketa sortzen duten enpresen plan estrategikoez. NKan jasotako edukinen espazioaren mugatze-murrizte honen azpian, mugimendu sindikalaren potere murriztua oraindik gehiago mugatzearen asmoa dago, klase-sindikatuaren papera eta eragina murriztea da helburua, eta lan harremanak zatikatzearen asmoa, edo bakoiztearena ere, indartzea da, erakunde sindikalen izateko arrazoia zalantzan jarriz, eta norberekeria eta elkartasunik eza bultzatuz.
- 276 Ugazaberiaren jarrera ofentsiboaren beste froga bat komenio askotan, borroka, ez lehenago aipatutako gaien aztertzean, baizik eta lan ordenantzetan araututako edukinak, batzuk baliogabetuak jadanik, ez galtzea edo ugazaberiak ez baditu betetzen, egoera gatazkatsuak sortzen duten aspektu sozialetan sinatutakoa bete araztea lortzean zentratzeak erakusten du.
- 277 Hausnarketa gai izan behar da langileriaren osaketan emandako aldaketa burtzoragarriak eta NKak osaketa berri honenganako duen irispidearen artean dagoen disfunzioa. Sistemaren krisi urteak eta garatutako politikek klasearen zatikatze soziologiko prozesua eragin dute, multzo heteroogeneo bihurtuz; langabetuez gain, behinbehineko langileen eta autonomoen hazkunde azkarra ezagutzen ari gara, enpleguaren deribazioa, zerbitzuetan aktibitate berrietaruntz, azpiekonomiaren errealitatea, lanbide-kategoria berrien agerpena eta ondoko teknikoaren hedapena, enplegua SALESetan, ezagutzen ari gara. Langileriaren industri-osagarriak inportantzia erlatiboa duen galtze adierazgarria jasan du. Errealitate honen ondorio sozio-ekonomikoak gaindikotasun handikoak direna esan beharrik ere ez dago, eta haietarik bat, gure oraingo gaia, NKren dinamika prozesu honen atzetik joan izana da; ondorioz, NKren dinamikaren hedapenaren eremua eta lan merkatuak inposatutako errealitatearen arteko korrespondentziarik eza somatzen da.

278 Sindikatu erreformistek NKren dinamikaren mugapen kezkarriak diagnostikatzean, beraren edukin murrizak eta, langileen baldintzak homogenotzeko funtzioaren askiezak azpimarratzen dituzte eta egitarau-mailan egon beharreko orientabide aldaketa predikatzen dute. Hau, hala ere, ez da nahikoa NKren dinamika murgildurik dagoeneko joera arriskugarriari beharrezko inflexio puntua ezartzeko, haien ondorioztapenak beraien estrategia eta filosofia sindikalaren ardatz nagusiak erabat birbideratzera heltzen ez diren artean.

279 Euskal eremuan negoziazio kolektiboa, estatu mailako akordioak tartean sartzeko arrisku eta tentsioaren menpean dago. Bai Gizarte-Itunak bai estatu mailako sektore-komenioak. Maila baxuagoko akordioak estatu mailakoek baldintza ditzaten ahalbidetzen duten LE eta ASLOn isladaturiko mekanismoak dagoeneko aipatu egin dira.

280 Azken urteotan Gizarte-Itunik sinatu ez den arren, beste abagadune batzutan birpizteko arriskuek ukigabe dira eta, estatuko sindikatuek estatu mailako sektore-komenioak osatzean agertzen duten jokaera eta beraien ondoreak maila baxuetara eramateko ondoriozko asmoa ez dira aldatu. Vascongadetako eremuan, baldintzatze eta tartean sartzeko arrisku iraunkorren gainetik, negoziazio kolektiboaren praktika bereiztuaren hedapen garrantzitsua dago, nahiz eta oraindik ere estatu mailako komenioei atxekituz diharduten sektore eta enpresa garrantzitsuak dauden.

3.3.1.2.- GURE DINAMIKAREN HELBURUAK NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAN

281 Eskuhartze sindikalaren oinarritzko funtzioztat eta aro garrantzitsutzat hartzen dugu NK. Horrek ez du esan nahi ataza horretan gure eskuhartze sindikala eta erreibindikatioa agortuko denik.

282 Ia arazo guztiak konponduko dituen eskuhartze sindikalaren tresnatzat NK mugitzen den indarren arteko koerlazio esparruaren abstrakzioa eginez, sasi-birtualtasuna ematea, koartada da, oso generalizatua bestalde, gatazkaren osagarri politikoaren dimentsionamendu handiagoa dakarten interesik eza eta mobilizazio eta presio estrategia orokorrenak aurrera eramateari ukoa estaltzen du, indar koerlazioan mesedegarri diren ladaketa nabarmenak eragiteko eta egitura ukitzen duten problematika sozio-ekonomikoei aurre egiteko hain beharrezkoak direnak hain zuzen.

283 NK prozesuari eskuhartze sindikalaren oinarritzko tresnatzat, erreibindikazio dinamika gogorra eman behar diogu eta murgilduta dagoen gelditasun eta ohikeriatik atera.

284 Horretarako, langileen protagonismoa berpiztu eta eskuharzeko mekanismoak indartu behar ditugu.

285 Negoziazio-mobilizazio konbinaketa egokia ahalbidetu behar dugu eta, mobilizazioa eta presioa funtzio lagungarri eta testimoniala betetzera bazterturik geratzen den negoziazio prozesuaren kontzeptziorantz duen joera hautsi.

286 Sindikatu erreformisten aparatuetako ordezkarien maniobra eremua mugatu eta hertsatu, langileen gonbentzitzeko ahalmena areagotu eta negoziazio mailako indar koerlazio hobeaz urgatzi eta lortutako emaitzak eta denbora eremu zabalago batetan espero diren orientabideak ikustea ahalbidetuko duten konfrontazio prozesuak sustatu behar ditugu mobilizapen strategiaren prestakuntzaren aldetik.

287 Aurreko lerroaldean aipatutako lan ildoak sektore-herrialde eremuan garatu behar dugu batez ere. Gure posibilitateen arabera, eta egungo egoera ikusita, sektore-herrialde markoek eskaintzen duten indar-batze potentziala finkotzea da gure funtzio eta ataza. Gure aldetik, ataza honi uko egitea arduragebekeria litzateke; ELAk, UGTk, eta CCOOk erabiltzen duten zentralizazio eta kontrol joeraren zorrotasuna ekarriko bait luke eta eskuhartze sindikaltzat ulertzen dutena erosoago ezartzeko bidea emango bait lieke. Zentzu honetan, gu bertan egoteak,

ezin egona, nolabaiteko tentsio maila eta jokabideen polarizazioa dakarziela nabarmena da. Aspaldion hiru sindikatuen artean hitzartutako ekintza bateraturako akordioaren azpian gure bidea ixtearen saiakera datzala esatea ez da batere zentzugabekoa.

- 288 Eremu honetako komenioek, bertako langileen lan baldintzen homogenizaziorako joera bultzatzen duten neurrian garrantzitsuak dira.
- 289 Lan harremanak zapuzteko ugazaberiak duen nahirik handienetariko bat da eremu hau desnaturalizatzea.
- 290 Sektore eremua, enpresa mailarekin kontrajartzearen dilema faltsua alde batera utzi behar dugu. Osagarritasun eta lagungarritasunezko harremana sortu behar dugu. Herrialde mailako emaitzek, enpresa mailako negoziaketari ekiteko orduan abagadune lagungarriagoa ahalbidetu behar dute.
- 291 Lantsaioaren murrizketak, asteko 35 orduko lantsaioa lortzeko ahaleginetan, gure eskuhartze sindikalaren helbururik garrantzitsuenetariko bat izan behar behar du. Eskakizun hau, sistemarentzat aldagaririk ezegonkortzaileena den neurrian eta LMrentzako edukin hedatuena biltzen duena izanik, ugazaberiarekiko kontraesan mailarik handiena sorterazten duena da.
- 292 Gaur egun dagoen indar koerlazioa ikusita, ezin dugu pentsatu NKaren dinamikaren bidez soilik ildo honetatik aurrerapausu nabarmenak lor daitezkeenik, eremu honetako aurrerapausuek NKaren dinamikan jarritako ahaleginak osatu eta ekintza sindikal orokorrako baten garapena bait dakarte. Honen agitazioak, lagileen artean oihartzuna lortzen badu, eta bere garrantzia barneratzen badute, erreibindikazio dinamika bizia eragiteko baldintza potentzialak ekarriko ditu. NKan oinarrituz, lantsaioaren murrizketa lanaren birbanaketa kontzeptuarekin lotu behar dugu, enplegu sorkuntzarekin eta bizitza kalitatearekin alegia.
- 293 Urteko lantsaioaren murrizketa progresiboaren aurrean, ugazaberiak, urteko lantsaioaren banaketaren malgutasuna, oporrak eta atsedena erako neurrien bidez egiten du eraso; ordutegi-eskuragarritasuna... kontratazio berriak ez egiteko asmoz. Gure iharduera sindikala, neurri hauek enplegua sortzerakoan dakartzaten ondore negatiboak murrizteko bidean burutu behar da.
- 294 Beste aldetik, urteko lantsaioaren murrizketa aparteko orduen burutzapenaren aurka jarri behar dugu.
- 295 Enplegu egonkortasuna lehentasunezko eskabidetzat hartu behar dugu, behinbehinekotze prozesuari dagokion alorrean aztertu ditugu enpleguaren behinbehinekotasuneranzko joerari inflexio puntu argi bat emateko gai ez bagara, fenomeno honek bai mugimendu eta iharduera sindikalarentzat dituen ondore larriak. Sektore-arloan eta enpresa mailan NK mekanismoaren bitartez iharduera sindikal ebakior eta jagolea bultzatu behar dugu. Enpresa arloan ondoko iharduera sindikal hau zabaltzea beharrezkoa da:
- 296 - Lanpostu finko bati lan kontratu mugagabea egokitu behar zaion printzipioa ezartzea.
- 297 - Behinbehinekoak finko bilakatzeko joera gauzatu eta indartu.
- 298 - Apurka apurka gertatzen den lan finkoaren murrizketa (jubilazioak) aldibaterakoaren orde ez ahalbidetzea.
- 299 - Kontratazioaren zaintze eta kontrol sistematikoaren iharduera burutuko du eta iruzurra ekiditeko asmoz, lan kontratuan agertzen diren lan baldintzen betekizunaren segimendua egingo du. Honi dagokionez, kontratazio mailan langileen oredezkariek dituzten informazioarako eskubideei buruz, 1991/2 legeak biltzen dituen aurrikuspenak mugatu,

hitzarmendutakoa ez betetzekotan aldibaterakotasun klausularen eraginkortasunik eza barne hartuz.

- 300 - Aparteko orduen hazkunde arriskugarri eta istilutsua eragotzi eta lan iharduera burutzen den baldintzen hobekuntzan eta kontratazioaren gehikuntzan lehengoratu.
- 301 NKak ekin behar dien edukinen nondik norakoan eta enpresetan eguneroko eta iraunkorra izan behar duen iharduera sindikalaren sorreran jauzi kualitatiboa ematea beharrezkoa dugu.
- 302 NKren dinamika lansari eta lantsaioen edukin murriztean oinarritzen den bitartean, eta enpresetan burutzen den iharduera sindikala iraunkorra izan beharrean noizik behinekoa den bitartean, eta bilakaera ekonomikoa, aldaketa teknologikoak eta lan merkatuaren bilakaera, iharduera sindikalaren esparrutik kanpoko gaitzat hartzen diren bitartean edo ingurualdeko tratamendua emateko gai direnean, ugazaberiaren nahiadinako botere diskrezionala eta maniobra gunea gure kalte zuzenerako hedatzen ari gara, omisioz. Gure lan baldintza eta norakoari buruz ugazaberiak ezarritako oinarritzko parametroak faboratzen ditugu. Eta are gehiago, enpresa batzorde eta mugimendu sindikalak lan harremanen arloan duten izaera soroslea sakontzen dugu.
- 303 Esperientziak erakusten digu lan sindikalari ekiteko modu honetatik ugazaberiak, langile eta sindikatuekiko harremanetan, beretzat guztiz onuragarri diren baldintzetan jokatzeko duela; berak sorrarazi edo onartutako gertaera edo atzerazinezko neurrien ondorioak jasatera alboratzen gaitu, atzera ezintasuna edo burututako egitatearen muga iragan baino lehen, debatitu, eztabaidatu edo negoziatzeko aukerarik gabe (ekonomi eta finantz narraiadura zorrotzaren krisi-espeditenteak, izapidetu eta gero adierazitako ordainketa etendurak, ondasun altxamenduak, denbora luze pasa ondoren jakinak; antolakuntzan eta lan baldintzetan ondorio larriak ezarri dituen aldebatekotasunezko inbertsio politika, salmentak, enpresen bategite edo irenspenak...)
- 304 Beharrezkoa da ugazaberiak daukan botere zabaltsua mugatzea eta posizioak eskuratzea, egoera hauek ekiditzeko eta lan harremanak maila orekatuago batetan ahalbidetzeko asmoz. Ataza honi negoziazio kolektiboaren dinamika eta enpresa mailako ihardueraren jarrera aldaketatik ekin behar zaio enpresa mailan erregular, iraunkor eta integralago bihurtuz.
- 305 NKren dinamikari, sektore eta enpresa mailan, langileen ordezkarien informazio eta kontrolaren eskubidea eskatzea eta zabaltzea dagokio.
- 306 Honako hauek ere eskubide honen barnean egon behar dira:
- Enpresen bilakaerari buruzko ekonomi eta finantz informazio aldizkako eta exhaustiboa.
  - Praktikan jarri baino lehen, kudeaketa eta estrategia planen ezagutza zehatza.
  - Diseinatutako inbertsio politika.
- 307 Gure etorkizuna abiapuntutik ahalik eta unerik hurbilenean kokatuko duten oinarritzko elementuak ezagutu eta eztabaidatzeko aukera lortzean datza, hau da, egitasmoen diseinu eta sorrera.
- 308 Eguneroko iharduera sindikaletik NKn lortutako eskubide hauek betetzea gauzatuko litzateke, ekindako politikek gure lan- baldintzetan negatiboki eragin ez dezaten orientazio edo perspektibarekin eztabaidatu edo negoziatuko litzateke, ugazaberiaren eskutik orientatu eta ezarritako atzerabideak legitimatu gabe, aitzitik, gure lan eta bizi baldintzetatik, hots, gure interesetatik aldaketa teknologiko edo aplikatuko litzatekeen politika eta beronek enplegu, antolaketa eta lan baldintzetan izango zukeen eraginaren zentzu eta orientazioa baldintzatuz.

- 309 Ildo honetatik eta ondorioz, teknologia berriak ezartzearen kasuan, aurretiaz, langileen birziklaia eta lanbide heziketari lagunduko lioketeen mekanismoak sortu eta egonkortu behar dira.
- 310 Lan baldintzen zehaztepean langileek duten protagonismoa areagotzeko helburuari jarraikiz NKren edukin barruan Lan- Osasunaren gaiari garrantzi maila handiagoa eman behar diogu; egungo Segurtasun eta Higiene batzordeen osaketa eta konpetentzien aldeko aldarazpena egin behar dugu.
- 311 Estatu mailako konenioen agindupean dauden sektore, enpresa eta zentru publikoetan, gauden negoziazio-mahaitik, gure estratejiaren helbururik nagusiena, estatu mailako negoziazio batasuna hautsi eta Euskadi mailako negoziazio baten alde burukatzearen beharra adieraziz aipatutako konbenioek ukitzen dituzten euskal langileenganako mezua indartzea da.
- 312 Langileen lan baldintzak homogenotzeko, lan merkatuko sektorerik babesgabe eta baztertuenak defendatzeko eta, kapitalak eta PSOE Gobernuaren politikak sorteraizako banaketaren aurka burukatzeke, NKren dinamika, lan merkatuaren bilakaera eta langileriaren osaeran dauden aldaketen arteko korrespondentzia handiagoa egon dadin ihardun behar dugu, halako eraz ezen NKrako eskubidea enplegatutako langileen kolektibo guztiek erabiliko bait dute, oinarritiko NK dinamizari, hots, kontratu-markorik ezak ukitutako kolektiborik babesgabeenengandik datorrenari, lehenasuna emanez.
- 313 Gure pentsaera sindikalak eraginkortasun mugatuko komenioen aurka jotzera garamatza, berauek langileen arteko zatiketa sustatu, ukitutako langileen aldean, sindikatu erreformisten kupulak autonomo bihurtzeko joera negatiboaren alde egin, ugazaberiak horren gogotsu bilatzen duen lan harremanen banaketarako joera indartu eta, finean, negoziazio kolektiboa gertatzen deneko kontratu-markoa doilortzen dutelako.
- 314 LHKn negoziazio kolektiboaren egiturari buruzko zenbait poriektu eztabaidatzeak -lan ordenantzak autonomi elkarte mailako komenio edo akordioez ordeztzea, adibidez, kasu honetan proiektua Nafarroara hedatuz; gaur egun estatu-komenioez iharduten duten sektore batzutan sektore-komenio berriak negoziatzea, bai eta komeniorik ez daukaten langileentzako komenio bat negoziatzea ere-, guk beraien emaitza eta ondorioez egin dezakegun balioespenaren kalterik gabe, interesgarria da estatuko araudian diseinatutako NK eredu erdirakoi eta bateratzailea interferitzen duten heinean, LHKri buruzko atalean adjudikatzen dizkiogun izaera eta funtzioei dagokienez, inolako orientabide-aldaketarik inplikatzeko ez duelarik ere.
- 315 Gizarte euskalduna lortzea gure helburu estrategikoetariko bat delarik eta, mugimenduaren barruan euskalduntzearen aldeko iharduera eta burukari ematen diegun garrantzi politikoarekin bat, sindikatuari dagokio ere iharduera hau Langileen Mugimenduari hedatzeko ardura. Beraz, lehenasun maila handia ematen diogu NKren edukinetan euskalduntzearen aldeko neurriak sartzeari eta jarrera aktibo eta urrakor bat erakusten dugu, lan harremanak euskalduntzeko prozesuari laguntzen dioten neurriak gauza daitezten.

3.3.2.-

NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA ETA PRECO (Gatazken Konponbiderako Prozedura)

- 316 PRECO lan gatazkek konpontzeko epaiz kanpoko mekanismoa da, gatazka batetan, bi aldeek onarturik, bitartekariarena egin eta erabakitzen duen instantzia da, eta ordezkartasunik handiena daukaten sindikatuek eta ugazaberiak sinatutako akordio interkonfederalaren itxura juridikoa hartzen du.
- 317 Borondatezko prozedura da, gatazkek ukituriko aldeetariko batek ere ez du derrigorrez PRECO erabili behar. Adiskidetzaille, bitartekari eta tartekariak gatazkek zuzenean ukituriko aldeek

aukeratzen dituzte.

- 318 Adiskidetzeta eta Bitartekaritza bideei dagokienez, bateragarria da berauetara jotzea grebarako eskubidearen erabilpenarekin, eta beraien proposamenak ez dira loteraztekoak.
- 319 Tartekaritzaren kasuan ebazpena loteraztekoa da eta eten egin behar da garatzen ari den edo deitu den greba, aginpidezko bidean, gatazka kolektiboaren prozeduraren pean jartzeko langileek grebari utzi behar dioten bezala.
- 320 Beraz, oro har, PRECOraiko errekursoak ez dakar beharkizun gehiago, ez du baldintza txarragorik ezartzen aginpidezko bidea erabiltzeak baino.
- 321 PRECOari buruzko geure eritzia agertzeak ikuspegi bat baino gehiagotik aztertzeraz eta, alde bateko eta besteko argudioak haztatzeraz behartzen gaitu.
- 322 Komenioetako batzorde parekideen garrantzia, gizarte-aginpidearen eginkizuna den beraien interpretazio eta aplikaziora zabaltzen duen heinean, hots, alde negoziatzeek, eurek erabakitakoaren aplikazio eta interpretaziotik eratorritako gatazkak berez konpontzeko daukaten gaitasuna bultzatzen bada, alde negoziatzaileen borondatek hurbilago dagoen interpretazio konbentzional (ez aginpidezkoa) baten alde egiten duela ondoriozta daiteke. Sindikatuek zuzenki ezagutzen dituzte eurek sinatzen dituzten komenioen interpretazioak sorteraztzen dituen arazoak.
- 323 Komenio kolektiboak negoziatu eta burutzeko botere arauemale autonomo bat dagoelarik, kontraesankorra dirudi beraien interpretazio eta aplikazioa gizarte-aginpidearen eskuetan egoteak. Honela beraz, aginpidezko bideari eskumen eta funtzioak ohosten zaizkio, berauek aldean autonomia kolektiboaren eremura lekualdatzeko, haien botere eta gaitasun arauemalearen osagai gisa.
- 324 Epaileak izeneztatzea konstituziobidez estatuari iratxikiriko eskumen eksklusiboa denez eta beronek Epaia Boterearen Kontseilu Nagusiaren bitartez izeneztatzen dituzenez, eta izaera juridikodun gatazka bat PRECOrantz desbideratu, eta tartekariaren izendapena aldean arteko akordioz egiten den heinean, PRECO mekanismoak Estatuari eskumen eksklusibo sail bat ohostea ahalbideratzen duela ondoriozta daiteke, lan tartekaritzak ia aginpidezkoak diren funtzioak beteko dituelarik.
- 325 Eraginkortasunezko erizpide batetik eta iruzkin honi garrantzi handirik eman gabe, epaileak bitartekari edo tartekari ezordeak, baldintza hobeak ekar ditzakeela esaten ausartzen gara, bi bideetara jotzeko aukera bertsuekin, beraiek iharduteko edukiko duten askatasun handiagoaz, bitartekaritza edo ebazpenaren emaitzak PRECOan beste bideetan baino hobeak izan daitezkeen.
- 326 Balioespen sindikala egiten ari garen aldetik, PRECOren karakterizazio eta balioztatpena, bere funtzioari dagokionez, klase interesen aurkakotasunean egin ahal izango duen interferentzian eta, lan gatazkak gertatzen diren ingurunea baldintzatu eta zehazteko daukan gaitasunean kokatu behar ditugu.
- 327 Berba formal eta abstraktuetan beraren neutraltasuna argudia daitekeen arren, PRECOaren funtzioa ezin isola daiteke sortu dutenengan datzan interesetik, ezta, batez ere, dinamika sindikala garatzen den ingurune eta errealtate zehaztetik ere.
- 328 Ugazaberiaren interesa nabaria da: irekitako gatazkak likidatzeko instantzia gisa erabiltzea.
- 329 CCOO, UGT eta ELA sindikatu sinatzaileei dagokienez, beraien praktika sindikala ikusirik, burruka prozesuak moteltzeko eta gatazkak desnaturaltzeko eta eredu instituzionaletarantz berbideratzeko tresna gisa erabiltzea litzateke.

- 330 ELAren kasuan, beraren baliagarri nagusia delarik eta bere 'nazio'-ikuspegitik, katemailetariko bat da estatu-eskumenak usurpatu, aginpidezko bideari oraingoan, eta gizarte-aldeen autonomia kolektiboaren eremura lekualdatzeko bere estrategian. Gizarte/lan arloan euskal aldarrikapenak mugatzen dituzten ardatz zentralen aurka zuzenean egin beharrean, etekina ateratzea ahalbidetzen dioten zeharkako bide lagungarriak erabiltzen ditu, PRECOren antzerako ente eta mekanismoak sortuz.
- 331 Gure lehentasuna NKren dinamikan, ahal dugun heinean, langileen mugimenduak erreibindikazio-eskalan maila batzu igo ditzan laguntzean eta, sindikatu erreformisten metodoei indarra kentzean datza.
- 332 Interesen gatazka kolektiboetan, komenio kolektibo baten negoziazioko desadostasunetik eratorritakoak gehienetan, gure dinamika sindikalak zalantzarik gabe, mobilizazioaren bidez ugazaberiarekiko burruka eta, negoziazioa mahaian langileen erreibindikazioak inposatzen saiatzea izan behar du, marko zehatzeko indar korrelazioan aurrera egitea ahalbidetuko duten baldintzak sortzearen alde eginez.
- 333 Baina gure ustez, honek ez du bitartekaritzaren noizik behineko erabilpenarekin bateraezina izan behar (eztabaidagarriagoa zenbait gatazkatan, zeintzuren iraupen eta garapenak langileengan higadura handia sorterazi bait dute, edo konponbide zaileko egoeran dagoenean -tostartekoen gatazkak-).
- 334 Izaera juridikodun gatazka kolektiboetan, hauetariko gehienak epai-ebazpidera birbideratzen direla erakusten du praktikak, epaiz kanpoko konponbidea, tartekaritza batipat, komenigarria litzatekeelarik. Nahiz eta azaldutakotik ez den derrigorrez ondorioztatu behar lan tartekaritzak epai-sistema laboral ordeztu behar duenik, hau da, beronen alternatiba orokor gisa planteatu behar denik.
- 335 PRECO onartzea eta gaiztakeriarik gabe erabiltzea, gure helburu eta lehentasunekin, hots, negoziazio kolektiboaren dinamikan batez ere, eskuhartzeko geure linearekin, noraino datorren bat aztertzean datza eztabaida.
- 336 NKren diagnostikoan azaldutako dinamika sindikalaren errealitateak; indar korrelazioak mugimendu sindikalean; UGT, ELA eta CCOO bide instituzionalez egiten duten erabilerak, dinamika mobilizatazailei kontrajarria; finean, oraingo egoeraren pisuak eta berori gaintzen saiatzeko finkatu ditugun lehentasunek, gure aldetik PRECO orokorrean onartzeak, akordio interkonfederala onartzeak ekar ditzakeen arriskuen balioespina kuestionatzera eta arreta handiz ibiltzera garamatzate, gure onarpena gauzen oraingo egoera finkatzeko, edo sindikatu erreformistek ezarritako korrontearen alde egiteko faktore gerta bait daiteke, gure lehentasun eta helburuak erabat ezberdinak diren arren. Guk PRECO sinatzean ondoriozta litekeen UGT, CCOO eta ELAren ihardun sindikalaren zeharkako indartzea; NKri buruzko beraien kontzepzio/ulerkera artezkari eta ordeztailarena; burrukatasuna, partaidetza eta erreibindikazio-bulkada eragozteko xedea daukan aparailu sindikalaren protagonismoan garatutako beraien iharduna, greba edo mobilizazio bat hastean portaera aiduruak sarrerazteko edo prozesuaren pil-pileko uneetan itzarobideak sorteraziz eskuhartzeko PRECO metodoaren bidez... PRECOri atxekitzean, gatazkek instituzionaldutako konponbidearen komenientziarentzako abal ideologikoa emanaren mezua, gure helburu orokorrak, PRECOren erabilera egokiari dagozkionak, eta segurtasunez balioetsi behar ditugun beraren arrisku eta kontsideroak baino gehiago nabarmentzea...
- 337 Beste gai bat, gatazka zehatz bat hirugarrenen bidez konpontzeko baliabidea da, positiboa izan daitekeena gertatzen den ingurune eta baldintzak kontutan harturik. Iharduera sindikalean, gatazkak hirugarrenen bidez konpontzeko bide anitz dago, aginpidezko bidez bereziki, baita NKtik eratorritako interes gatazketan ere, bide hau nahi genukeena baino ohizkoagoa bait da; eta

beste gai bat, une honetan gatazkak hirugarrenen bidez konpontzeko sistema oso baten egituraketari lagutza ematea eta, aipatu onarpena NKn botere gonbentzigarri eta kontraktuala areagotzera, interesen aurkatasun prozesua gogorki tinkatzera zuzendurik markatutako lehentasunekin bateragarri bihurtzea da.

- 338 Azaldutako kontsideroek, sindikatuak alde batean eta bestean jokatzen duten faktore eta arriskuen jarraipen eta balioespen lana burutzeko behar beste denbora hartu behar duela esatera garamatzate, akordio interkonfederala sinatu ala ez, erabakitzeke. Atal honetan azaldutako kontsideroak derela-eta egindako balioespenen pean egongo den jarrera-hartzea eta atzetiko gauzatzea, sindikatuaren ordezkaritza eta zuzendaritza organoen erabakiz eginga izan dadin proposatzen da.

3.4.- ENPRESA ETA SEKTOREKO ESKUHARTZE SINDIKALA - EKONOMI GATAZKAK

- 339 Enpresako iharduera sindikala aspektu kopuru zenbatezin batek osatzen du, baina badago, gure ustez arreta berezia behar duen zenbait gai funtsezko;
- 340 Ekonomi-izaerazko arazoak dira nabarmenenak, enpleguaren iraupena edo enpresaren etorkizuna baldintzatzen eta mugatzen duten neurrian eta egitura sindikalari zereginik gehien sorterazten diotenak dira; honexegatik nagusitzen da enpresaren ekonomi/finantz egoera eta bilakaeraren azterketari eta, enpresariak diseinatu eta garatutako kudeaketa eta estrategi egitasmoei lehentasunezko tratamendu berezia emateko beharrezana. Finantz eta ekonomi inguruneak, enpresal kudeaketaren kalitateak eta enpresaren etorkizunerako egitasmoek eta industri-egoerak zehazten dituzte lan harremanen oinarritzko parametroak enpresan eta baldintzatzen dute sindikatu/ugazaberia dialektika gainontzeko arazoetan.
- 341 Lan baldintzekin batera, lanaren antolamenduak, laneko osasunak eta enpleguaren aldibaterakotasunak sorterazitako arazoek, NK edo enpresa-itunaren dinamikaz gain, iharduera sindikalak aurre egin behar dien gaien multzoa osatzen dute.
- 342 Gure iharduera sindikala ekonomi/finantz egoera sistematikoki eta hertsiki ezagutzera bideratu eta kudeaketa zein egitasmo estrategikoen jarraipena egitea, enpresan lan harremanetako gorapiloari ekitea da, enpresariaren nahi erarako boterea eztabaidatu eta beraren maniobra eremua mugatzea dakar, bai eta enpresa batzorde eta mugimendu sindikalaren boterea eta kontrol ahalmena areagotzea ere. Kudeaketaren garapena puntualki eta aldizka, garatu ahala, eta etorkizunerako egitasmoak sortu eta diseinatzen direnean ezagutzeko eskubidea aldarrikatu eta lortzean datza gure zeregina, honela ekidin egingo bait dugu ondoreak eta ondorioak eztabaidatzea, enpresariak aldebatekotasunez ardatz nagusiak aplikatutakoan.
- 343 Ekonomi eta finantz narriadura sakon baten erdian, izapidetutako ordainketa etendura tartean, bideragarritasun plan batetan, berregituraketa planean, enpleguaren araupeketarako espediente batetan sartzeak iharduera sindikala enpresariak aldebatekotasunez aurretik mugatutako jokagune baten barruan garatzera behartzen du, lan ondorioak ageriko ezberdintasunezko baldintzetan arintzen saiatzen garelarik.
- 344 Egitasmoaren lan atalren eztabaidatik irten eta, baldintzarik aldekoenetan, strategiaren ardatz nagusiak eztabaidatzera jotzeko logikari ekin behar diogu, bihurtgarritasuna oraindik bidera daitekeenean, enpresariak eztabaidaren erritmoa eta unea inposa dezan ahalbidetu gabe eta, aitzitik, guk inposatzen saiatuz.

345 Aurrikuspena eta ondoriozko aitzinapena dira gakoak:

346 - Bestela egitera, ugazaberiak prestatutako irtenbideetara, non, industri-harremanetan sorospidezko funtzioan iraunerazten gaituztelarik, burruka sindikalaren emaitza kalteordainaren gehikuntza lortzera edo kanporatuen kopurua txikiagoa izan dadin lortzera mugatzen bait da, kondenaturik egon daitezkeen egoera askok konponbide duinak eduki ahal izatea ekar dezake.

347 - Arazo bat konpontzerakoan, printzipio-jarrera eraginkortasun sindikalarekin bateratzea ahalbidetu dezake; mugaturik gauzkateneko dilema -printzipio-jarrera 'eraginkortasun sindikalaren' aurka- gainditzea ahalbide diezaguke, berori neurri atzerakorren legebidezkoketa dakarren koartada ideologiko gisa erabiltzen bait dute.

348 - Irispide luzeko egitasmo baten aurkako oposizioa azaldapen positiboen bidez instrumentalizatzea ahalbidetzen du; argudioetan indartsu den jarrera batetan kokatzea, erasotzeko jarreran kokatzea, eta ez, ordea, defentsiban, hauxe bait da ezarketa berregituratzaileen aurrean hartu ohi den jarrera orokorra; aurrea hartzea ahalbide diezaguke, alegia.

349 - Eskuhartzean kalitate handiagoko iharduera sindikala burutu eta prestigio maila altuagoak lortzea ahalbidetzen du; baita eskuhartzen oldarkoiago bat ere: talde artezkariaren aldaketa...

350 Azaldutako guzti honetatik ondokoa ondorioztatzen da:

351 - Ulerkera militante, erregular, egonkor eta, sektore eta AErako organoetatik diseinatutako lan metodologia eta egitarau bati atxekiriko batez garatu behar da iharduera sindikala, enpresa barruko lan harremanetan botere eta kontrola eskuratzeko helbururantz zuzendua.

352 - Informaziorako eskubidearen aldarrikapena NKren mekanismoaren bitartez burutu behar da, dagokion atalean adierazitako eran edota ihardun sindikal zorrotz eta iraunkor eta, EBren barruan jarraipena egiteko organo baten instituzionaltzearen bidez inposatzea lortuz.

353 - Sektore-erreferentziak eduki behar dira beti, bai orokorrak zein azpisektorea edo sektorea osatzen duten enpresa nagusia, teknologi-egoera, inbertsio politikak, ekonomi/finantz bilakaera eta dauzkaten lan baldintzak alderatzen xedez, norberaren egoerarekin gonbaratzeko elementu gisa.

354 Argi geratu behar da, lan sindikal afinatu eta gogorrago batek ez dakarrela enpresetan sortutako arazo latz guztien konponbide asebetegarri eta positiboa, eta sistemaren logika kontraesankorretik eratorritako baldintza 'objektiboek' funtsezko garrantzia hartzen dutela askotan. Hala ere, 'krisia orokorra da' edo 'sektore osoarena da', sarritan gezurrezko eta interesatua den atxaki honen atzean, norberaren enpresal erantzunkizunaren salbuespenerako koartada ezkututzen da, eta lan metodologia honen bitartez, enpresariaren erantzunkizunak amaitzen diren tokia eta kanpoko zioei egotzi dakizkiekeen arazoiena bereizten eta mugatzen saiatzen da. Arazoaren inguruko geure Ugazaberiak, bere erantzunkizun zehatzak itzuritzeko asmoz, guztirako azalpena kanpoko zioetan oinarritzeko erabiltzen duen errekurso erraza, arazoaren gure ezagutza zehatzik ezak baldintzatua, ez ahalbidetzea da gure helburua.

355 - Komenigarria da aurkeztutako arazoaren izaera zuzenki diagnostikatzea:

356 - Beraren abagaduneko edo egiturazko izaera.

- 357 - Aurkeztutako arazoa dagokion ingurunean sartu: enpresa multinazional handitik azpikontratazioko lantegi txikietara.
- 358 - Proposatutako neurrien zioen osagai nagusia, hots:
- 359 • Enpresaren esparruan kokaturiko lehiakortasun arazoek sortarazitakoak, sektorea nahiko ondo dabilenean, teknologiaren zaharkeriari, ekoizkinaren kalitate edo nolabaiteko zaharkiduragatiko arazoei egotziriko arazoak, baita beraren merkatal, finantz,... bertsioan dagoen kudeaketa askieztatik eratorritako arazoengatikoak ere.
- 360 • Haien teknologi baldintza eta ekoizkinari dagokienez potentzialki errentagarri eta lehiakorak diren enpresak, zeintzuren narriadura burututako kudeaketa defizitarioari egotzi behar bait zaio basikoki.
- 361 • Sektorearen krisi orokorreko ingurune batetan murgildurik dauden enpresak.
- 362 • Lehiakortasun akats 'teknikoen' baino, estrategi arazoiek sortarazitako arazoak, multinazionalen kasuan batik bat (Michelin, Suchard,..), industri-eraihsen oso zein partzialak dakartzatenak, ekoizpen-iharduera beste leku batzutarra lekualdatuz.
- 363 • Arrazoi politiko hutsen eraginez ixtera kondenatutako enpresak. (EUSKALDUNA,...)
- 364 • Azpikontratazioaz bizi diren enpresak, hots, euren den ekoizkinik gabe; beraien bilakaerak zuzenkiago pairatzen ditu ekonomi abagadunearen gora-beherak.
- 365 • Enpresa handietan, txiki eta ertainekiko kontrajarpenaz, ekonomi arloan azaldutako gatazkak, zeintzuren konponbideak, enpresa txiki eta ertainei aplikatzen ez zaizkien laguntza instituzionalak behar bait du.
- 366 Zioek sarritan elkarrekiko erlazioa daukate eta ez datoz bat hertsiki hemen azaldutako ebakipen partzialarekin; gatazka sortarazi duten zioen osagai nagusia zein den zehaztea da helburua, baliabide eta formetan egokiago eta itzulkorragoa izango den politika sindikala burutzeko xedez. Kasu orotan, oinarritzko printzipioei tinkoki eutsiz: irispide luzeko edukin atzerakorrak dakartzaten egitasmo eta neurrien aurkako oposizioa, berauek onartzeak ukitutako langileen kolektiboaren ideologi, erreibindikazio eta mobilizazio-desartikulazioa suposatzen bait du. Eta halaber, enpresal erantzunkizun zehatzen exigentziari dagokionez, ezertan ere amore eman gabe. Krisia, oinarrian, kanpoko zioei egotzi ahal izango balitzaie ere, nabarmenki gailendu behar da neurri atzerakorrak legebidezkozearen aurkako printzipio-jarrera.
- 367 Hala ere, balio beza egindako karakterizazioak, enpresa multinazional batetako jubilazio plan baten aurreko jokaera sindikala edo azpikontratazioko lantegi txiki batetan zenbait jubilazio gertatzen denekoa oso ezberdina dela ondorioztatzeko.
- 368 Aurrea hartzeak, enpresa itxi ala LSA bat osatzearen arteko dilema ezagunetan erortzea ekiditzeko balio behar du. Garatutako iharduera sindikal osoa eta guztiz ere, aurkeztutako hautapenera ezinbestez heltzen bada, kontutan hartu beharko dira:
- Enpresaren errentagarritasun potentzial eta lehiakortasun maila.
  - LAS osatzeak ekar dezakeen gizarte-kostea.
  - Enpresa kokaturiko ingurunearen baldintzak, hau da, herrian edo eskualdean daukan ekonomi-garrantzi erlitoa.

- Ukitutako langileen kolektiboaren eritzia.

369 Enpresaren esparrurako proposatutako iharduera sindikalaren aldiak egokiro gauzatzeko, era berean erregular, metodiko eta iraunkorra den azpisektore/sektore-iharduera behar da:

- Sektore-iharduera sindikal oso bat garatzen duena.

- Aldizkako txostenak egiteak exijitzen dituen eta oinarrizkoak diren ekonomi/finantz prametroei, industri/teknologikoei eta gizarte/sindikalei buruzko uneko ikuspegi gaurkotua edukiz.

- Epe labur eta ertainera eskuhartze sindikalerako egitarau bat diseinatu eta garatuko duena.

- Azpisektore/sektore-mailan iharduera sindikala homogenotuko duena.

370 Egoera gatazkatsuetan, lurralde-eremu zehatz batetan gatazka nahiko biltzen denean, gatazka sektore edota lurralde-mailan neurtzen saiatzeko orientabideaz gidatu behar da.

371 Ekonomi arazoek enpresaren kontratu-markoa gainditzen dute gero eta gehiagotan, hots, enpresa batetan 'krisi egoeraren' azalpeneko kanpoko faktoreak gero eta gaindikotasun handiagoa hartzen duenean, ez dugu enpresaria, egoeran daukan erantzunkizunetik zuritu behar.

372 Gatazka eremua zenbat eta handiagoa izan, orduan eta txikiagoa da arartekoketa 'teknikoa' eta are nabarmenkiago agertzen da zioen, eta beraz erreibindikazioen osagai politikoa. Askoz jokagune aldekoagoa da, enpresaren esparruan defentsiban egotetik, goragoko eremuan erasoan egotera igarotzea ahalbidetzen bait du. Irtenbide orokorrako erreibindikatzeara, instituzio politikoak inplikatzeara, mobilizazio-maila eta gradua areagotzea... ahalbidetzen du, eta askoz hurbilago dago eskuhartzeko gure linea orokorretatik.

373 Industri eta zerbitzu sektorean gertatzen ari diren teknologi-aldaketek, lanaren antolamendua enpresako lan harremanetako aspekturik aldakor eta dinamikoenetako bat bihurtzea dakar. Lanaren antolamendua geure interesen arabera zehazteko ahalmena areagotzeak, hau da, gure bizimoduaren kalitate eta lan baldintzetan atzerapausurik ez dakarren eran egiteak izan behar du enpresan garatu beharreko gure iharduera sindikalean ezarri behar dugun erronka. Alokairu egituran, sari sistemetan, lanpostuen balioespenean ezarritako atarramendu/etekin sistemek sorterauzten dituzten ondorioak; mugikortasun funtzionalak eta balioaniztasunak, lanbide-mailei dagokienez, daukaten eragina; lantsaioa malgutzearen arazoa eta beronek langileen bizitza kalitatean daukan eragina..., sindikatuak global eta analitikoki ekin behar dien gaiak dira, lan eremu espezifiko batetan gauzatu beharreko jarraibide orokorrak ondorioztatuz. Era berean jokatu behar da Lan Osasunari buruzko arazoen aurrean.

3.5.-

IHARDUERA SINDIKALA KOLEKTIBO ESPEZIFIKOENGANA HEDATZEA: EMAKUMEAK ETA GAZTEAK

374 Gazteak eta emakumeak dira behinbehinekotasunaren baldintzak eta ondoreak biziki pairatzen dituzten kolektiboak. Lan merkatuko talderik zokoratuenak dira, langabezi tasa izugarriak biltzen dituzten eta ekonomia ezkutua eta txartoen ordaindutako lanbide-mailak areen jasaten dituzten taldeak, alegia.

- 375 Langileriaren lan baldintzak homogenotzeko asmoaren ondorioz eta kolektibo hauek nozitzen duten bereizkeria eta ezberdintasun gradua kontutan hartuz, sindikatuak beraiei bereziki zuzendutako iharduera bat garatu behar du.

EMAKUMEARI DAGOKIONEZ

- 376 Aurreko lerroaldean azaldutakoari jarraiki, emakumeak populazio landunean partaidetza handiagoa daukan lanbide-taldeak, estatu-mailako datuetan oinarrituz, honako hauek dira:

- Ileapaintzaileak	%85,4
- Jantzigintzako langileak	%82,1
- Garbitzaileak	%78,1
- Etxeko enpleguak	%70,6

- 377 Ez dugu uste euskal eremuan egoera lar ezberdina denik. Emakume langileen langabezi tasa Euskadin, estatukoa baino altuagoa zen eta, oso urrun zegoen, goitik noski, europarren aldean. Halaber, emakumeek aldibaterakotasun indizerik altuena pairatzen dute. Iharduera tasa Europako batez bestekoa baino pixkat txikiagoa da, e.a...

- 378 Azaldutakoaz gain, emakumeak industri-krisi egoera batetan lanpostutik kanporatzen den lehenengo taldea dira, enplegu aukeren aurrean eskandalagarriki baztertuak izaten dira eta, lana aurkitutakoan gorabideak askoz gutxiago dira. Bestalde, gizonezkoek egiten duten lan berdina egiten dutelarik ere, ageriko alokairu-bereizkeria jasaten dute.

- 379 Sindikatuak emakumearen lan iharduera duindu, eta alokairu, gorabide, lanaren lorpide, enplegurako eskubidearen defentsa, gizonezkoekiko baldintza berdintasun, e.a.i dagokionez pairatzen dituzten bereizkeri sail osoari erantzun eta neutraltzeko helburuak gidatutako lan norabideari ekin behar dio. Gure ustez, gure erakundean emakumearen lan eta antolaketa arazoak bideratzeko lan esparru espezifiko bat garatu behar da.

GAZTEEI DAGOKIENEZ

- 380 Gazteriak Euskadin langabezi tasa ikaragarriak biltzen ditu, %42 alegia, Elkarteko gazteen %17ren aldean. Haietarik gehienak lehenengo enpleguaren bila dabilta eta ez dute, beraz, langabezia dela-eta inolako laguntza edo sorospiderik jasotzen.

- 381 'Lan merkatua malgutzeko' neurrien destinatari nagusiak dira, hau da, enpleguko behinbehinekotasuna gehien biltzen deneko kolektiboa osatzen dute. Lehenengo ogibidea inoizkakotasun eta erabateko desegurtasun baldintzetan lortzen dute. Behinbehinekotasunari buruzko atalean adierazi den bezala, aldibaterako kontratazioetan, enpresarien aldetiko edonolako iruzur eta abusu motaren pairatzaileak dira. Langile finkoenak bezalako lanak burutzeko, langilego merke gisa erabiltzen dira, alokairuaren aldetik bereizkeria jasaten dutelarik. Baina baita bereizten dira ofizialki ere; komenio askotxoetan agertu dira ugazaberiak alokairu-baldintza ezberdinak, mekanismo ezberdinen bidez, ezartzeko saiamenak.

- 382 Gazteriaren langabezi tasa ikaragarriaren fenomenoaren erabiltzen da langileen lorpenak murriztu edo ezabatzeke. Ugazaberiak gonbentzitzeko erabiltzen dituen bitartekoak gogorak dira, langile hauek ez badute gainontzekoen elkertasuna eta laguntza lortzen, gainontzeko langilegoarenak ez diren interes espezifiko eta urunkorrek daukan kolektiboa baillitza senti daitezten. Beraren behinbehinekotasun egoerak ez dio bereziki laguntzen jarrera erreibindikatzailak hartzeari, ezta hurbiltzeko, afiliatzeko... prestutasunari ere, enpresal mehatxuak erraz baldintzatzen dituelarik. Behinbehinekotasunak epe ertainera eduki ditzakeen ondorio ikaragarriak berorri espreski dedikatutako atalean aztertu ditugu jada; sindikalismo eta Langileen Mugimenduaren ihardueraren aurkako eraso zuzena da.

- 383 Gazteak, beraz, lan merkatuko bi errealitaterik gogorrenak zapalduak daude: langabeziak eta behinbehinekotasunak alegia. Bi egoeretan kolektiborik ugariena dira, alde handiz. Eta egoerak ez du konponbide antzik agertzen, sistemak bildutako egitur-langabezi maila oso altua delako, behinbehinekotasuna izugarritzko abiaduraz ugari izan da. Beraz, fenomeno honek finkatze eta areagotzeak oso arrisku larria dakarte eurekin, langileriaren belaunaldi berriek klase-erakunde sindikalena ez den norabidean begiratzea, hain zuzen. Sistemak gazteak murgil dituen peitutasunezko egoerak gizarte-ondorio izugarriak eduki ditzake; ez dugu ahaztu behar gizartearen berehalako etorkizuna direna eta, belaunaldi batetan, gizarte-egituraren, lan/lanbide-esperientziarik gabe edo oso kili-kolozkoarekin, gizarte-egituraren protagonismo nagusia hartu behar dutelako egoera harrigarria egon daitezkeena.
- 384 Bestalde, logikoa denez, errebeldia gradurik handiena eta sistemaren defentsan sortutako interesik gutxien daukan talde soziologikoa dira. Esatea ere, gure mezu politikoak gazteen artean begikotasun erlatiborik handiena jasotzen duela. Mugimenduak gazteria organizatibo zein politikoki antolatzearen kezka eduki dezake eta behar du beraienganako bide garrantzitsu bat, eskuhartze sindikalean, langileak eta, zatiketa soziologiko prozesuan dagoen langileriaren oso kolektibo garrantzitsua diren aldetik. Gazteekiko lanean, bai eta emakumearekikoan ere, inplikatzeko egitur irispiderik handiena daukaten ekonomi eta gizarte-arazoei aurre egitea da, langabeziaren aurka eta enpleguaren egonkortasunaren alde burukatzea da.
- 385 Behinbehinekotasunaren azterketari buruzko atalean NKrako iharduketa-jarraibideak azaldu dira eta, arazo honi izaera sozio-politiko eta irispide handiagodun erantzuna emateko beharrezko aipatzen da, arlo politikoan behinbehinekotasunari edukin eta estaldura ematen dizkion legezko markoaren aldarazpena helburu delarik. Hauxe daiteke bidea, gazte eta emakumeekiko lanean serio inplikatzeko.
- 386 Une honetan ez da agertzen, gazteekiko lan orientazio hau egitur organizatibo gisa gauzatzeko beharrezkoak. Askoz egokiago erizten zaio hasiera batetan, eskualdekako zuzendaritza organoek zeregina beren gain hartzeari, beren lurralde-esparruan, langileak diren aldetik gazteen arazo eta munduari hurbiltzeko lan larri bat esperimentatu eta, esperientziaren arabera antolakuntza neurri egokiak har ditzaten.

3.6.- SINDIKATU-IHARDUERA GIZARTE- EKONOMIARA HEDATZEA

- 387 "Gizarte-ekonomia" deitutakoa osatzen duten unitate ekoizkorretan sindikatu-eskuhartzea gure erakundearen denbora luze konpondu gabe ezin egon daitekeen gaia da.
- 388 Euskal ekonomiaren inguruan daukaten eragin espezifikoa -kooperatibek batez ere- bai eskuhartzen duten langile kopurua, zein euskal BEGari egiten dioten aportazioa edo kontrolatzen dituzten finantz baliabideak direla eta behar hori argudiatzeko pisuzko arrazoia da.
- 389 Mondragon Kooperatiba Taldeak, gaur egun 105 kooperatiba ditu, inbertsio ondasun, bitarteko ondasun, kontsumo ondasun, nekazal- -elikadura, irakaskuntza, etxegintza, merkatal-banaketa sektoreetan banatuta, 20.000 baino gehiagoko langile kopuruaz (zeinetatik, 18.000 baino gehiago produkzio-kooperatibei dagokien). Talde honek, 1987an 160.000 milioiko salmenta bolumena zeukan, beraietatik, 35.000 baino gehiago esportazioari dagozkio. Finantz-tresnarik garrantzitsuena Lankide Aurrezkiak da, 1990an, besteren baliabideen 300.000 milioi bait zeukan eta 60.000 milioi baliabide propio. Gaur egun, merkatal-banakuntza sektoreak (Eroski) oso hedapen nabariko prozesuan dago 1990an beraren salmenta bolumena 100.000 milioikoa izan bait zen.

- 390 Sozietate Anonimo Laboralen taldea, bi lurralde feredarakundeetan bilduta dago. ASLE baskongadetan eta ANEL Nafarroan. 10.000 langile baino gehiago biltzen dituzte biek, 55.000 milioi baino gehiagoko salmenta bolumenaz, berauetatik 12.000 esportazioari dagozkiolarik.
- 391 Aipatutako datuei, Kooperatiba Sozietate eta elkarte hauetako ez diren Lan Sozietate Anonimoak gehitu behar zizkie, Baserritarren Kutxak, finantz erakunde urgazleak, mutuak adibidez, Lan Elkarateak, Transformakuntzarako Nekazal Elkarateak... gehitu behar zaizkio.
- 392 Aurrezki Kutxak Hego Euskal Herriko kreditu-talderik handiena osatzen dutela kontutan hartuz, euskal eremuan Gizarte Ekonomiaren mugimendu handia usna daiteke. Bestaldetik, EAB (AUE) abioan jartzea, Mondragon Kooperatiba Taldean transformakuntza sakonerako giroa sortzen ari da, zalantzarik gabe, gogorak izango diren gizarte-ondorioekin. Aldi berean, ekonomi krisialdia, 93a sorrerazten ari den birmoldaketa prozesuekin batera, berriro ere Lan Sozietate Anonimoen ugalketa areagotzen ari da.
- 393 Jakitun gaude, enpresa kooperatibei, hazkundeak eta garapenak, kompetentziak eta merkatuak lortzeko burrukak erasan egiten zieten neurrian kooperatibismoa sortu zeneko izpiritua galdu zela. Pilatze antisia kapitalistak azkenean bizitza sozialaren arlo guztiak barnean hartzen ditu. Hala ere, kooperatibismoa, marko juridiko-politiko berri batetan, nazio berreraikuntzarako tresna eragile bilaka daiteke, ekonomia eta lan harreman alorreko kompetentzia zabalak dituen, merkatuaren beharrez gain euskal nazioaren eta bere langileriaren eta herri mailen lehentasunak kontutan hartuko dituzten plangintza eta ekonomiaren artezpena burutzen direnean.
- 394 Europar Akta Bakarra abioan jartzeak eta europar markuarekiko egokitzapenak, kooperatiben mundura, batez ere, Mondragon Taldearen inguruan dabilenera, aldaketa handiak ekarriko dituzte. Badirudi, Kooperatibei buruzko Legea eraldatzeko ahaleginak egiten dihardutela, EEEen merkatuari begira Sozietate Anonimo gisa iharduteko asmoz. Zentzu honetan, Sozietate Anonimoetan bezala, etorkizunean, kapitalaren partaidetzak onartzeko eta kooperatibak beste merkatal sozietate mota bat bilakatu ahal izateko joera dago.
- 395 Epe ertainerako helburuak hiru omen dira: A) Produkzio unitateen (kooperatibak) izaria europako kompetentziaren beharrezanekin egokitzea. B) Talde osorako artezpen eta kudeaketaren batasun osoa lortzea. C) Gaur egun Asanbladak dituen potereak murriztea eta beterazlearen potereak berrindartzea.
- 396 Eskualdeko elkarteetatik(soziologi taldeak) sektore izaera dutenetara(talde sektorialak) pasatzeko asmoa dago. Izari- egokitzapenak sektorearen birmoldaketa zakarra ekarriko du. Gaur egun Talde osoan dauden 105 kooperatibetatik soilik 30 inguru uztea da asmoa.
- 397 Bestaldetik, Taldearen barruan Lankide Aurrezki Kutxa den botere faktikoak (300.000 milioiko inoren baliabideak eta 60.000 milioi baliabide propio) independentzia handiagoa eduki dezan nahi dute, bere baliabideen %20 Talderentzat destinatu eta bere ihardueraren gainontzekoa ohizko finantz erakunderena izan dadin.
- 398 Guzti horri botu delegatua abioan jarriko dutelakoan gaudela gehitzen badiogu, kooperatiben esparruan gertatuko den dardara aurrikustea ez litzateke batere arriskugarria izango. Kooperatiben izpiritutik enpresa jarrera hutsak hartzera erabateko aldaketa dakar(Asanbladaren botere minimoa, kontrol sozial eskasa, lanpostuen suntsiketa,...).
- 399 Argi dago Europako Akta Bakarraren aurrean ezin duguna itsu egon. Baina egokitzapen merkantilista hutsak ekarriko zuen gehiegikeriak errotik desagertarazi beharko direla argi dago.

- 400 Eta horretarako, abertzale eta sozialista ikuspuntu batetik eskuhartze sindikala beharrezkoa da, "konpetitibo izatearen" eskakizunak, gizarte justiziarenak eta etorkizunean euskal nazioaren berreraikuntza erraztuko dituen gutxinezko oinarrien mantenua une guztietan neurtzeko gauza izango dena.
- 401 Bi oztoporekin egin dugu topo. Alde batetik, arlo honetan dugun esperientziarik eza. Eta beste aldetik, kooperatibismoaren ezaugarri bereziak (elkarlana) eta honen betiko ukoa eskuhartze sindikalari. Hirugarren bat ere gehitzea ez letorkiguke gaizki, egun, kooperatiben gaiari buruz dagoen erabateko iparra galtzea eta homogeneousutasunik eza baita sektoreko langileen artean ere.
- 402 Horregatik, eskuhartze plangintza apriorikoki planteatzea anpurutsua eta arriskutsua litzatekeela uste dugu. Hori dela eta biltzar honetan erabakiko den organizazio eskema bilgune batez hornitzea proposatzen dugu non, erreibindikazio iharduneko arduradun baten zuzendaritza, gainbegirada eta kontrol pean gure erakundearen eskuhartzearen ardatzak biribiltzen ihardun genezakeen sarri.
- 403 Ezaugarri bereberek bilgunea gizarte ekonomiaren beste sektorearentzat beharrezkoa litzateke agian: beste arazo batzu, ezaugarri desberdinak, baina azken finean inportantea, LSAak hain zuzen. Eta zoritzarrez gorantz doana. Alde batetik, krisialdi ekonomikoa, eta bestetik, Europar Akta Bakarraren berregituraketaren ondorioak mota honetako erakundeen sorrera areagotzen ari dira. Kontua ez da besterik gabe onartzea edo LSAen sorrera bultzatzea. Langileria esperientzia zapuztetan, irtenbiderik gabeko azken ahaleginetan murgiltzea, gezurrezkoa, alperrekoa eta atzerakoia litzateke. Baina, egon badaude, sozial arrazionaltasunaren koordenatuen barnean lanpostuen mantenua eta sorkuntzarako bideragarriak diren LSA aterabide kasuak. Eta egungo industri krisialdi sakon eta irankorrean, kasu hauek ezin dira alde batera utzi, behar eta gizarte senaren aurka joatea bait litzateke. Bilguneak, honelako enpresa motaren sorreran eta funtzionamenduan gure ataza zehaztea helburutzat edukiko luke.

3.7.-

IHARDUERA SINDIKALA ETA EKOLOGIA.

- 404 Eskuhartze sindikalaren ikuspuntutik ez dago bereizketarik gure lan-osasunaren aldeko borroka eta borroka ekologistaren artean.
- 405 Alde batetik, geu, langileok, garelako -gure lanpostuetan zein gure herri eta auzoetan- "produktzio-prozesuaren beharrezanek" gure osotasun fisiko, psikiko eta sozialarekiko duten lehentasuna eta nagusitasunaren ondorioak pairatzen ditugunok.
- 406 Bestetik, naturaren eta, ondorioz, geure aurkako hainbat eraso lantokietan bertan sortzen direlako, hain zuzen ere.
- 407 Beraz, gure ihardueran, Lan-Osasunaren arloko eskuharmena eskuharmen ekologikoa da eta, alderantziz, lantokietako eskuharmen ekologikoa Lan-Osasunaren arloko eskuharmena da.
- 408 Baina planteamendu orokor honek inola ere ezin digu begibistatik kendu LMk orokorrean, geu ere bane garelarik, sarritan baztertu eta garrantzirik eman ez dion (askotan gai honi dagokionez enpresa eta langileak bat etorri direlarik) iharduera eremu zehatz hau garatzearen beharra. Ikusteko dago oraindik lantegi bateko langileok, alboko lantegiaren aurka manifestatzen diren lagun ekologistak "begi onez" ikusi eta txalotzeaz gain, gure lantegiak berak sortzen dituen kalte ekologikoen kontrako greba egingo duguneko eguna.
- 409 Euskal Herriko langileriaren baitan sakonki barneraturik dagoen sentimendua da ekologia gure interesekin "zerikusi handirik" ez duen, eta askotan hauen aurka jotzen duen, leloa dela.

- 410 Baina ez da horrela. Ekologia oso loturik dago gure klase- interesekin, funtsezkoa dela esan genezake. Geure lanidarra enpresari saltzen diogulako osatzen dugu langile-klasea, baina berdin berdin gara langile-klasekook lan egiten dugunean, zein gure herrietan bizi garenean edota mendira joaten garenetan. Onartezina da auzoan, mendian, errekan... jasanezintzat jotzen duguna lantegian "jasangarria" dela pentsatzea. Langileok gara naturaren narriadura pairatzen dugunok, eta ez narriatu gabeko natura "erosteko" ahalmena duen burgesia (hauen bidaiak, auzoak... izugarri "ekologikoak" dira).
- 411 Beraz, ekologia ez da gure interesen "aurkakoa", gizartearen beharizanen asetzea eta horretarako "lehengai"tzat hartzen den naturaren arteko harremanak ulertzeko modu jakin baten aurkakoa baizik: ekologiak gizartearen beharizanak naturak zehaztu eta baldintzatu behar dituela planteatzen du, natura ez bait da "betirako" ondasuna (agortezina, beti bersor daitekeena...); berezko erritmo eta jomugak ditu, eta gizartearen beharizanen aseuntzak ez badu naturaren dinamika hori errespetatzen natura bera desagertuko da, bereziki gizon eta emakumeen beharizanak asetzeko ahalmenari dagokionean (elikagaiak, airea, ura, lehengaiak...). Hau da, gure interesen aurka benetan jotzen duena gizartearen beharizanen aseuntza konpondu eta garatzeko kapitalak darabilen era da. Ez hori bakarrik, naturarekiko orekari eustea ezinezko bihurtzen duen zerbait gizartearen beharizantzat hartzea ere (kotxea, elikadura mota, janzkera, etxebizitzak...) gure interesen aurkakoa da.
- 412 Ekologia gure interesen aurka doa gure klase-interesen aseuntza kapitalaren menpean dagoen neurri berean: kapitalak kutsatzen duen lantegi batetan lan eginaraziz menperatzen bagaitu, maila horretan, kutsadura desagertarazi behar dela planteatzea (horrek, batzutan, lantegia ixtea ekar dezakeela) gure interesen aurkakoa da. Eta urratsez urrats, erabakiz erabaki, kapitala bere interesen gainetik gureak asetzerantz derrigortzen badugu, inguratzen gaituen eta bizi gareneko naturaren aurka joko ez duen produkzio-molde bat ezartzea lortuko dugu eta ingurugiroa kutsatzen ez duten lantegietan lan egin ahal izango dugu. Izan ere, kapitalaren uztarria lepotik sekula kenduko ez bagenu, azkenean, natura -eta berarekin batera, gu geu ere, noski-desagertuko litzateke. Ekologia ez da "bizitza kalitate" arazoa, goi eta behe mailak dituen (beltza eta zuriaren arteko kolore eta tonu ezberdinak bezala): bizitzarik izan ala ez izanezko arazoa da. Horregatik borroka ekologikoen eta langile borrokaren arrakastak, gero eta estuago, elkarrekiko lotuta egongo dira.
- 413 Hortaz, gure eskuharmen sindikalak ekologiaren arloa ere ikutzen du, Lan-Osasuna lehen mailako eta berehalako gunea eta abiaputua izanik. Zentzugabekoa bait da enpresan aurrera eramane behar den "borroka ekologiko"az hitz egitea, prentsa batek 1.000 operazioko hatzamar bat ebakitzea (hau kapitalak berak bere kalkuluetan onartzen duen estatistika da) ekiditeko gai ez bagara, urratsez urrats eta erabakiz erabaki langileon interesen aurka joko ez duen produkzio-molde bat ezartzeko gauza ez bagara.
- 414 Gure eskuharmen sindikalaren eremu berri honetan Lan-Osasunaren aldeko borrokan erabiltzen ditugun bitarteko berberetz baliatu behar gara: enpresan sartzen diren makinak, materialeak, produktuak eta abarrekoen ezagupen zehatza; enpresatik ateratzen diren makinak, materialeak, produktuak eta abarrekoen ezagupen zehatza ("ate nagusitik" ateratzen direnak ezezik, estoldetatik, tximinietatik... edo "atzeko atetik" direnak ere).
- 415 Errealitatearen azterketa honen atzetik nola, norekin, zer... egiteari buruzko eztabaida dator eta, azkenik, langile ekintza bera, ekintza... ekologikoa ere badena.

3.8.- IHARDUERA SINDIKAL INSTITUZIONALA, GURE EKINTZA SINDIKAL ETA ERREIBINDIKATIBOAREN OSAGARRI ETA LAGUNGARRIA.

- 416 Azken urteotan eta gaur egunean ere, Baskongadetan lan instituzio multzo baten sorrera eta garapenaren lekuko izaten ari gara: LHK, OSALAN, LANBIDE HEZIKETARAKO INSTITUTOA, negoziaketa kolektiborako egitura egonkorrago bat sor dadin eragitearen bidez lan harremanak, Baskongadetan batez ere, gero eta instituzionalizatuagoak izatea helburu dutenaz gain.
- 417 LHMAren atalean adierazitakoaren arabera, ELAk Instituzio hauei ematen dien karakterizazioa, birtualtasuna eta funtzioa eta guk ematen dieguna erabat ezberdinak dira. Haietan parte hartzeari buruzko hausnarketa egitean horixe izan behar da eztabaidaren ardatza, esan nahi baita arazoaren gakoa ez dela instituzio hauetan parte hartu behar dugun ala ez soilik, besterik gabe, era mimetiko eta linealez, politika arloan instituzioetan parte hartzeari buruzko eztabaidaren nondik norakoa hemen errepikatuz.
- 418 Politika arlo soil-soileko jokamoldeak eta iharduera sindikalaren arloko eskuharmenerako tresnak nahastu behar ez direlakoan gaude. Egia izanik kontzeptzio politikoak eta iharduera sindikala garatzeko moduaren artean lotura hestuak daudena, badago azken honetan eragin handiagoa duen mota oso ezberdinetako instituzio bide multzo handi bat, eta ia ezinezkoa da hori alde batetara uztea. Hala ere, horrek ez du esan nahi edozein gatazka dela eta Lan Ikuskaritza, Lan Eskuordetza edo Gizarte Arloko Eategira ia derrigorrez jo behar izateak hauen legebidezkoketa dakarrenik, edo konbenio kolektiboetarako batzorde negoziatzaileak LEk inposatutako negoziaketaren legebidezkoketarako parametroen arabera osatu behar izateak LEren legebidezkoketa dakarrenik...
- 419 Esperientzia sindikal eta politikoak gure dinamika sindikala eta ENAMen egotearen artean dagoen lotura handia erakutsi digu. Gaur egungo markoa legebidezkoztearen arriskuak instituzio hauen birtualtasuna eta funtzioa karakterizatzeko era eta gure eskuharmenaren ezaugarrien menpean daude. Elkarrizeta eta negoziaketa berezko helburutzat hartzen baditugu, indarreango legeriaren erabilpena lan tresna nagusitzat hartzen badugu, eta instituzioetan parte hartzea eta bide instituzionalak gure eskuharmen sindikalaren ardatz bilakatzen baditugu, orduan, zalantzarik gabe, gure estrategia funtsean aldatzen arituko ginateke.
- 420 ELAren strategiaren barnean, egitatezko bidetik eta aurkaketa politikoari uko eginez, ASLOn eta LEn itxuratuta dagoen lan harremanetarako eredu zentralizatzailea pitzatuz joango den instituzio bilbapena sortzeko asmoa jasotzen da.
- 421 Elkarrizketa eta negoziaketa dira bere kontzeptzio sindikalaren erizpide nagusiak eta, horren ondorioz, bere estrategia NKren kudeaketa sindikalera zuzentzen du, osagai autoerregulatzaila erreibindikatioaren gaitetik eta erakunde hauetan partehartze instituzionalaren gaitetik jartzen duelarik, helburua "lan harremanetarako sistema propioa" sortzea izanik. Beraz, izugarritzko garrantzia ematen die instituzio hauei, hots, bere strategiaren funtsezko osagarri bihurtzen ditu.
- 422 Gure jarreran, LHMAren lorpenerako irispide luzeko betekizunak, honek legeak egiteko ahalmena erreibindikatzeko eskatzen duenez, ENAMek garatzen duen borroka politikoaren esparruan kokatzen dira.
- 423 Gure eritziz, NK iharduera sindikalaren betekizun eta aldia da, baina ez ditu agortzen ez eskuharmenerako erabiltzen ditugun tresnak, ez gure ekintza sindikal eta erreibindikatioa. Negoziazioa ez dugu berezko helburutzat, klase arteko borroka ordezkatzeko duen "politika"tzat jotzen, gizarte-solaskideek duten eskubidetzat baizik. NKk ez du elkarren aurka jarritako ideia

eta interesen arteko borroka desagertarazten, aurkaketa horren emaitza eta ondorio da, hain zuzen ere.

- 424 Negoziazioak ez du klase borroka ordezkatzeko, alderantziz, klase borroka dagoelako negoziaketa ere bada.
- 425 Gure lehentasun nagusia sakoneko eraldaketa politiko eta soziala da, lehentasuna ematen diogu LM eta kapitalaren arteko indar koerlazioaren errotiko aldaketa erdiesteari eta horretarako, Mugimenduaren borroka politikoan parte hartzen dugu, borrokakide gara, eta ekintza sindikal eta errebindikatiboaren tresnak eta eskuharmen bideak sindikatuaren gonbentzitzeko ahalmen kontraktuala areagotzea helburu nagusia delarik egituratzen ditugu, lehentasuna ematen diogu osagai errebindikatiboari.
- 426 Ikuspegi honetatik, instituzioetan parte hartzeak osagarri eta lagungarri papera betetzen du gure zeregin sindikalen barnean eta LHMArekiko darabilgun ikuspegi estrategikotik instituzio horien iharduerak betekizun lagungarria du.
- 427 LABetik instituzio hauei ematen diegun karakterizazioa, birtualtasuna eta betekizunaren arabera, honako hau adierazi behar dugu: negoziaketa kolektiboaren praktika bereiztu batetan sakonketa handiago bat bultzatu nahi duten neurrian, eta estatu- markotik at lan harremanen atal garrantzitsu batzuei arautzea ahalbideratzen duten neurrian, klaseko sindikatu abertzale bezala ditugun zenbait helbururekin bat etor daitezke eta beraz, instituzio horietan egotea eta parte hartzea komenigarria litzatekeela uste dugu.
- 428 Instituzio horietan dihardugunean gure helburuak L.H.M.A. lortzeko hartu nahi duten bideak dituen mugak eta urritasunak azpimarratzea izan behar du. Eraginkorrak diren eta, era berean, instituzio horiek eratu direneko markorik-eza objektiboak agerian utziko dituzten proposamenak eraman behar ditugu. Erresonantzia aukerak erabili behar ditugu "lan harremanetarako sistema propioa"ri ekiteko bide honek daukan laguntzazko izaera nabarerezteko eta LHMArekin alderaturik proposamen honek duen ordezkotza azpimarratzeko.
- 429 Gure lana euskal gizartean gure mezua indartzera zuzendu behar dugu, mezua gure proposamena eta ELArenaren ezak eta muga artean dikotomizatzen saiatuz.
- 430 Bestetik, gure ikuspegi errebindikatibotik, eta beste sindikatuak autoerregulaziorako duten joera baldintzapetuz, euskal langileentzat egon daitezkeen arlo eta eduki positiboak ahalik areen dimentsionatu behar ditugu. Beraz, zatikako zenbait lorpenen protagonismoa edo ospea sindikatu erreformistek monopoliza dezaten eragotzi behar dugu.
- 431 Ildo horretatik, adierazgarria da aipatutako foroetan gu egoteari oztopoak jartzeko egiten dituzten ahaleginak egiaztatzea. Hona hemen adibide pare bat: UGTk Osalanen Sorkuntzarako Lege Aurreproiektuari egindako alegazioa partaidetza sindikala sindikatu "ordezkagarri"enetara mugatzearen ildotik, LAB kanpoan utziz; edo GANI, IGI, ENI eta ABFren Batzorde Beterazleetan LAB sartzeari Gipuzkoako Herrialdeko Lan Ordezkaritzak egin berri dion ukoa. ELAren jarrera ez da hain argia baina gu gabe biziki erosoago sentitzen dela antzematen da.
- 432 Beste alde batetik, garaiz eta une egokian gai askori buruzko informazioa eta ezagupenak biltzeko (Adibide gisa, oso denbora laburrean honako honi buruzko informazioak eta lanak jaso dira: Greba Eskubidea eta Gobernuaren Lege Proiektuaren Zirriborroa, Osalanen Sorkuntzarako Lege Aurreproiektua, Sailak Aldarrikatutako Aginduei buruzko Industria Sailaren txostena, herrialdeko komenio kolektiboek lanbide heziketari ematen dioten tratamenduari buruzko ikerketa) eta gainerako sindikatuak eta ugazaberiaren estrategia eta mugimenduak zehazkiago ezagutzeko aukerak gure iharduera eta eskuharmen sindikala kalitate hobea erizpideekin garatzeko lagungarri eta osagarri izan behar du.

3.9.-

IHARDUERA SINDIKALA EGOERA EKONOMIKO ETA SOZIAL OROKORRERA HEDATZEA.

- 433 Gure erakundeak ekonomi eta gizarte errealitate korapilotsuaren ikuspegi zehatz, gaurkoratu eta sistemazitatua edukitzeko aukera emango dion lan egitaraua osatzeko eta behar diren bitartekoak modu egokiz erabiltzeko gai izan behar du.
- 434 Honek idazkaritza tekniko, ekonomiko eta juridikoetan, bakoitzaren arloaren arabera, lan egitarau eta metodo bat finkatzea eskatzen du, honako hauen jarraipena egin behar duena:
- espainiako Gobernuaren politika ekonomikoaren atal orokorrenak.
  - hiru gobernuen aurrekontu-politika orokorra eta gizarte babeserako arloetan.
  - instituzio politiko ezberdinek hartutako industri-politika neurriak.
  - espainiako Gobernuaren oinarritzko enplegu-politika.
  - maila politiko bakoitzean proposatutako Gizarte Hitzarmen ekimenak.
  - iharduera sindikala eta lan harremanak ikutzen dituzten legeak.
  - EEEen hartutako neurriak eta politikak, eta EEEren beraren garapen ekonomiko, sozial eta politikoa.
  - Herrialde mailako ekimenak: Gipuzkoa 2.000 edo Diputazioak bultzatutako antzekoak.
- 435 Bestetik, ekonomi eta gizarte abagadunearen aldizkako azterketak eta txostenak garatu behar ditu.
- 436 Komunikabideen bidez iraunkorra eta egonkorra izango de kanpo eskuharmena lortu behar dugu, ekonomi eta gizarte errealitatean aipaturiko atalei buruz.
- 437 Langileen interes orokor eta zuzenenetan eta gizarte desoreka eta beharizanen errealitatean oinarritutako lan egitarau batez hornitu eta erribindikazio multzo bat garatzearen beharra hartu behar dugu kontutan. Egitarau horrek Mugimenduaren helburu politikoeekin bat lihoazkeen izaera sozio-politikodun gizarte mobilizapen prozesuak eragiteko balio izan behar du, sindikatuko militante eta koadroek sakonki bereganatuta izan behar dutelarik. Borroka ideologikoari ere bultzada berria eman behar diogu gizarte desoreken errealitateari erantzungo dien plataforma erreibindikatio baten bidez. Beraz, sindikatuko militante eta koadroek aurrera eramango duten iharduera sindikalaren arlo hau dimentsionatu beharra dugu.
- 438 Aurrekontu Orokorretan eragina izatera jo behar dugu (ez diogu horri uko egin behar, alegia), batez ere Euskal Herri mailan, errentaren banaketa langileen aldekoa izan dadin eta sektore publikoa produkzio-agente ekonomiko bezala bultza dezan lortzearen ildotik.

3.10.-

EKINTZA ERREIBINDIKATIBOAREN ANTOLAKETA-GARAPENA ETA ANTOLAKETA NEURRIAK.

- 439 Oso garrantzi handiko antolaketa-jauzia eman beharra dago Ekintza Erreibindikatioaren antolakuntzan. Horixe izango da kongresu honetan geure buruari jarriko diogun erronka nagusia. Beraren bidez ondoko hau lortzera jo beharko genuke:
- 440 - Erakundeak exijitu eta kanpoko gertakizun sozio-laboral eta politikoei inposatzen dizkiguten zenbatuezinezko betebeharrak eta problematiken banaketa orekatuagoa.
- 441 - Kontsulta eta problematika indibidualen arloan langileek eskatzen dituzten zerbitzuen kopuru handi bat lantegiko erakundeetan bertan konpontzeko bideak jarriko dituen ekintza sindikal baten garapena, bai lantegian zein lantokian edo sektorerik integralenean.

- Problematika kolektiboetan (espedienteak, enpresa hitzarmenak, e.a...) bere betekizuna lagungarri izateari uzten dio eta leku protagonista, nagusi eta eragilea hartzen du gaztazkaren konponketan, kontsultak eta kasuan kasuko egiturekiko derrigorrezko koordinaketa baztertu gabe.
- 442 - Sektore edo azpisektore mailan osotasunezko iharduera sindikal garatzea, helburuak bere eremuan sortzen diren arazo gehienak bere baitan konpontzea eta sektore edo azpisektore mailako iharduera sindikala bateratzeko baliagarri suertatuko den epe labur eta ertainerako eskuharmen sindikal egitarau bat garatzea direlarik.
- 443 - Ekintza Erreibindikatiboaren zuzendaritza organoei dagokienez, ondoko hau erraztu behar die: ekintza sindikal eta erreibindikatiborako estrategien diseinuak eskatzen dituen zereginak betetzea, iharduera eta eskuharmen sindikala arlo berrietara zabaltzea txostenean azaldutako bidetik, gertaerei aurrea hartzea eta lan erritmo programatua eta berezkoa edukitzea, eta berehalako eskuharmenaren beharrek, oinarriko militanteen eta antolaketarik eza eta akatsen erruagatik, haien iharduera-ordu guztiak ez betetzea zuzendaritzari dagozkion zereginei eusteko astirik utzi gabe.
- 444 - Sindikatuko afiliatu guztiek antolaketa-bideak edukitzea eta lan egiten duteneko esparru espezifikoan dagozkien ardura eta zereginei eustea. Sindikatu tinkoago, partehar-bidezkoago eta bateratuagoa lortzeko urratsak ematea. Bizipen eta kezka kolektiboak, militante kopuru txiki eta hertsia batetara mugaturik gelditu beharrean, erakundeko kide guztiengana zabalduko direneko sindikatu bat.
- 445 - Sindikatuko afiliatuengan gorderik dauden giza baliabide handiei ahalik eta etekin handiena ateratzea.
- 446 - Geure buruari jartzen dizkiogun helburu kolektiboak eta hauen gauzatze mailaren artean ahalik eta elkarketa eta egokitasuna handiena egotea.
- 447 Sektorekako antolaketa-garapena erizpide funtzional eta eraginkor batetatik sortzen da Ekintza Erreibindikatiboaren antolaleta egituraren banean. Azpisektore/Sektoreko egitura sektorean dauden delegatu guztiek osatzen dute eta koordinaketa eta dinamizazio organo bat izango du. Organo hau sektoreko delegatuen artean aukeratutako delegatu talde jakin batek osatuko du. Antolaketa mailan, bere lurraldearen eremuaren arabera, dagokion organoaren menpean egongo da Ekintza Erreibindikatiboan, sektoreko koordinaketa eta dinamizazio organoko partaide baten bidez.
- 448 Sektoreko egiturak bere gain hartuko du sektorean sortzen den edozein dinamika sindikaletan eskuhartzearen ardura, honek ondokoa dakarrelarik:
- iharduera sindikal integrala garatzea.
  - sektorean epe labur eta ertaineko eskuharmen sindikalerako egitaraua diseinatu eta garatzea.
  - sektorearen oinarriko parametroen egoera eta bilakaerari buruz aldizkako txostenak egitea -ekonomiko-finantzari, industri- teknologiko, lan baldintza eta gainerako sindikal eta gizarte atalei dagokienez- eta Ekintza Erreibindikatiboko organoetara helaraztea.
- 449 Sekzio sindikala finkatu eta instituzionalizatu egin behar da, lantoki edo enpresako erakunde bezala ulertuta, sindikatoaren antolaketaren lehen mailako eta oinarriko esparru bezala, eta inola ere ez enpresa batzordearen eskumenak bere gain hartu nahi dituen organo bezala .
- 450 Enpresa edo lantoki mailako erakundeak antolaketa-bidea izan behar du sindikatuko afiliatuentzat eta bideak zabaltzeko behar dizkie enpresa mailan militantzia eta iharduera sindikal aktibo, egonkor

eta iraunkor batetarako eta beren esparruan sortutako gatazkak eta arazoei irtenbide emateko lan egin eta ardura har dezaten.

- 451 Antolaketa-menepeketasunari dagokionez, sektore mailako egituraren integratuko da eta enpresaren kokapenari dagozkien lurralde organoekin koordinatuko da.
- 452 Aipaturiko zeregin eta helburuak arrakastaz burutzeak sindikatuko militanteek dagozkien betebeharrak, lan eta ardurak egokiro garatu ahal izateko gaitasun nahikoa lortzea eskatzen du. Hortaz, sindikatuaren Prestakuntza apartuaren zeregin eta betebeharrak enpresako erakundeetan eta lurralde egituretan diharduten militante eta delegatuen gaikuntza eragitera zuzendu behar dira nagusiki, hauek dituzten ardura eta zeregin berriak egokiro eta eraginkorki buru ditzaten.
- 453 Kongresuak berak edo, honetatik sortutako Sindikatuaren Zuzendaritza Nazionalak, proposatu eta onartu den antolaketa- -garapena betetzeari buruz hartutako erabakien jarraipena eta balantzea egingo duen batzorde bat aukeratuko du.